

Kat. komp.

BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO

WARSZAWA

SPRAWOZDANIE
za rok 1931.

ROK VIII.

SPRAWOZDANIE
BANKU GOSPODARSTWA
KRAJOWEGO

za rok 1931.

ROK VIII.

Biblioteka Jagiellońska

1002641562

WARSZAWA

1932

SPRAWOZDANIE
BANKU GOSPODARSTWA
KRAJOWEGO

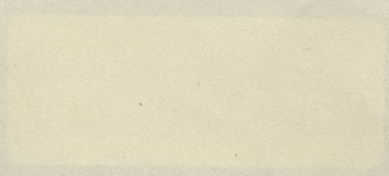
~~633/2
III~~

443111

III

8(1831)

WARSZAWA

BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO

CENTRALA W WARSZAWIE

ALEJA JEROZOLIMSKA 1.

ODDZIAŁY:

1. BIAŁA (Bielsko)	10. LWÓW
2. BIAŁYSTOK	11. ŁÓDŹ
3. BYDGOSZCZ	12. ŁUCK
4. DROHOBYCZ	13. POZNAŃ
5. GDYNIA	14. RADOM
6. KATOWICE	15. RÓWNE
7. KOŁOMYJA	16. STANISŁAWÓW
8. KRAKÓW	17. TARNÓW
9. LUBLIN	18. WILNO
19. WŁOCŁAWEK	
-

Rada Nadzorcza Banku

PREZES RADY:

Dr. Roman GÓRECKI

ZASTĘPCA PREZESA RADY:

Dr. Feliks MACISZEWSKI

CZŁONKOWIE RADY:

Inż. Jerzy DRECKI

Dyr. Dep. Ubezpiec. Min. Pracy i Op. Społ.

Józef KOŻUCHOWSKI

Wiceminister Przemysłu i Handlu

Inż. Kazimierz GÓRSKI

Wiceminister Robót Publicznych

Inż. Antoni OLSZEWSKI

b. Minister Przemysłu i Handlu

Władysław KORSAK

Wiceminister Spraw Wewnętrznych

Dr. Adam ROSE

Dyr. Dep. Ekonom. Min. Rolnictwa

Prof. Władysław ZAWADZKI ¹⁾

Wiceminister Skarbu

Komisarz Rządowy

Witold BRONIEWSKI ²⁾

ZASTĘPCY KOMISARZA RZĄDOWEGO:

Stefan RYBAŁTOWSKI ³⁾

Witold PAWŁOWICZ

¹⁾ Przestał być członkiem Rady z dniem 8.IV 1932 r.

²⁾ Przestał być Komisarzem Rządowym z dniem 8.I 1932 r.

³⁾ Z dniem 20.III 1932 r. zamianowany został Komisarzem Rządowym, a na jego miejsce został Zastępcą Komisarza Rządowego p. Marjan Stępniewicz.

Zarząd Banku

PREZES BANKU:

Dr. Roman GÓRECKI

NACZELNY DYREKTOR BANKU:

V A C A T

ZASTĘPCY NACZELNEGO DYREKTORA BANKU:

Wacław KONDESKI

Dr. Feliks MERUNOWICZ

DYREKTORZY:

Dr. Leon BARYSZ

Dr. Adam PAWLIKOWSKI

Dr. Tadeusz GARBUSIŃSKI

Dr. Mieczysław SZENK

Komisja Rewizyjna

PRZEWODNICZĄCY: Dr. Wiktor MARYNOWSKI

CZŁONKOWIE: Artur ALLAND

Wiesław DOMANIEWSKI ¹⁾

Wacław DRABAREK

Tadeusz PIEŃKOWSKI

Antoni REPECZKO

Lucjan ZADROWSKI

¹⁾ Przeszedł być członkiem Komisji z dniem 20.III 1932 r.; na jego miejsce mianowany został p. Wacław Mohl.

S P I S R Z E C Z Y.

str.

I.

OGÓLNE POŁOŻENIE GOSPODARCZE W 1931 R. . . .	9
--	---

II.

DZIAŁALNOŚĆ BANKU GOSPODARSTWA KRAJOWEGO W 1931 R.

Uwagi ogólne	24
1. Dział emisyjny (pożyczki w listach zastawnych, obligacjach komunalnych, bankowych i budowlanych)	26
A) Pożyczki w obligacjach komunalnych	27
a) pożyczki dla samorządów powiatowych	34
b) pożyczki dla samorządów miejskich	34
c) pożyczki dla gmin wiejskich	35
d) pożyczki dla innych samorządów i instytucyj prawno-publicznych	36
B) Pożyczki w listach zastawnych na majątki ziemskie i nieruchomości miejskie	36
a) pożyczki na majątki ziemskie	37
b) pożyczki na nieruchomości miejskie	37
C) Pożyczki w listach zastawnych i obligacjach budowlanych na konwersję gotówkowych kredytów budowlanych	38
D) Pożyczki przemysłowe w obligacjach bankowych	39
E) Płatność rat pożyczek emisyjnych i działalność egzekucyjna	40
2. Dział operacyj bankowych	40
A) Kapitały obrotowe	40
B) Kredyty gotówkowe	44
a) kredyty budowlane	48
b) kredyty dla instytucyj i przedsiębiorstw państwowych oraz dla przedsiębiorstw, należących do koncernu B. G. K.	52
c) kredyty dla samorządów	53
d) kredyty dla komunalnych kas oszczędności i spółdzielni	54
e) kredyty dla gospodarstwa prywatnego	56
C) Gwarancje i akceptacje	57
3. Sprawy administracyjno-organizacyjne	58
4. Komisja Rewizyjna	59

OBJAŚNIENIA DO BILANSU, BILANSE I R-KI STRAT I ZYSKÓW ZA ROK 1931.

1. Objąsnienia do bilansu za rok 1931	60
2. Bilans B. G. K. z dnia 31. XII. 1931 r.	72
3. Rachunek strat i zysków B. G. K. za r. 1931	76
4. Protokół posiedzenia Komisji Rewizyjnej B. G. K. z dnia 18 marca 1932 roku	78
5. Bilans Funduszu Emerytalnego Urzędników i Sług Banku Gospodarstwa Krajowego z dnia 31. XII. 1931 roku	79
6. Rachunek wydatków i dochodów Funduszu Emerytalnego za rok 1931	79

SPIS ZESTAWIEŃ STATYSTYCZNYCH.

1. Zestawienie stanu kredytów gotówkowych i emisyjnych z końcem lat 1924—1931	25
2. Stan emisji listów zastawnych i obligacyj	28
3. Pożyczki w listach zastawnych i obligacjach udzielone przez B. G. K. do 31 grudnia 1931 r. z podziałem na kategorie kredytobiorców	30
4. Pożyczki w listach zastawnych i obligacjach z podziałem na grupy województw	32
5. Pożyczki w listach zastawnych i obligacjach udzielone przez B. G. K. do końca 1931 r. z podziałem według wysokości kwot	33
6. Podział zrealizowanych pożyczek dla samorządów powiatowych w obligacjach komunalnych	34
7. Podział zrealizowanych pożyczek dla samorządów miejskich w obligacjach komunalnych	34
8. Podział zrealizowanych pożyczek dla gmin wiejskich w obligacjach komunalnych	35
9. Podział zrealizowanych pożyczek dla innych samorządów i instytucyj prawno-publicznych w obligacjach komunalnych	36
10. Podział zrealizowanych pożyczek na hipoteki ziemskie w listach zastawnych	37
11. Podział zrealizowanych pożyczek na hipoteki miejskie w listach zastawnych	37
12. Podział skonwertowanych pożyczek budowlanych w listach zastawnych i obligacjach budowlanych	38
13. Podział zrealizowanych pożyczek przemysłowych w obligacjach bankowych na grupy województw	39
14. Podział zrealizowanych pożyczek przemysłowych w obligacjach bankowych na kategorie kredytobiorców	39
15. Podział wkładów według ich rodzajów	41
16. Zestawienie lokat Skarbu Państwa oraz wkładów z podziałem na kategorie wkładców	41
17. Podział wkładów według Oddziałów	42
18. Podział kredytów gotówkowych według ich rodzajów	45
19. Podział kredytów gotówkowych według Oddziałów	46
20. Podział kredytów gotówkowych według kategoriej kredytobiorców	47

	str.
21. Środki finansowe przeznaczone na akcję kredytowo-budowlaną w r. 1931 i ich wykorzystanie	49
22. Zestawienie ilości mieszkań i izb sfinansowanych przez B.G.K. w ciągu 1931 roku	50
23. Podział kredytów budowlanych przyznanych w ciągu r. 1931 według kategorii kredytobiorców	50
24. Podział kredytów budowlanych przyznanych w ciągu r. 1931 według Oddziałów	51
25. Podział kredytów budowlanych przyznanych po koniec r. 1931 według kategorii kredytobiorców	52
26. Podział kredytów dla Komunalnych Kas Oszczędności według ich rodzajów .	54
27. Podział kredytów dla spółdzielni według ich rodzajów	55
28. Podział kredytów dla Komunalnych Kas Oszczędności i spółdzielni na grupy województw	55

I.

OGÓLNE POŁOŻENIE GOSPODARCZE W 1931 R.

Rok ubiegły był okresem dalszego pogłębienia się ogólno-światowego kryzysu gospodarczego, którego objawy przybrały w wielu kierunkach oddawna nienotowane rozmiary. O ile w roku 1930 przesilenie przejawiało się głównie w silnym spadku produkcji i obrotów handlowych, o tyle rok ubiegły przeważnie obfitował w wypadki w sferze pieniężno-kredytowej. Wydarzenia te były z jednej strony naturalnym wynikiem wzrastającego ogólnie kryzysu opłacalności, z drugiej zaś — spowodowane były wzmagającym się kryzysem zaufania, wywołanym zaostreniem się sytuacji politycznej w Europie w ciągu ubiegłego roku.

Pierwszy sygnał zarysowującego się kryzysu finansowego stanowiło załamanie się Austriackiego Zakładu Kredytowego w maju roku ubiegłego, które wywołało powszechny niepokój i wycofywanie lokat przez zagranicę we wszystkich prawie krajach dłużniczych. Wycofywaniem lokat dotknięte zostały przede wszystkim Niemcy, w wysokim stopniu uzależnione od kredytów zagranicznych. Inicjatywa Prezydenta Stanów Zjednoczonych Hoovera, która doprowadziła do odroczenia na rok płatności długów i odszkodowań wojennych, nie zdołała już zapobiec katastrofie, która rozpoczęła się 13 lipca zawieszeniem wypłat przez Darmstädter und Nationalbank. Od tego dnia rozpoczęła się energiczna akcja rządu Rzeszy, zmierzająca wszelkimi środkami do opanowania sytuacji finansowej i wkraczająca głęboko w stosunki prywatno-gospodarcze. Ścisła współzależność międzynarodowych rynków pieniężnych sprawiła jednak, że kryzys finansowy nie dał się zlokalizować i objął nie tylko kraje dłużnicze, lecz przerzucił się także na kraje wierzycielskie. Zawieszenie wymienialności banknotów na złoto przez Bank Angielski i spadek kursu funta o 30% wartości nominalnej wywołały panikę na całym świecie. Za przykładem Wielkiej Brytanji wnet poszły inne państwa, a przede wszystkim te, które są gospodarczo silnie związane z Anglią. Do końca grudnia zawiesiło wymienialność banknotów na złoto 17 państw; pozatem w 12 państwach kurs waluty utrzymuje się poniżej parytetu, a w 11 państwach system waluty złotej wzgl. dewizowo-złotej utrzymuje się tylko dzięki reglamentacji obrotu dewizowego. Powyższe 40 państw, objęte kryzysem walutowym, reprezentują przeszło połowę handlu światowego.

W tych warunkach stosunki kredytowe na rynkach międzynarodowych musiały ulec znacznemu pogorszeniu. Banki, zagrożone ucieszką wkładów, przystąpiły do ściągania kredytów, co w wyniku dało niemal wszędzie zjawisko niezwykle ostrej deflacji kredytowej i zwyczajki stawek procentowych. Z drugiej strony wycofywanie lokat i ściąganie kredytów doprowadziło do nagromadzenia olbrzymich zapasów kasowych w bankach niektórych krajów wierzycielskich i do dużej płynności na rynku t. zw. pieniądza dziennego, co tembardziej uwydatniło dysproporcję między kosztami kredytu krótkoterminowego i długoterminowego z jednej strony oraz między wysokością stawek procentowych w krajach wierzycielskich i dłużniczych z drugiej strony. Kryzys walutowy wywarł

ujemny wpływ na rynki kapitałowe, które przeżyły w roku ubiegłym ostry spadek kursów. W takiej sytuacji działalność emisyjna na rynkach kapitałowych utrzymywała się w granicach niższych niż w roku 1930, a w drugiej połowie roku ubiegłego niemal zupełnie zamarła.

Pod wpływem tych zaburzeń na rynkach pieniężnych objawy kryzysu w dziedzinie produkcji i obrotu towarowego znacznie się zaostrzyły. Na rynkach towarowych spadek cen przybrał na sile po zawieszeniu waluty złotej w Anglii. Położenie na rynkach zbożowych nieco się poprawiło wskutek zmniejszenia się zbiorów w roku ubiegłym, jednakowoż istniejące zapasy z lat poprzednich nie pozwoliły na wydatniejszą poprawę cen. Kryzys walutowy zmusił szereg państw do reglamentacji obrotu dewizowego, do podwyższenia cel, a nawet do kontyngentowania wzgl. wydania zakazów przywozu, zadając w ten sposób dotkliwy cios handlowi światowemu, którego obroty skurczyły się do poziomu oddawna nienotowanego.

Charakterystycznym wskaźnikiem wzmagającego się kryzysu gospodarczego i zubożenia jest silny wzrost liczby bezrobotnych, wykazujący największe natężenie w krajach wysoko uprzemysłowionych, jak w Stanach Zjednoczonych Ameryki, Wielkiej Brytanji i Niemczech.

Na tle położenia gospodarstwa światowego Polska wykazała w roku ubiegłym duży stopień odporności swego organizmu gospodarczego wobec kryzysu. Gdy w szeregu państw, najbardziej przodujących na polu gospodarczym, załamały się podstawy walutowe, doprowadzając do zawieszenia wymienialności banknotów wzgl. do reglamentacji dewiz, Polska potrafiła utrzymać kurs złotego na poziomie ustabilizowanym w 1927 roku bez uciekania się do zarządzeń wyjątkowych. Chociaż oddziaływanie wypadków międzynarodowych zaznaczyło się również na polskim rynku pieniężnym, to jednak wpływ ich nie był na tyle silny, aby zachodziła konieczność interwencji państwa w dziedzinie obrotów pieniężnych i giełdowych. Wypadki w roku ubiegłym wykazały bowiem dużą niezależność finansową Polski od innych organizmów państwowych, a szczególnie od Niemiec. Drugim rysem, wyróżniającym dodatnio Polskę, była poprawa sytuacji Skarbu Państwa; dzięki zarządzeniom oszczędnościowym Rządu niedobory budżetowe zostały w roku ubiegłym opanowane tak, iż pod koniec roku miesięczne wpływy przewyższały wydatki.

Natomiast ujemny wpływ wypadków międzynarodowych zaważył dość silnie na całokształcie stosunków kredytowych w Polsce. Wycofywanie lokat przez banki zagraniczne w połączeniu z wycofywaniem wkładów przez publiczność krajową, zaniepokojoną wypadkami zagranicą, zmusiło banki do ograniczenia operacyj czynnych i zastosowania restrykcji kredytowych. Ograniczenia kredytowe przyczyniły się do wzrostu ciasnoty gotówkowej i pogorszenia wypłacalności w szeregu gałęzi wytwórczości oraz do znacznego spadku kursów papierów wartościowych. Redukcja kredytów, wpływając ujemnie na całokształt życia gospodarczego, miała jednak ten dobry skutek, że pozwoliła bankom na utrzymanie odpowiedniej płynności, dzięki czemu nietylko został opanowany łatwo i szybko niepokój wśród publiczności, lecz nawet dał się stwierdzić wzrost zaufania do polskich instytucyj. Dowodem tego wzrostu zaufania jest fakt, że stan wkładów w instytucjach oszczędnościowych zwiększył się w ciągu roku ubiegłego mimo, iż rok ten był szczególnie niesprzyjający dla rozwoju oszczędności.

* * *

Rolnictwo. Trudności finansowe były jedną z głównych przyczyn pogorszenia się warunków produkcji i zbytu w roku ubiegłym. Szczególnie sytuacja rolnictwa przedstawiała się niepomysłnie. Ceny ziemiopłodów wprawdzie kształtowały się naogół korzystniej niż przed rokiem, gdyż ceny przednówkowe były wyższe, spadek zaś po żniwach był mniej gwałtowny i o wiele krótszy, korzyści te zostały jednak całkowicie unicestwione przez silne pogorszenie, zwłaszcza w drugiej połowie roku, warunków produkcji hodowlanej.

Na kształtowanie się cen zbóż w Polsce w drugiej połowie roku ubiegłego miały wpływ dwa czynniki: z jednej strony tendencja rynków światowych, a z drugiej zmniejszenie zbiorów w 1931 roku. Najsilniejszy spadek wykazał zbiór żyta, wynosząc 56,6 milionów q wobec 69,6 milionów q w roku poprzednim; zbiory innych zbóż utrzymały się z niewielkimi tylko odchyleniami na poziomie zeszló-rocznym.

W związku ze zmniejszonym urodzajem oraz niekorzystnym poziomem cen eksportowych, niższych od cen uzyskiwanych na rynku wewnętrznym, wywóz zbóż wykazał w roku ubiegłym poważniejszy spadek. Tak więc wywieziono w roku gospodarczym 1930/31 (od sierpnia 1930 do lipca 1931) ogółem 585 tys. tonn czterech głównych zbóż wobec 688 tys. tonn w roku poprzednim. Wartość tego wywozu spadła w silniejszym stopniu niż ilość, gdyż obniżyła się z 143 milj. zł. w roku 1929/30 do 92 milj. zł. w roku gospodarczym 1930/31. W pierwszej zaś połowie bieżącego roku gospodarczego (sierpień 1931 — styczeń 1932) wywóz zbóż obniżył się w porównaniu z tym samym okresem roku poprzedniego więcej niż o połowę — z 355 tys. tonn do 169 tys. tonn; wartość wywiezionych zbóż natomiast spadła z 64 milj. do 39 milj. zł.

Wysokość zbiorów i saldo handlu zagranicznego czterema głównymi zbożami w ostatnich latach obrazuje poniższe zestawienie (w tysiącach tonn):

Z B I O R Y					SALDO HANDLU ZAGRANICZNEGO Nadwyżka: wywozu+, przywozu—				
Lata	pszenica	żyto	owies	jęczmień	Lata go- spodarcze	pszenica	żyto	owies	jęczmień
1927	1.662,6	5.887,1	2.138,9	1.275,9	1927/28	—224,0	— 96,6	—14,2	+ 64,7
1928	1.611,7	6.110,2	2.497,7	1.527,2	1928/29	— 67,4	+ 56,1	— 4,3	+186,3
1929	1.792,5	7.009,8	2.953,1	1.659,8	1929/30	— 26,3	+297,1	+67,3	+256,9
1930	2.240,5	6.958,1	2.347,6	1.463,9	1930/31	+ 82,2	+276,1	+ 6,4	+127,1
1931 ¹⁾	2.200,0	5.660,0	2.390,0	1.470,0	1931/32 ²⁾	+ 16,3	+ 78,1	+ 1,2	+127,1

Dotkliwe przesilenie w dziale produkcji hodowlanej, którego pierwsze objawy dały się odczuć już w drugiej połowie 1930 r., wywołane zostało z jednej strony szybkim wzrostem pogłowia żywego inwentarza, z drugiej zaś zmniejszeniem rentowności hodowli. Względnie korzystne konjunktury dla produkcji hodowlanej w dwóch latach poprzednich, jak również niskie ceny zbóż, spowodowały w roku ubiegłym znaczny przyrost żywego inwentarza. W dniu 30 czerwca 1931 r. według danych przeprowadzanej corocznie rejestracji zwierząt gospodarskich, liczyła Polska 9.782 tys. sztuk bydła rogatego i 7.314 tys. sztuk nierogacizny, co stanowi, w porównaniu z rokiem poprzednim, wzrost o 4,1% względnie o 20,9%. W roku sprawozdawczym jednak, a zwłaszcza w drugiej jego połowie, zwyczajka cen zbóż i nieurodzaj pasz przy jednoczesnym pogorszeniu cen produktów hodowlanych spowodowały masową wyprzedaż inwentarza przez rolników. Do pogorszenia sytuacji przyczyniły się pozatem w silnym stopniu wzrastające trudności przy wywozie zarówno zwierząt rzeźnych, jak i mięsa. Tak więc wywóz bydła rogatego spadł w roku sprawozdawczym do 20,6 tys. sztuk wartości 11.422 tys. zł. wobec 40,2 tys. sztuk wartości 22.203 tys. zł. w roku poprzednim, wywóz zaś trzody chlewnej do 373,9 tys. sztuk wartości 52.228 tys. zł. wobec 720,8 tys. sztuk wartości 138.710 tys. zł. w 1930 r. Straty poniesione na wywozie zwierząt żywych, zostały częściowo tylko wyrównane przez

¹⁾ Dane tymczasowe.

²⁾ Pierwsze 8 miesięcy (sierpień 1931—marzec 1932).

wzrost wywozu mięsa i przetworów mięsnych. Głównie wywóz bekonów podniósł się do 52,9 tys. tonn wartości 103.110 tys. zł. (w 1930 r. 24,4 tys. tonn wartości 71.525 tys. zł.), a wywóz wędlin do 8 tys. tonn wartości 23.313 tys. zł. wobec 3,4 tys. tonn wartości 10.769 tys. zł. w 1930 r.

W dziale produkcji nabiałowej sytuacja uległa również pogorszeniu, a to zarówno w związku z niekorzystnym kształtowaniem się ceny masła i jaj, jak i ograniczonymi możliwościami wywozowymi. Wywóz jaj zmniejszył się w roku sprawozdawczym do 48,1 tys. tonn wobec 55,1 tys. tonn w roku poprzednim, wartość zaś jego spadła ze 134.827 tys. zł. do 97.772 tys. zł. Wywóz masła zwiększył się wprawdzie ilościowo do 12,5 tys. tonn (12,1 tys. tonn w 1930 r.), wartość jego natomiast obniżyła się z 59.163 tys. zł. do 56.305 tys. zł.

Przemysł. W miarę zaostrzającego się kryzysu i malejących dochodów rok ubiegły był okresem powszechnej redukcji stopy życiowej pod hasłem przetrwania skutków przesilenia. Najsilniej ograniczona została siła kupna ludności rolniczej, co musiało tem dotkliwiej odbić się na produkcji przemysłowej i obrotach handlowych Polski, jako kraju, w którym około 70% ludności czerpie swoje dochody z produkcji rolniczej. Skutkami kryzysu dotknięte zostały również wszystkie inne warstwy społeczeństwa, nie wyłączając pracowników najemnych, tak umysłowych jak i fizycznych, którzy utracili znaczną część swych dochodów wskutek redukcji stanu zatrudnienia i zniżki płac. Na niepomyślny stan wytwórczości przemysłowej i obrotów handlowych oddziaływały pozątem w silnym stopniu trudności wywozowe, wzmagające się zwłaszcza w drugiej połowie roku pod wpływem powszechnej fali protekcyjizmu gospodarczego we wszystkich niemal krajach świata.

W związku z ograniczeniem działalności inwestycyjnej, tak publicznej jak i prywatnej, stosunkowo silniej obniżyła się produkcja dóbr wytwórczych, aniżeli wytwórczość dóbr spożywczych. Obliczany przez Instytut Badania Konjunktur i Cen wskaźnik produkcji przemysłowej kształtował się następująco ¹⁾:

W s k a ź n i k	R o k 1930					R o k 1931				
	I	III	VI	IX	XII	I	III	VI	IX	XII
ogólny	116,6	102,8	102,7	108,9	101,8	95,5	90,9	94,0	91,2	77,3
dóbr wytwórczych	132,0	115,9	113,1	114,2	98,9	92,9	85,7	94,7	88,5	68,3
„ spożywczych	102,0	93,7	95,9	104,9	101,6	91,6	93,7	95,1	89,1	76,0

Wśród poszczególnych działów produkcji górnico-hutniczej stosunkowo korzystnie zatrudnione było górnictwo węglowe. Zbyt węgla w kraju obniżył się wprawdzie w porównaniu z 1930 rokiem o przeszło 6% (do 19 milj. tonn), ubytek ten wyrównany jednak został z nadwyżką zwiększonym wywozem, który wzrósł o prawie 12%, z 12,8 milj. tonn w 1930 r. do 14,3 milj. tonn w roku sprawozdawczym. Dzięki temu wydobycie węgla było o 759 tysięcy tonn, czyli o przeszło 2% większe niż w 1930 r. W ubiegłym roku nastąpiło wyraźne przesunięcie punktu ciężkości wywozu węgla w kierunku nierentownego eksportu na rynki wolnej konkurencji (do krajów północnej Europy oraz do Francji i Italji), wskutek czego ogólne wyniki finansowe tego wywozu były stosunkowo mniej pomyślne niż w roku poprzednim.

Ogólny zbyt przetworów naftowych utrzymał się prawie bez zmiany na poziomie z poprzedniego roku, przyczem jednak zużycie wytworów na rynku wewnętrznym, na którym przemysł naftowy uzyskuje stosunkowo korzystne ceny, uległo zniżce o 7% (do 377 tys. tonn) na rzecz nierentownego eksportu, który się zwiększył o 14% (do 219 tys. tonn). Wydobycie ropy naftowej w sumie 631 tys. tonn było o 5% mniejsze niż w 1930 roku.

¹⁾ Wskaźniki, poprawione przez usunięcie wahań sezonowych: 1925 — 1927 = 100.

Do gałęzi przemysłowych, dotkniętych najsilniej skutkami przesilenia, należy niewątpliwie hutnictwo żelazne, którego działalność najwięcej uzależniona jest od rozmiarów akcji inwestycyjnej. Zbyt wyrobów hutniczych w kraju (262 tys. tonn) osiągnął zaledwie 71% sprzedaży w roku 1930, a wywóz zagranicę, idący podobnie jak w roku poprzednim głównie do Rosji Sowieckiej, napotkał zwłaszcza pod koniec roku sprawozdawczego na przeszkody w związku z utrudnionem dyskontem weksli sowieckich. W wyniku całorocznym eksport wyrobów hutnictwa żelaznego obniżył się o prawie 10% do 377 tysięcy tonn. Mniej pomyślnie niż w roku poprzednim kształtowało się również położenie hut cynkowych, które pod wpływem kurczącego się eksportu i niżki cen cynku przeprowadziły ograniczenie wytwórczości o 25%.

Stan wytwórczości górnico-hutniczej w ostatnich latach obrazuje poniższe zestawienie (w tys. tonn):

Wyszczególnienie	1926	1927	1928	1929	1930	1931
węgiel kamienny	35.747	38.084	40.616	46.236	37.506	33.265
ropa naftowa	796	723	743	675	663	631
sole potasowe	208	276	342	359	306	261
sól kamienna i warzonka . .	443	508	548	569	534	561
surówka żelazna	327	618	684	704	478	347
stal	788	1.244	1.438	1.377	1.237	1.037
wyroby walcowane	562	920	1.048	962	904	753
cynk	124	150	162	169	174	131
ołów	28	30	37	37	41	31

W dziale przemysłu przetwórczego trudnościami zbytu zostały dotknięte zwłaszcza gałęzie, opierające swoją wytwórczość głównie na akcji budowlanej i działalności inwestycyjnej. Zatrudnienie przemysłu metalowo-maszynowego, mierzone ilością przepracowanych robotniko-godzin w większych zakładach tej branży, obniżyło się w porównaniu z rokiem poprzednim przeciętnie o 24%. Szczególnie fabryki maszyn rolniczych ograniczyły swą wytwórczość nawet znacznie poniżej powyższej przeciętnej w miarę malejącego zbytu i pogarszającej się wypłacalności rolnictwa. Przemysł drzewny odczuł bardzo silnie zastój w budownictwie i zaostrażające się szczególnie w drugiej połowie roku trudności wywozowe. Rozwijający się po zamknięciu rynku niemieckiego wywóz drzewa do Anglii został podcięty przez konkurencję sowiecką, a dalsze bardzo silne pogorszenie warunków eksportowych wywołane zostało ograniczeniem przywozu drzewa do Francji, w ostatnim zaś kwartale roku załamaniem się funta angielskiego i walut od niego uzależnionych. Wskutek tych trudności wartość wywozu materiałów i wyrobów drzewnych zmniejszyła się z 348 milj. zł. w 1930 r. do 225 milj. zł. w roku ubiegłym, czyli o przeszło 35%.

Stan zatrudnienia przemysłu włókienniczego był w pierwszej połowie roku sprawozdawczego przeciętnie nieco wyższy niż przed rokiem, obniżył się jednak silnie w sezonie zimowym znacznie poniżej poziomu z roku poprzedniego. Prócz malejącego zbytu w kraju złożyły się na to trudności eksportowe, które spowodowały, że wywóz wyrobów włókienniczych zmniejszył się w porównaniu z 1930 r. prawie o 15% (z 178 milj. do 154 milj. zł.), mimo przeszło dwukrotnego wzrostu wywozu odzieży.

W przemyśle chemicznym największy spadek wytwórczości nastąpił w dziale sztucznych nawozów. Zbyt soli potasowych, nawozów azotowych i superfosfatów na potrzeby rolnictwa krajowego w ciągu sezonu wiosennego i jesiennego w 1931 r. był przeciętnie o połowę mniejszy

niż w roku poprzednim. Znaczniejsze ograniczenie wytwórczości nastąpiło również w pozostałych działach przemysłu chemicznego, jak w produkcji wyrobów węglpochodnych, w przemyśle tłuszczowym, destylacji drzewa, farmaceutycznym i innych. Produkcja jedwabiu sztucznego natomiast wzrosła w porównaniu z 1930 rokiem o 25% (do 3,4 milj. kg.).

Zmniejszenie konsumpcji wewnętrznej i ograniczenie możliwości wywozowych nie pozostały bez wpływu na położenie przemysłu spożywczego, który zmuszony był ograniczyć swą działalność. Tak np. spożycie cukru w Polsce spadło w roku 1930/31 o 3,4%, wywóz zaś, głównie wskutek obniżenia kontyngentu eksportowego w drodze porozumienia międzynarodowego, zmniejszył się o 26,5%; produkcja cukru w kampanji 1931/32 obniżyła się o 36,6% do 443 tys. tonn.

Przemysł mineralny pod wpływem małego ruchu budowlanego pracował w znacznie skromniejszych rozmiarach niż w roku poprzednim. Akcja budowlana ograniczała się bowiem prawie wyłącznie do wykończenia budowli, rozpoczętych w latach poprzednich, wskutek czego szczególnie dotkliwie skurczył się zbyt cegły i cementu. Budownictwo publiczne pod wpływem wzrastających trudności budżetowych zostało prawie w całości wstrzymane, a również prywatne budownictwo mieszkaniowe, zwłaszcza wskutek pogorszenia sytuacji na rynku pieniężnym w drugiej połowie roku, było mniejsze niż w roku poprzednim. W związku z oszczędnościami w budżecie państwowym silnemu ograniczeniu uległa także pomoc kredytowa Skarbu Państwa dla budownictwa mieszkaniowego. Ogólna suma pożyczek budowlanych, przyznanych z Państwowego Funduszu Budowlanego, administrowanego przez Bank Gospodarstwa Krajowego, łącznie z kredytami, udzielonymi przez Bank z funduszy własnych, osiągnęła w 1931 r. 56 milj. zł. wobec 145 milj. zł. w roku poprzednim.

Stan zatrudnienia. Ograniczenia wytwórczości pociągnęły za sobą spadek liczby robotników zatrudnionych w przemyśle. Stan zatrudnionych w górnictwie, przemyśle i na robotach publicznych był w ciągu ubiegłego roku przeciętnie o przeszło 100 tysięcy niższy aniżeli w 1930 r. Najwyższy stan zatrudnienia w przemyśle osiągnięty został w październiku liczbą 688 tysięcy zatrudnionych (przed rokiem — 809 tysięcy). W końcu roku sprawozdawczego liczba ta obniżyła się do 550 tysięcy wobec 666 tysięcy w roku poprzednim. Bezrobocie wykazało największe natężenie w drugiej połowie marca, kiedy liczba zarejestrowanych bezrobotnych wynosiła około 380 tysięcy (w 1930 roku 297 tysięcy). Sezonowy spadek bezrobocia trwał do października, wskutek czego stan zarejestrowanych osób, całkowicie bezrobotnych, obniżył się do 251 tysięcy. W ostatnich dwóch miesiącach roku liczba bezrobotnych, jak zwykle corocznie w miesiącach zimowych, zaczęła ponownie wzrastać, w słabszym jednak stopniu niż w tym samym czasie roku poprzedniego. Na początku roku bieżącego w państwowych urzędach pośrednictwa pracy zarejestrowanych było 300 tysięcy całkowicie bezrobotnych, czyli o przeszło 20 tysięcy mniej niż przed rokiem. Położenie warstw pracowniczych pogorszyło się jednak poważnie wskutek redukcji czasu pracy do ograniczonej ilości dni w tygodniu, którą dotknięta została zwłaszcza znaczna część robotników, zatrudnionych w przemyśle przetwórczym.

Stawki płac robotniczych uległy stosunkowo niewielkiej obniżce, ich wartość nominalna obniżyła się bowiem z 120,9 w grudniu 1930 r. do 120,6 w połowie i do 118,9 z końcem 1931 r.¹⁾ Silniejszej redukcji uległy uposażenia pracowników państwowych, których wskaźnik w powyższym okresie spadł z 112,8 do 98,0 i 94,6.¹⁾

Ceny i obroty handlowe w Polsce, podobnie jak w całym świecie, wykazały w ub. r. dalszy spadek. Wskaźnik ogólny cen hurtowych²⁾ obniżył się z 76,2 w grudniu 1930 r. do 66,4 w ostat-

¹⁾ Wskaźniki Instytutu Badania Konjunktur i Cen, obliczane do podstawy: 1927 = 100.

²⁾ Wskaźniki Głównego Urzędu Statystycznego, obliczane do podstawy: 1927 = 100.

nim miesiącu roku sprawozdawczego. Przytem znacznie silniejszej obniżce uległy artykuły przemysłowe — z 86,9 do 74,0 —, gdy artykuły rolne obniżyły się z 63,2 do 57,2. Dzięki temu szkodliwa dla rolnictwa rozpiętość między cenami dwóch grup towarów znacznie się zmniejszyła. Jednocześnie poziom cen detalicznych obniżył się w silniejszym stopniu niż ceny hurtowe, wskutek czego rozpiętość między cenami hurtowymi i detalicznymi zmalała. Wskaźnik tych ostatnich obniżył się bowiem z 97,6 do 81,6 (dla Warszawy). Wskaźnik kosztów utrzymania w Warszawie wynosił dla 1931 r. 86,3 wobec 94,9 w roku poprzednim.

Wobec zmniejszonej jednak siły nabywczej ludności, a zwłaszcza trudności pieniężnych warstw rolniczych, nawet tak poważna zniżka cen nie zdołała się przyczynić do powiększenia obrotów w handlu na rynku krajowym. Przeciwnie, rok ubiegły przyniósł znaczniejsze zmniejszenie się obrotów towarowych i pogorszenie położenia kupiectwa. Pod wpływem ogólnej redukcji stopy życiowej zmniejszyło się zwłaszcza zapotrzebowanie wyrobów wyższego gatunku na rzecz towarów tańszych. Spadek obrotów zaznaczył się silniej w sprzedaży artykułów trwałego użytku, jednak również w dziale konsumcyjnym sprzedaż towarów obniżyła się znacznie poniżej poziomu z 1930 r. Przytem hamująco na większe zakupy oddziaływały również ograniczenia kredytowe, jakie wobec złej wypłacalności stosował przemysł wobec handlu, a także kupiectwo wobec konsumentów, żądając w szerszej mierze zapłaty gotówkowej. Stan upadłości przedsiębiorstw handlowych w ogólnej sumie ogłoszonych upadłości był mniejszy niż w 1930 r., co świadczy o tem, że słabsze firmy w znacznej części upadły już w roku poprzednim. Podczas gdy w tym roku na ogólną sumę 829 upadłości na przedsiębiorstwa handlu towarowego przypadało 529 wypadków, czyli około 64% całości, to w roku ubiegłym liczba ogłoszonych upadłości w handlu wynosiła 421 na ogólną sumę 753 t. j. niecałe 55%. Nadmierne zapasy towarów, z jakimi życie gospodarze wkroczyło w rok ubiegły, wskutek ograniczeń wytwórczości i ostrożnej polityki zakupów ze strony handlu uległy w roku sprawozdawczym silniejszej redukcji, co ze względu na szczupłe kapitały obrotowe przemysłu i handlu w Polsce jest zjawiskiem dodatnim i stwarza korzystniejsze perspektywy dla produkcji przemysłowej, gdy tylko zapotrzebowanie towarów się zwiększy.

Dalszy spadek obrotów towarowych zaznaczył się w ciągu ubiegłego roku we wszystkich niemal krajach, a z niemiejszą siłą odbił się na wymianie towarowej między poszczególnymi państwami. Prócz powszechnego spadku siły nabywczej zmniejszenie międzynarodowych obrotów towarowych wywołane zostało trudnościami walutowymi licznych krajów, które w obronie swych rezerw kruszcowo-dewizowych zastosowały surowe ograniczenia i reglamentację w dziedzinie obrotu walutowego. W obronie swego bilansu handlowego i rodzimej produkcji poszczególne państwa odgradziły się wysokimi murami celnymi, zakazami przywozu, kontyngentami przywozowymi i innymi środkami reglamentacji, utrudniającymi w dużej mierze normalny międzynarodowy obrót gospodarczy. Ogólna wartość wymiany towarowej Polski z zagranicą zmniejszyła się w 1931 r. o 30% w porównaniu z rokiem poprzednim. Bilans handlu zagranicznego zamyka się bowiem po stronie przywozu sumą 1.462 milj. zł., po stronie wywozu sumą 1.879 milj. zł. Łączna suma obrotów wynosiła zatem 3.341 milj. zł. wobec 4.679 milj. zł. w 1930 r. Stosunek wartości wywozu do przywozu układał się jednak korzystnie na rzecz Polski. Gdy bowiem przywóz zmniejszył się o 35%, wywóz wykazał spadek tylko o 23%, dzięki czemu nadwyżka wartości wywiezionych towarów, wynosząca w 1930 r. 187 milj. zł., zwiększyła się w roku sprawozdawczym do 417 milj. zł. Powyższy korzystny wynik zasługuje tembardziej na podkreślenie, że Polska, w odróżnieniu od innych państw, stanowiących przytem jej najważniejsze rynki eksportowe, nie zastosowała wogóle żadnych ograniczeń walutowych, a pewne restrykcje importowe, jakie zdecydował się Rząd polski zastosować w końcu ubiegłego roku, weszły w życie dopiero z początkiem roku bieżącego.

Spadek obrotów towarowych wywołał skurczenie się zatrudnienia kolei. Przewóz towarów na kolejach zmniejszył się w porównaniu z rokiem 1930 prawie o 8%, wynosił bowiem w 1931 r. przeciętnie dziennie 12.018 wagonów wobec 13.098 w roku poprzednim.

Ostatni rok przyniósł bardzo wymowne potwierdzenie wielkiego znaczenia dostępu do morza i drogi morskiej dla wymiany towarowej Polski z zagranicą. Przeszło 60% całego przewozu towarów w obrocie z zagranicą dokonanych zostało przez Gdańsk i Gdynię. Dzięki daleko posuniętej rozbudowie port w Gdyni wysunął się pod względem obrotu towarowego na drugie miejsce na Bałtyku, po porcie gdańskim. Ogólny obrót towarowy portu gdyńskiego osiągnął w 1931 r. 5,3 milj. tonn, czyli powiększył się w porównaniu z rokiem poprzednim o 46%. Rozwój Gdyni nie wpłynął jednak ujemnie na stan obrotów portu gdańskiego, które w stosunku do 1930 r. wzrosły również o 113 tys. tonn do 8,3 milj. tonn, utrzymując się w okresie ciężkiego przesilenia na poziomie z okresu dobrej konjunktury gospodarczej. Zupełnie inaczej przedstawiało się położenie sąsiednich niemieckich portów na Bałtyku, gdyż Szczecin wykazał w porównaniu z 1930 r. spadek obrotów towarowych o przeszło 20%, a Królewiec o przeszło 10%.

Budżet Państwa. Przesilenie gospodarcze wpłynęło ujemnie na siłę podatkową ludności. Spadek dochodów Skarbu Państwa spowodował już w ostatnich miesiącach 1930 roku przewyżkę wydatków nad wpływami. Rok budżetowy 1930/31 został zamknięty deficytem w wysokości 61 milj. zł. Deficyt ten, pokryty w całości z rezerw skarbowych, nagromadzonych w latach ubiegłych, jest stosunkowo niewielki, gdyż wynosi zaledwie 2,13% ogółu wydatków budżetowych. Wiele państw nawet takich, które miały stale zrównoważone budżety, zamknęły ten rok deficytami w skali znacznie większej. Budżet na rok 1931/32 został uchwalony przez ciała ustawodawcze w sumie 2,866 milj. zł. po stronie wydatków i 2.867 milj. zł. po stronie dochodów. Jednakże wyniki budżetowe roku 1930/31, jak również pierwsze miesiące bieżącego roku, wykazały, że wykonanie budżetu w tej wysokości jest niemożliwe. Sytuacja ta skłoniła Rząd do wejścia na drogę daleko posuniętych oszczędności oraz do wysiłków w kierunku podniesienia istniejących pozycji dochodowych, bądź też do wyszukania nowych źródeł dochodowych. Drogą kompresji wydatków (która objęła m. in. redukcję uposażeń urzędniczych) został budżet tegoroczny obniżony o sumę zgorą 400 milj. zł. Zarządzenia oszczędnościowe Rządu zostały uwieńczono pomyslnym skutkiem; deficyty miesięczne, osiągając najwyższą kwotę w czerwcu r. ub. (46, 6 milj. zł.), zaczęły się stopniowo zmniejszać, dzięki czemu miesiące listopad i grudzień przyniosły przewyżkę dochodów nad wydatkami. W okresie kwiecień-grudzień ub. r. dochody Skarbu Państwa wynosiły 1.743 milj. zł., a wydatki 1.870 milj.; w tym samym okresie 1930 r. dochody wynosiły 2.066 milj., zaś wydatki 2.072 milj. zł.

Jakkolwiek należy liczyć się z tem, że cały rok budżetowy 1931/32 niemniej jak rok przyszedł zostaną również zamknięte niedoborem, to jednak istnieje uzasadnione prawdopodobieństwo, że dzięki przeprowadzonym oszczędnościom oraz zwiększeniu dochodów Skarbu z niektórych źródeł i opodatkowaniu pewnych dochodów, które dotychczas nie były obciążone, deficyt budżetowy nie przybierze również w następnym roku poważniejszych rozmiarów.

Uchwalony budżet na rok 1932/33 przewiduje wydatki na sumę 2.452 milj. zł., dochody zaś w wysokości 2.377 milj. zł.; niedobór, przewidywany w wysokości 75 milj. zł., ma być pokryty z rezerw skarbowych.

Ogólna suma długów państwowych wzrosła w roku ubiegłym o 595 milj. zł. do kwoty 5.008 milj. zł. Dług wewnętrzny zwiększył się o 17,6 milj. do 438,6 milj. zł., wskutek dalszych emisji 5% pożyczki konwersyjnej i 5% renty ziemskiej. Zadłużenie zagraniczne Polski natomiast wzrosło o 577 milj. zł. do sumy 4.570 milj. zł., wskutek ostatecznego zakończenia konsolidacji długów wojennych i reljefowych oraz zaciągnięcia pożyczki zapalczanej. W związku z przedłużeniem do roku 1965 i zmianą warunków dzierżawy Państwowego Monopolu Zapalczanego Rząd zaciągnął

w październiku 1930 r. 6½% pożyczkę zagraniczną na sumę nomin. 32,4 milj. \$, przejętą w całości przez Spółkę dla Eksploatacji Monopolu Zapalczanego. Część tej pożyczki została obrócona na spłatę poprzednio zaciągniętej pożyczki w tej Spółce, resztę zaś Skarb Państwa obrócił na akcje pomocy kredytowej głównie dla rolnictwa.

Sytuacja walutowa była w roku ubiegłym mniej pomyślna w porównaniu z 1930 r., na tle jednak kształtowania się międzynarodowej sytuacji walutowej przedstawiała się dla Polski korzystnie. Złoty polski w obliczu powszechnych nieomal wstrząsów walutowych zdołał utrzymać przez cały czas swój kurs na nominalnym parytecie wymiennym i należał do rzędu tych nielicznych walut, które zachowały pełną wartość bez zastosowania jakichkolwiek środków ochronnych wzgl. ograniczających swobodny obrót walutowy. Na polskim rynku były tylko sporadyczne wypadki zwyżki kursu banknotów dolarowych w związku z wypadkami walutowymi w Niemczech. W okresie najsilniejszej zwyżki (w lipcu) wywołanej wypadkami berlińskimi, dolar gotówkowy osiągnął przejściowo kurs 9,13 zł. (parytet 8,91); natomiast po załamaniu się funta angielskiego pogłoski, jakoby Stany Zjednoczone miały zamiar porzucić parytet złota, spowodowały przejściową zniżkę dolara do 8,82. Interwencja Banku Polskiego, który sprzedawał waluty bez ograniczeń, likwidowała każdorazowo w szybkim czasie nadmierne wahania dolara.

Zapotrzebowanie walut i dewiz na cele handlowe było naogół niewielkie ze względu na znaczny spadek importu. Natomiast wycofywanie lokat i kredytów przez banki zagraniczne, dość intensywne zwłaszcza w drugiej połowie roku ubiegłego i spłata kredytów towarowych, zaciągniętych w poprzednich latach, były główną przyczyną skureczenia się zapasów walutowych w Banku Polskim, które zmniejszyły się w ciągu roku o 199 milj. do kwoty 213 milj. zł. Zaburzenia walutowe skłoniły Bank Polski do zamiany części dewiz na złoto; w ciągu roku ubiegłego zapas złota powiększył się tą drogą o 38 milj. do kwoty 600 milj. zł. Uwzględniając więc dopływ złota, ubytek netto walut zagranicznych w Banku Polskim wyraża się kwotą 161 milj. zł. W związku z tem pokrycie kruszcowo-walutowe obiegu biletów i natychmiast płatnych zobowiązań Banku uległo zmniejszeniu, wynosząc w końcu roku ubiegłego 48,09% wobec 55,29% w końcu 1930 r. Stan pokrycia pozostał jednak o 8,09% wyższy od normy, ustalonej w statucie Banku Polskiego. Natomiast pokrycie złotem wzrosło z 36,54% do 41,94% (11,94% ponad pokrycie statutowe). Jako pomyślny objaw należy zanotować, że pod koniec roku ubiegłego odpływ walut zagranicznych z Banku Polskiego ustał, a ostatnie dwa miesiące dały nawet pewien przyrost walut.

Ogólny obieg pieniężny zmniejszył się w ciągu roku ubiegłego o 109 milj. do sumy 1.460 milj. zł.; z tej kwoty przypadało w końcu roku ubiegłego na bilety Banku Polskiego 1.218 milj. zł. (przed rokiem 1.328 milj.) na bilon i monety srebrne 240 milj. zł. (238 milj.) oraz na bilety Skarbu Państwa 1,3 milj. zł. (2,6 milj.). Redukcja obiegu pieniężnego została więc spowodowana wyłącznie zmniejszeniem się emisji Banku Polskiego (o 110 milj. zł.) w związku z ubytkiem dewiz, zaliczonych do pokrycia.

Rynek pieniężny i kapitałowy kształtował się wybitnie pod wpływem wypadków międzynarodowych. W pierwszych miesiącach roku ubiegłego rynek polski wykazywał dość znaczne odprężenie wskutek dalszego spadku obrotów handlowych. Kontyngenty dyskontowe firm, akredytowanych w Banku Polskim i w bankach prywatnych, były wykorzystywane w mniejszym stopniu, niż w analogicznym okresie 1930 r., zaś na rynku prywatnym podaż weksli kupieckich również zmalała. Wpłynęło to na zmniejszenie się operacyj czynnych w bankach i wzrost rezerw kasowych. Odprężenie na rynku pieniężnym przyniosło również poprawę kursów papierów wartościowych. Zawieszenie w marcu wypłat przez Polski Bank Przemysłowy, a w jeszcze większym stopniu ogłoszenie w kwietniu upadłości Banku Handlowego w Łodzi, wywołało na rynku przejściowy niepokój, który wyraził się w wycofywaniu wkładów z niektórych banków prywatnych przez publiczność. Dzięki jednak

sprawnemu wywiązaniu się wszystkich instytucyj finansowych ze swych zobowiązań nastąpiło dość szybko uspokojenie. Natomiast od maja nastąpił wyraźny zwrot w kształtowaniu się sytuacji. Załamanie się Austrjackiego Zakładu Kredytowego, posiadającego afiljacje w Polsce, obudziło niepokój wśród publiczności, który wyraził się w wycofywaniu wkładów z banków, związanych z kapitałami austrjackimi. Lipcowe wypadki w Niemczech, a następnie załamanie się funta angielskiego i jego konsekwencje podsyły jeszcze bardziej niepokój i spowodowały ściąganie kredytów wzgl. wycofywanie lokat przez banki zagraniczne, które likwidowały swoje aktywa zagraniczne ze względu na własną krytyczną sytuację. W tych warunkach polskie instytucje kredytowe były zmuszone równie do wypłat, jak do gromadzenia znaczniejszych rezerw kasowych, co pociągnęło za sobą konieczność wprowadzenia restrykcyj kredytowych.

Ruch w kł a d ó w, od którego zależy kształtowanie się sytuacji na rynku kredytowym, wykazał jeszcze w pierwszym kwartale r. ub. drobny wzrost. W następnym kwartale zaczął się już spadek wkładów, który przybrał najsilniejsze tempo w ciągu trzeciego kwartału, a w czwartym osłabł. Spadek wkładów był wywołany przedewszystkiem wspomnianymi wypadkami zewnętrznymi, które spowodowały niepokój wśród wkładców. Poza tym czynnikiem psychicznym wpłynęły na spadek inne przyczyny, jak uzupełnianie przez przedsiębiorstwa kapitałów obrotowych, uszczuplonych wskutek ograniczeń kredytowych i wycofywanie oszczędności w celach konsumcyjnych w związku ze zmniejszeniem się zarobków.

Spadkiem wkładów najwięcej zostały dotknięte banki prywatne; w bankach państwowych i komunalnych oraz spółdzielniach kredytowych spadek wkładów był stosunkowo nieznaczny. W Banku Polskim, Pocztovej Kasie Oszczędności i w kasach oszczędności natomiast nastąpił wzrost wkładów w ciągu ub. roku. Fakt ten dowodzi, że na spadek wkładów wpływały przeważnie czynniki psychiczne: trudności banków zagranicznych obudziły w Polsce nieufność do bankowości prywatnej, opierającej się w dużej mierze o kapitały zagraniczne, natomiast instytucje publiczno-prawne i oszczędnościowe, opierające się na kapitałach krajowych, zaufania nie straciły.

Pod względem rodzaju wkładów największy spadek wykazały wkłady bezterminowe, co jest zrozumiałe, gdyż wkłady te, stanowiące w przeważnej części rezerwę obrotową, wyczerpują się w miarę rozwoju przesilenia. Wkłady terminowe zmniejszyły się w stopniu daleko słabszym, a oszczędnościowe nawet wzrosły.

Ruch wkładów w ciągu r. ub. ilustruje następujące zestawienie stanu wkładów w poszczególnych instytucjach (w milj. zł.):

Instytucje	1930	1 9 3 1		
	31. XII	31. III	30. IX	31. XII
Bank Polski ¹⁾	162,4	135,5	129,8	190,5
Banki państwowe ²⁾	305,4	309,9	292,6	301,6
Banki komunalne ³⁾	68,5	67,4	61,1	60,8
Prywatne banki akcyjne ⁴⁾	1.056,6	1.019,4	660 2	645,6
Pocztowa Kasa Oszczędności	431,3	444,6	450,7	509,8
Kasy oszczędności	582,1	636,4	617,6	603,3
Spółdzielnie kredytowe	392,4	392,0	354,1	342,4
Ogółem	2.998,7	3.005,2	2.566,1	2,654,0

¹⁾ Rachunki żyrowe bez kas państwowych.

²⁾ Wkłady w Banku Gospodarstwa Krajowego i Państwowym Banku Rolnym — bez lokat Skarbu Państwa.

³⁾ Polski Bank Komunalny w Warszawie i Komunalny Bank Kredytowy w Poznaniu.

⁴⁾ Wraz z oddziałami banków zagranicznych i Centralną Kasą Spółek Rolniczych.

Łączny stan wkładów i lokat w bankach państwowych zwiększył się o 26 milj. zł. Wkłady w Banku Gospodarstwa Krajowego zmniejszyły się o nieznaczną sumę 4 milj. zł. do 239 milj. zł., lokaty Skarbu Państwa o 2 milj. do 507 milj. zł. W Państwowym Banku Rolnym stan wkładów utrzymał się bez większych zmian w sumie 63 milj. zł., fundusze administrowane natomiast zwiększyły się o 32 milj. do 426 milj. zł., a stan lokat terminowych Skarbu Państwa pozostał niezmienny w sumie 88 milj. zł.

Oprocentowanie wkładów nie uległo w ciągu ubiegłego roku zmianie; stawki procentowe utrzymały się na poziomie, ustalonym w lipcu 1930 r., t. zn. banki płaciły za wkłady złotowe, płatne bez wypowiedzenia, 5—5½% (za wkłady w złotych w zlocie i walutach obcych 3—4%), z wypowiedzeniem do trzech miesięcy 6—7¼% (5—6%), z wypowiedzeniem sześciomiesięcznym i dłuższym 8% (6¾%).

W wysokim stopniu banki prywatne zostały również dotknięte wycofywaniem lokat i kredytów przez banki zagraniczne. Zobowiązania zagraniczne wszystkich banków w Polsce (zobowiązania wobec korespondentów zagranicznych oraz salda debetowe rachunków oddziałów banków zagranicznych w Polsce w ich centralach) obniżyły się z kwoty 586 milj. zł. w końcu 1930 r. do 354 milj. zł. w końcu grudnia ub. r., czyli o 232 milj. zł. W tymże czasie zobowiązania zagraniczne samych banków prywatnych (rachunki „Banki Loro i Nostro zagraniczne”) spadły o 191 milj. zł. do kwoty 280 milj. zł.

Ubytek wkładów i lokat zmusił instytucje finansowe do zastosowania restrykcji kredytowych. Spadek kredytów w drugiej połowie ubiegłego roku był szybszy niż ubytek wkładów i lokat, gdyż banki musiały zwiększyć pogotowie kasowe ze względu na ogólną niepewność co do przyszłego ukształtowania się sytuacji. Proces deflacji kredytowej w ciągu trzech pierwszych kwartałów ubiegłego roku w Polsce przedstawia poniższe zestawienie stanu kredytów krótkoterminowych w poszczególnych rodzajach instytucji (sumy kredytów po odliczeniu redyskonta — w milj. zł.; zestawienie nie obejmuje kredytów, udzielonych przez kasy oszczędności i spółdzielnie kredytowe, ze względu na brak dokładnych danych):

Instytucje	1930 31.XII	1 9 3 1		
		31.III	30.IX	31.XII
Bank Polski	758,3	656,5	737,3	796,4
Banki państwowe ¹⁾	465,7	446,6	451,8	396,5
Banki komunalne	56,7	57,0	55,5	54,8
Banki prywatne ²⁾	1.478,6	1.450,4	998,0	886,5
Ogółem	2.759,3	2.610,5	2.242,6	2.134,2

Ruch kredytów kształtował się więc analogicznie do ruchu wkładów. Największej redukcji uległy kredyty w bankach prywatnych. W Banku Polskim stan kredytów w końcu roku ubiegłego (796 milj. zł.) był o 38 milj. zł. wyższy niż w końcu 1930 r. Stan kredytów krótkoterminowych w bankach państwowych wykazał spadek o 69,2 milj. zł., przyczem kredyty w Banku Gosp. Krajowego zmniejszyły się o 15,8 milj. zł., w Państw. Banku Rolnym o 56,9 milj. zł., podczas gdy w Pocztowej Kasie Oszczędności nastąpił wzrost kredytów o 3,5 milj. zł. Pożyczki gotówkowe długoterminowe Banku Gosp. Krajowego zwiększyły się o 7,3 milj. zł. do 116,1 milj. zł.

¹⁾ Bez kredytów, udzielonych z lokat Skarbu Państwa i funduszy administrowanych.

²⁾ Banki akcyjne krajowe, Centralna Kasa Spółek Rolniczych i oddziały banków zagranicznych.

Silniejszy natomiast wzrost wykazały kredyty udzielone przez banki państwowe z lokat skarbowych i funduszków administrowanych. Pożyczki udzielone przez Bank Gosp. Krajowego w dziale operacyj z Skarbem Państwa zwiększyły się o 53,2 milj. do 642,3 milj. zł., w Państw. Banku Rolnym zaś pożyczki z funduszków administrowanych wzrosły o 41 milj. do 396 milj. zł. Jest rzeczą jasną, że w okresie tak wielkich zaburzeń na rynku pieniężnym, jak w roku ubiegłym, musiał się zwiększyć udział Banku Polskiego i banków państwowych w ogólnej sumie kredytów, banki te bowiem były powołane w pierwszym rzędzie do łagodzenia ciężkiej sytuacji na rynku kredytowym.

Mimo pogorszenia się stosunków kredytowych stawki procentowe od operacyj czynnych w bankach pozostały w r. ub. niezmienione. W Banku Polskim ustanowiona w dniu 3 października 1930 r. stopa dyskontowa w wysokości $7\frac{1}{2}\%$ oraz lombardowa $8\frac{1}{2}\%$ pozostała bez zmiany dotychczas, zaś w innych bankach maksymalne koszty kredytu nie przekraczały 11% w stosunku rocznym. W pierwszym półroczu r. ub. stopa dyskontowa w bankach była niższa od ustawowej stopy maksymalnej — 11% . Redukcja kredytów była przeprowadzana nie drogą podwyższania kosztów kredytu, gdyż w tej sytuacji, jaka wytworzyła się w roku ubiegłym, nie dałoby to pożądanego wyniku, lecz drogą selekcji kredytobiorców i skracania terminów wekslowych.

Ostry proces deflacji kredytowej nie mógł oczywiście pozostać bez wpływu na kształtowanie się wypłacalności w Polsce. Wobec spadku cen i zmniejszania się obrotów, przedsiębiorstwa znalazły się w trudnym położeniu, gdyż nie tylko zostały pozbawione w dużej mierze możliwości uzyskania nowych kredytów, lecz także musiały spłacać kredyty, zaciągnięte poprzednio w okresie lepszej konjunktury. W najgorszym położeniu znalazło się rolnictwo ze względu na dotkliwy spadek cen zbóż i artykułów hodowlanych. Zły stan wypłacalności wyraził się w wysokim, aczkolwiek niższym niż w poprzednim roku, odsetku protestów wekslowych i wzroście zaległości podatkowych. Również liczba ogłoszonych upadłości była mniejsza niż w roku ubiegłym. Zarówno instytucje państwowe jak i prywatne udzielały w miarę możliwości prolongat dłużnikom, znajdującym się w ciężkim położeniu, a Skarb Państwa zastosował szereg ulg przy spłacie podatków, dzięki czemu skutki deflacji kredytowej zostały w dużej mierze złagodzone.

Fakt, że banki polskie potrafiły w wyjątkowo ciężkich warunkach i w stosunkowo krótkim czasie zredukować silnie zarówno portfel wekslowy jak i pożyczki na rachunkach bieżących, świadczy wymownie o zdrowych podstawach polityki kredytowej w Polsce. Wynika z tego, że kredyty były w przeważającej mierze udzielane przedsiębiorstwom, posiadającym należytą żywotność i wypłacalność nawet w tak trudnej sytuacji gospodarczej, jak obecna. Wysoki stopień płynności kredytów umożliwił bankom wywiązanie się ze swych zobowiązań wobec wierzycieli krajowych i zagranicznych w terminie bez potrzeby zwracania się o zwiększoną pomoc do Banku Polskiego. Zadłużenie banków prywatnych z tytułu kredytów redyskontowych uległo nawet w ciągu r. ub. zmniejszeniu, wynosząc 267 milj. zł. wobec 314 milj. zł. w końcu 1930 r.

Dotadni objaw na tle ogólnego wzrostu trudności finansowych stanowi duża odporność na wpływy przesilenia polskiej bankowości prywatnej. Rok ubiegły był pod tym względem próbą ogniową, z której banki wyszły obronną ręką. Wprawdzie kilka banków w r. ub. załamało się, były to jednak banki małe, nie odgrywające większej roli w życiu gospodarczym, a przyczyny ich trudności finansowych nie stały w bezpośrednim związku z ogólną sytuacją gospodarczą. W marcu zawiesił wypłaty Polski Bank Przemysłowy (kapitał zakładowy 12 milj. zł.) wskutek załamania się grupy Devilder'a we Francji, która ten bank finansowała. W ciągu roku ubiegłego odbyła się sanacja banku, przyczem kapitał zakładowy jego został obniżony do 3 milj. zł. W kwietniu ogłosił upadłość Łódzki Bank Handlowy S. A. (kapitał zakładowy 5 milj. zł.) z powodu odmowy prolongaty kredytów przez wierzycieli angielskich. Śląski Bank Eskontowy w Bielsku, po zawieszeniu wypłat w końcu 1930 r., prze-

szedł w stan likwidacji. Również Bank Śląski w Katowicach znajduje się w stanie likwidacji, bez jakiegokolwiek zresztą szkód dla posiadaczy wkładów, które zostaną w całości wypłacone. Nad Bankiem Stadthagen w Bydgoszczy, ze względu na unieruchomienie części jego aktywów, roztoczony został nadzór sądowy. Pozatem zawiesiło wypłaty kilka mniejszych domów bankowych i spółdzielni kredytowych. Wywołane temi wypadkami zaniepokojenie wśród publiczności miało charakter zupełnie przejściowy, gdyż punktualna wypłata wkładów przez wszystkie inne instytucje zapobiegła szerzeniu się niepokoju.

Niekorzystne kształtowanie się rynku pieniężnego, wywołując depresję na rynku papierów wartościowych, odbiło się ujemnie na działalności instytucyj kredytu długoterminowego. Suma nowych pożyczek emisyjnych (w listach zastawnych i obligacjach), udzielonych w ciągu roku ubiegłego przez wszystkie polskie instytucje kredytu długoterminowego, z wyjątkiem banków państwowych, wynosiła około 114 milj. zł., była zatem o ca 28 milj. zł. mniejsza, niż w roku poprzednim. Ogólny zaś stan pożyczek emisyjnych, udzielonych przez powyższe instytucje, po odliczeniu sum zamortyzowanych, zwiększył się w ciągu 1931 r. o 80 milj. do 1.083 milj. zł. W dziedzinie kredytu długoterminowego najbardziej czynne były 2 banki państwowe, gdyż w ogólnej sumie pożyczek emisyjnych, udzielonych w ciągu ub. r. — około 218 milj. zł. — udział ich wynosi 104 milj. zł. t. j. prawie 50%.

Stan kredytu długoterminowego we wszystkich instytucjach polskich był na koniec poszczególnych lat następujący:

Instytucje	1925	1927	1929	1930	1931	
	w milionach złotych					w %
Bank Gospodarstwa Krajowego . . .	165,0	391,3	663,0	735,4	792,2	35,8
Państwowy Bank Rolny	0,1	41,4	260,7	322,4	338,1	15,3
3 towarzystwa kredytowe ziemskie .	321,4	408,8	474,1	499,1	548,5	24,8
13 towarzystw kredytowych miejskich	90,3	134,1	227,5	281,5	325,3	14,6
4 banki hipoteczne i 2 komunalne .	58,9	67,3	143,7	154,8	158,8	7,2
Tow. Kredyt. Przemysłu Polskiego .	6,8	40,8	68,3	67,7	50,1	2,3
Ogółem . . .	642,5	1.083,7	1.837,3	2.060,9	2.213,0	100,0

Obroty na giełdach pieniężnych wzrosły w porównaniu z 1930 r. dzięki znacznemu zwiększeniu się (o blisko 30%) transakcyj walutowych. Natomiast obroty papierami procentowymi i akcjami zmniejszyły się; spadły zwłaszcza obroty akcjami, osiągając najniższą sumę od czasu stabilizacji złotego. Kursy kształtowały się wyraźnie pod wpływem tendencji na giełdach zagranicznych. Papiery procentowe miały jeszcze w pierwszym kwartale r. ub. tendencję zwyżkową; późniejsze wypadki zagranicą i wzrost ciasnoty na rynku pieniężnym spowodowały spadek kursów. Obliczany przez Instytut Badania Konjunktur i Cen wskaźnik kursów pożyczek państwowych obniżył się (przy podstawie: 1927=100) od kwietnia do grudnia z 79,8 do 55,3. Wskaźnik kursowy listów zastawnych pierwszej kategorii obniżył się z 92,3 (w grudniu 1930) do 76,0 w grudniu r. ub. Najsilniejsza depresja ogarnęła rynek akcyjny. Poziom wskaźnika kursu akcji przemysłowych obniżył się w ciągu ubiegłego roku (przy podstawie: 1927 = 100) z 42,4 do 20,2, a więc o przeszło 50% w stosunku do poziomu z grudnia 1930 r.

Notowane ostatnio kursy akcji są jednak zupełnie niewspółmierne z rzeczywistą wartością i stanem finansowym przedsiębiorstw; niski poziom kursowy jest z jednej strony skutkiem ogólnoswiatowej deruty giełdowej, z drugiej zaś — pozostaje w związku z dotkliwym zastojem obrotów papierami dywidendowymi, mającym swe źródło głównie w braku kapitałów lokacyjnych w Polsce.

* * *

Poza troską o równowagę budżetową Rząd rozwinął w ubiegłym roku szeroką akcję **walki ze skutkami kryzysu**, przychodząc w miarę posiadanych środków z pomocą życiu gospodarczemu. W tym celu dążeniem Rządu było pozyskanie kapitałów zagranicznych na prowadzenie akcji kredytowej dla najbardziej zagrożonych gałęzi gospodarstwa i na zwalczanie bezrobocia. Na pomoc kredytową dla życia gospodarczego, głównie dla rolnictwa, obrócona została część omówionej powyżej pożyczki zapalczanej, która została zrealizowana w ciągu ubiegłego roku. Drugą poważną transakcją finansową w tej dziedzinie było zawarcie umowy z grupą francuską w sprawie dokończenia budowy magistrali kolejowej, łączącej Górny Śląsk z Gdynią. Przyspieszenie budowy kolei nie pozostało bez wpływu na kształtowanie się stosunków gospodarczych w roku ubiegłym, przeznaczenie bowiem na ten cel zgorą 100 milj. zł. z pierwszej transzy pożyczki, emitowanej przez spółkę koncesjonariuszy na rynku francuskim, zaważyło korzystnie na stanie zatrudnienia oraz na produkcji zainteresowanych przemysłów. W tym też kierunku zwrócone były zabiegi, niewieńczone niestety dotąd powodzeniem, odnośnie powołania do życia Międzynarodowego Banku Hipotecznego. Z innych poczynań Rządu na tem polu wymienić należy utworzenie Państwowego Funduszu Drogowego, przeznaczonego na budowę i konserwację dróg państwowych i samorządowych.

Program pomocy dla rolnictwa opierał się również w roku sprawozdawczym głównie na wytycznych ustalonych i realizowanych już w ciągu 1930 r. Zasada zwrotu ceł została utrzymana, a nawet rozszerzona na inne artykuły, interwencja Państwowych Zakładów Zbożowych na rynku wewnętrznym została rozszerzona. Celem wzmoczenia i racjonalizacji eksportu Rząd popierał standaryzację produktów wywozowych i działalność związków eksportowych, chroniąc zwykłą ceł na niektóre artykuły rynek wewnętrzny przed konkurencją zagraniczną. Utworzony został Państwowy Fundusz Eksportowy w celu popierania wywozu produktów rolnych i przemysłowych w drodze udzielania poręki oraz kredytu dla produkcji eksportowej i handlu wywozowego. Po wygaśnięciu umowy żytniej z Niemcami utworzone zostało „Polskie Biuro Eksportu Zbóż”, któremu powierzony został wyłączny wywóz żyta i pszenicy.

W dziedzinie pomocy finansowej dla rolnictwa uruchomione zostały nowe kredyty przez Bank Polski i banki państwowe, a spłata dawnych zobowiązań została w znacznej części sprolongowana na dłuższe i korzystne terminy. Jednocześnie ułatwiona została rolnictwu spłata zaległych podatków państwowych i samorządowych oraz świadczeń socjalnych przez przesunięcie terminów płatności i obniżenie odsetek od odroczonej zaległości. Prace te zostały pod koniec roku ześrodkowane w stworzonej ad hoc specjalnej Komisji Finansowo-Rolniczej przy Prezesie Rady Ministrów.

Zainicjowana przez Polskę w 1930 r. akcja międzynarodowego porozumienia w sprawach obrotu produktami rolniczymi i organizacji kredytu rolniczego była w ciągu ubiegłego roku nadal prowadzona. Wyrazem tego były liczne konferencje międzynarodowe, poświęcone sprawom rolniczym, które umożliwiły współpracę i skoordynowane wystąpienia na terenie międzynarodowym państw rolniczych środkowej i wschodniej Europy. Z zagadnień finansowych, wysuniętych w toku tej akcji, najdalej posunięta została sprawa długoterminowego kredytu dla rolnictwa przez podpisanie konwencji o Międzynarodowym Towarzystwie Hipotecznego Kredytu Rolnego.

Do zwiększenia siły nabywczej ludności rolniczej zmierzała również akcja obniżki cen artykułów przemysłowych, zainicjowana przez Rząd z początku 1931 r., a mająca na celu zmniejszenie rozpiętości między cenami artykułów rolnych i przemysłowych, jaka się wytworzyła wskutek długotrwałego silnego spadku cen produktów rolniczych.

W dziedzinie produkcji przemysłowej i ochrony bilansu handlowego z zagranicą usiłowania Rządu szły głównie w kierunku utrzymania zdolności konkurencyjnej wyrobów polskich na rynkach zagranicznych i ochrony rynku wewnętrznego przed nadmiernym i szkodliwym dla wytwórczości krajowej przywozem towarów obcych. Do tego celu zmierzały stosowane w szerokiej mierze zwroty cel od wywozu wyrobów przemysłowych i zwiększona ochrona celna dla szeregu gałęzi produkcji krajowej. Pod wpływem wzrastających trudności przemysł polski dążył do dalszej konsolidacji i ściślejszej organizacji produkcji i zbytu. Dążności te znajdowały wydatne poparcie ze strony Rządu, zwłaszcza o ile dotyczyły organizacji handlu eksportowego. Porozumienia zostały zawarte wzgl. odnowione m. in. w przemyśle włókienniczym, drzewnym oraz w górnictwie węglowym, w przemyśle naftowym zaś podjęte zostały prace nad reorganizacją syndykatu.

Wskutek malejących wpływów podatkowych i zmniejszonej dochodowości przedsiębiorstw samorządowych, położenie finansowe samorządów uległo w ubiegłym roku pogorszeniu. W trudnościach znalazła się zwłaszcza część miast, które w ubiegłych latach musiały przeprowadzać w przyspieszonym tempie większe i niecierpiące zwłoki inwestycje w zakresie rozbudowy urzędów i zakładów użyteczności publicznej celem usunięcia zaniedbań i braków, pozostawionych w gospodarce samorządowej przez państwa zaborcze. Celem odciążenia budżetów samorządów i ułatwienia związkom samorządowym spłaty ich zobowiązań bez naruszenia równowagi budżetów samorządowych, utworzona została ostatnio przy Prezesie Rady Ministrów Komisja uzdrowienia gospodarki samorządowej, której głównym zadaniem jest opracowanie sposobów spłaty uciążliwych zobowiązań krótkoterminowych samorządów.

Zaostrzenie się sytuacji na rynku pracy wymagało znacznie większych świadczeń ze środków państwowych na rzecz bezrobotnych. Dopłaty z budżetu na akcję zasiłkową dla bezrobotnych osiągnęły w roku budżetowym 1931/32 ok. 124 milj. zł. Utworzony przy Prezesie Rady Ministrów Naczelny Komitet dla Spraw Bezrobocia powołał do walki z bezrobociem całe społeczeństwo. Prace Komitetu, idące w kierunku utrzymania możliwie największej liczby osób przy pracy i zapewnienia bezrobotnym pomocy materialnej, przyczyniły się niewątpliwie w dużej mierze do złagodzenia skutków przesilenia na rynku pracy.

II.

DZIAŁALNOŚĆ BANKU GOSPODARSTWA KRAJOWEGO W 1931 R.

Bank Gospodarstwa Krajowego wykazał w roku sprawozdawczym dalszy rozwój działalności kredytowej. Możliwość tego rozwoju, mimo tak trudnej sytuacji gospodarczej, jaka cechowała rok ubiegły, posiada dwa zasadnicze źródła. Z jednej strony środki obrotowe, jakimi Bank dysponował, nie tylko nie uległy w łącznej sumie zmniejszeniu, lecz powiększyły się jeszcze głównie dzięki upłynnieniu części aktywów, a z drugiej strony utrzymanie na poziomie roku poprzedniego, a nawet pewne rozszerzenie operacyj kredytowych, wynikało z charakteru i zadań instytucji. Bank bowiem, będąc instrumentem polityki kredytowej Państwa, udzielał w miarę posiadanych lub dostarczanych mu środków pomocy finansowej na tych odcinkach, które wskutek kryzysu najbardziej jej potrzebowały i gdzie tego względy państwowe specjalnie wymagały.

Rzeczony rozwój działalności Banku w roku sprawozdawczym wyraża się jednak z natury rzeczy w liczbach znacznie skromniejszych aniżeli to miało miejsce w roku 1930. Świadczy o tem suma bilansowa, która bez pozycji inkasa, gwarancyj i akceptacyj wzrosła w roku 1931 o zł. 52 milj., podczas gdy w roku 1930 wzrost ten wynosił zł. 324 milj. Zmniejszyła się również ogólna suma jednostronnych obrotów Banku, która za rok 1930 przekraczała 18 miliardów zł., a w roku 1931 spadła do niespełna 17 miliardów.

Kapitały własne Banku zwiększyły się o zł. 6 milj. do sumy zł. 214 milj. głównie z powodu przelania na fundusze rezerwowe przewidzianej w statucie części czystego zysku za rok 1930.

Kapitały obce w dziale handlowym spadły o zł. 16 milj., ich struktura jednakże poprawiła się w znacznym stopniu. Wkłady bowiem *à vista* i terminowe zwiększyły się łącznie o zł. 12 milj. do kwoty zł. 233 milj., spadek zaś różnych sald kredytowych, pochodzących głównie ze zrealizowanych pożyczek budowlanych, o zł. 17 milj. do wysokości zł. 6 milj., wywołany był wyłącznie zwolnieniem tempa akcji kredytowo-budowlanej. Banki „nostro” zagraniczne spadły o zł. 32 milj., gdyż Bank spłacił w roku sprawozdawczym dużą ilość kredytów uzyskanych w latach poprzednich w zagranicznych instytucjach finansowych. Wzrosło natomiast wykorzystanie redyskonta w Banku Polskim o zł. 21 milj. do kwoty zł. 99 milj.

Lokaty Skarbu Państwa utrzymały się na poziomie zaledwie o zł. 2,5 milj. niższym niż w końcu roku 1930, wynosząc w dniu 31.XII.1931 r. zł. 507 milj. Wzrosły natomiast figurujące w dziale operacyj ze Skarbem Państwa rachunki specjalne o sumę zł. 28 milj. Wzrost ten skompensował całkowicie ubytek kapitałów obcych w dziale handlowym, dając per saldo wzrost środków obrotowych Banku o sumę zł. 9,5 milj.

Operacje kredytowe Banku wzrosły we wszystkich trzech działach bilansowych. Wskutek tego ogólny stan udzielonych przez Bank kredytów, tak gotówkowych jak i emisyjnych, zwiększył się

łącznie o zł. 126 milj. do wysokości zł. 1.876 milionów. Z sumy tego wzrostu na kredyty emisyjne przypada 57 milj., zaś na kredyty gotówkowe 69 milj., przyczem kredyty gotówkowe działu handlowego wzrosły ogółem o zł. 16 milj. do sumy zł. 442 milj., a kredyty w dziale operacyj z Skarbem Państwa o zł. 53 milj. do sumy zł. 642 milj.

Stosunkowo znaczny wzrost operacyj kredytowych Banku przy jednoczesnym, nieznacznym wzroście kapitałów obrotowych był możliwy głównie dzięki upłynnieniu papierów procentowych własnej emisji, znajdujących się w portfelu Banku, na sumę około 30 milj. zł., co stanowi przeszło 40% stanu tegoż portfelu z końca roku 1930. Zmniejszenie to tembardziej zasługuje na podkreślenie, że w roku 1931 emisja brutto Banku zwiększyła się o zł. 82 milj.

Stosunek kredytów gotówkowych i emisyjnych do ogólnej sumy kredytów nie uległ w roku 1931, jak to wynika z poniższego zestawienia, żadnej zmianie, wynosząc 58% dla pierwszych, 42% zaś dla drugich:

Rok	Ogólna suma kredytów w milj. zł.	Kredyty gotówkowe w milj. zł.	% sumy ogólnej	Kredyty emisyjne w milj. zł.	% sumy ogólnej
1924	163	96	59	67	41
1925	431	266	62	165	38
1926	646	440	68	206	32
1927	1.027	636	62	391	38
1928	1.331	747	56	584	44
1929	1.472	809	55	663	45
1930	1.750	1.015	58	735	42
1931	1.876	1.084	58	792	42

Stan zasobów gotówkowych Banku (kasa złotowa i walutowa, rachunek żyrowy w Banku Polskim i rachunek czekowy w P.K.O.) wynosił w dniu 31. XII. 1931 r. zł. 53 milj., czyli o zł. 5 milj. więcej niż w końcu roku 1930. Wpłynęło to na zwiększenie pokrycia kapitałów obcych gotówką. Gdy bowiem w końcu roku 1930 pogotowie kasowe Banku wynosiło 11,7% kapitałów obcych, figurujących w dziale handlowym na rachunkach wszelkiego rodzaju wkładów oraz na rachunkach banków i redyskonta, to w końcu roku 1931 pokrycie to wzrosło do 13,4%. Jeszcze korzystniejsze zmiany nastąpiły w stosunku zasobów gotówkowych do ogólnej sumy wkładów á vista, wliczając w nie i różne salda kredytowe. Wkłady te były pokryte gotówką w kasie w wysokości 34,5% w końcu roku 1930, w końcu zaś roku 1931 w wysokości 37,8%.

Czysty zysk za rok 1931 wyniósł prawie 7 milj. zł., t.zn. o zł. 5 milj. mniej niż w roku poprzednim. Wpłynęło na to przede wszystkim znaczne obniżenie opłat pobieranych przez Bank z tytułu administrowania funduszami budowlanymi, co wyniosło w roku sprawozdawczym około 3 milj. złotych, a następnie stosowanie przez Bank w znacznie szerszej mierze niż poprzednio ulg i bonifikat przy spłacaniu kredytów. Największą z tych bonifikat było przeznaczenie kwoty 1 miliona zł. dla miast, spłacających t. zw. pożyczki ulenowskie. Mówiąc o czystym zysku Banku za rok ubiegły należy następnie zaznaczyć, że koszty handlowe instytucji nie uległy zmniejszeniu jedynie dlatego, że oszczędność, uzyskana z dwukrotnego obniżenia uposażeń władz i pracowników Banku, została przekazana w ciągu roku na popieranie inicjatywy eksportowej do dyspozycji Międzyministerjalnej Komisji Popierania Eksportu.

Na podkreślenie zasługuje fakt, że w końcu roku sprawozdawczego oddany został do użytku Centrali Banku nowy gmach wzniesiony w Warszawie przy zbiegu ulicy Nowy Świat i Aleji Jerozolimskiej. W ten sposób wszystkie biura zakładu centralnego mieszczące się dawniej

w trzech budynkach, położonych przy różnych ulicach miasta, znalazły pomieszczenie w jednym gmachu, co ze względu na właściwą organizację pracy było oddawna palącą potrzebą.

Ponieważ w końcu roku 1929 — jak to już zaznaczono w sprawozdaniu za rok 1930 — zmieniony został układ bilansu Banku, przeto wszystkie ważniejsze zestawienia i tablice, podane w niniejszym sprawozdaniu, obejmują dane za cały czas istnienia Banku, t.j. od roku 1924. Dane te opierają się na przerobionych bilansach za lata 1924—1928 według obecnego jego układu i ułatwiają w ten sposób możliwość porównywania stanu obecnego z latami poprzednimi.

I. DZIAŁ EMISYJNY.

(POŻYCZKI W LISTACH ZASTAWNYCH, OBLIGACJACH KOMUNALNYCH, BANKOWYCH I BUDOWLANYCH).

Działalność emisyjna Banku Gospodarstwa Krajowego utrzymała się w roku sprawozdawczym na poziomie prawie takim samym jak w roku 1930.

Bank przyznał w roku sprawozdawczym pożyczek emisyjnych na sumę zł. 111 milj., t. zn. o zł. 2,6 milj. więcej niż w r. 1930, zrealizował natomiast zł. 81,7 milj. t.j., o zł. 11,5 milj. mniej niż w roku poprzednim.

Rezultaty te należy przypisać w głównej mierze konwersji gotówkowych pożyczek budowlanych na emisyjne. Przypada na nią bowiem 76% ogólnej sumy przyznanych oraz 85% ogólnej sumy zrealizowanych w ciągu roku sprawozdawczego pożyczek emisyjnych, wobec 72% względnie 64% w roku 1930. Na wszystkie inne rodzaje pożyczek emisyjnych przypada w r. 1931, jeżeli chodzi o pożyczki przyznane, zł. 27 milj. wobec zł. 30 milj. w roku poprzednim, jeżeli zaś chodzi o pożyczki zrealizowane, zł. 13 milj. wobec zł. 33 milj. w r. 1930. Z pomiędzy tych ostatnich największy spadek wykazują pożyczki w obligacjach komunalnych: ze zł. 19,9 milj. na zł. 3,4 milj. oraz w obligacjach bankowych: ze zł. 7,3 milj. na zł. 1,6 milj., pożyczki hipoteczne natomiast, zarówno miejskie jak i ziemskie, wzrosły łącznie o zł. 1,2 milj.

Ogólny stan emisji Banku Gospodarstwa Krajowego podniósł się ze zł. 704,5 milj. do wysokości zł. 762,2 milj., t.j. o zł. 57,7 milj. wobec zł. 73,3 milj. w roku poprzednim. Pożyczki emisyjne b. Polskiego Banku Krajowego spadły o zł. 0,9 milj. do kwoty zł. 30 milj. skutkiem dalszej ich spłaty. Ogólny zatem stan emisji tak Banku Gospodarstwa Krajowego, jak i b. Polskiego Banku Krajowego wzrósł w roku 1931 z sumy zł. 735,4 milj. do sumy zł. 792,2 milj., t. j. o zł. 56,8 milj.

Oprócz pożyczek emisyjnych wypłacił Bank w ciągu roku 1931 cały szereg pożyczek gotówkowych komunalnych i budowlanych, które mogą być w przyszłości skonwertowane na emisyjne. Pożyczki te omówione są szczegółowo w rozdziale omawiającym pożyczki gotówkowe. Tutaj należałoby tylko nadmienić, że w czasie trwania obecnych nadmiernych trudności na rynkach kapitałowych Bank skłania się raczej do stosowania formy pożyczek gotówkowych, któreby w okresie lepszej konjunktury mogły być konwertowane na pożyczki w listach zastawnych względnie obligacjach.

Jako nadzwyczaj pomyślne zjawisko należy podkreślić fakt, że przy znacznym wzroście obiegu emisji Banku stan papierów procentowych własnej emisji w posiadaniu Banku nie tylko nie doznał zwiększenia, lecz spadł o blisko zł. 30 milj. wartości kursowej do wysokości zł. 40 milj. Jest to tembardziej znamienne, że stało się to w okresie, kiedy rynki zagraniczne nie mogły z ogólnie znanych powodów wchodzić w rachubę tak, że cały wzrost emisji brutto oraz cały spadek portfela papierów procentowych własnej emisji został wchłonięty wyłącznie przez rynek krajowy. Największym nabywcą na tym rynku były, podobnie jak i w latach poprzednich, zakłady ubezpieczeń i Poczta Kasa Oszczędności.

Papiery emitowane przez Bank za cały okres jego działalności uplasowane zostały w następujący sposób:

Ministerstwo Skarbu	zł. 196 milj.
w tem depozyt Państwowego Funduszu Budowlanego zł. 26 milj.	
Pocztowa Kasa Oszczędności	„ 180 „
Zagranica	„ 155 „
Zakłady ubezpieczeń	„ 138 „
Bank Polski	„ 39 „
Instytucje społeczne i komunalne	„ 11 „
Pożyczki wydane w efektach	„ 8 „
Inni	„ 60 „
	<hr/>
	zł. 787 milj.
Pozostało według stanu z 31.XII.1931 r. w portfelu Banku	
Gospodarstwa Krajowego	„ 50 „
	<hr/>
Razem	zł. 837 milj.

Kwoty te są podane w wartości nominalnej bez amortyzacji. Podają one następnie dokonane transakcje sprzedaży papierów bez uwzględnienia ewentualnych późniejszych zmian, jakie mogły nastąpić zarówno w osobach nabywców jak i w wielkości posiadanych przez nich pakietów emisji Banku.

Kursy papierów procentowych własnej emisji, notowane na giełdach krajowych, utrzymywały się przez cały rok 1931 na stałym poziomie, t. zn. 83,25% dla 7%-owych, zaś 94% dla 8%-owych papierów.

Zobowiązania Banku z tytułu wystawionych promes na pożyczki emisyjne wynosiły w dniu 31. XII. 1931 r. zł. 132,5 milj., z czego zł. 21 milj. przypada na pożyczki komunalne, zł. 5,5 milj. na pożyczki hipoteczne ziemskie i miejskie, zaś zł. 106 milj. na konwersję gotówkowych pożyczek budowlanych. Wyплаты gotówkowe, jakich Bank będzie musiał dokonać z tego tytułu, ograniczają się jednakże do stosunkowo nieznacznej kwoty zł. 2,5 milj. z tego powodu, że reszta promes na kwotę zł. 130 milj. dotyczy konwersji wypłaconych już pożyczek gotówkowych, względnie takich pożyczek, gdzie Bank ma zapewnioną odpowiednią lokatę swoich emisji.

Tablice na str. 28—33 przedstawiają: stan emisji listów zastawnych i obligacyj Banku Gospodarstwa Krajowego według poszczególnych miesięcy roku sprawozdawczego, następnie podział pożyczek w listach zastawnych i obligacjach, wypłaconych w poszczególnych latach, na kategorie kredytobiorców, podział pożyczek emisyjnych na grupy województw, wreszcie podział pożyczek emisyjnych według wysokości kwot poszczególnych pożyczek.

A) POŻYCZKI W OBLIGACJACH KOMUNALNYCH.

Udzielanie pożyczek komunalnych ograniczył Bank w roku sprawozdawczym do zaspakajania najbardziej pilnych potrzeb samorządów.

Zapotrzebowanie kredytowe związków komunalnych, zgłoszone na r. 1931, wynosiło według ankiety Ministerstwa Spraw Wewnętrznych ogółem zł. 98.386 tys., nie licząc w tem potrzeb miast Warszawy, Krakowa i Gdyni i uwzględniając tylko najbardziej pilne inwestycje. Z wymienionej sumy przypadało zł. 52.144 tys. na inwestycje znajdujące się w budowie, zł. 31.410 tys. na spłatę zobowiązań z tytułu już całkowicie wykończonych inwestycji oraz zł. 14.832 tys. na nowe inwestycje. Do kwoty zł. 98.386 tys. należałoby ponadto dodać inwestycje na zł. 17.230 tys., zgłoszone w czasie późniejszym, a uznane za szczególnie pilne, względnie odnoszące się do miast nieobjętych

STAN EMISJI LISTÓW

(w z ł o

D A T A	L i s t y z a s t a w n e		O b l i g a c j e k o-	
	8% I em. w zł. w zł. dawn. pa- rytetu	7% II, III, IV, V, VI, i VII em. w zł. w zł. obe- cnego parytetu	8% I em. w zł. w zł. dawnego parytetu	7% II i III em. w zł. w zł. obe- cnego parytetu
31. XII. 1924 r.	—	—	25.000.000,—	—
31. XII. 1925 r.	1.882.025,—	—	43.411.158,—	—
31. XII. 1926 r.	12.994.369,99	—	47.434.360,70	—
31. XII. 1927 r.	58.857.712,—	798.000	83.765.376,—	106.294.800,—
31. XII. 1928 r.	62.230.804,—	28.795.852	81.613.312,—	209.284.800,—
31. XII. 1929 r.	62.197.780,—	70.497.456	79.302.148,—	246.809.334,—
31. XII. 1930 r.	61.031.534,—	125.978.390	76.785.960,—	261.902.140,77
31. I. 1931 r.	60.329.946,—	128.088.044	76.785.960,—	262.217.140,77
28. II. „ „	60.329.946,—	135.552.344	76.785.960,—	263.624.640,77
31. III. „ „	60.329.946,—	144.875.144	76.785.960,—	264.537.140,77
30. IV. „ „	60.329.946,—	148.975.344	72.372.096,—	262.446.543,81
31. V. „ „	60.329.946,—	153.697.344	72.372.096,—	262.626.543,81
30. VI. „ „	60.329.946,—	156.036.544	72.372.096,—	262.626.543,81
31. VII. „ „	59.316.952,—	159.868.164	72.372.096,—	262.726.543,81
31. VIII. „ „	59.316.952,—	165.018.664	72.372.096,—	262.726.543,81
30. IX. „ „	59.316.952,—	172.134.364	72.372.096,—	262.726.543,81
31. X. „ „	59.316.952,—	179.224.064	71.025.680,—	260.950.263,37
30. XI. „ „	59.316.952,—	184.458.764	71.025.680,—	261.000.263,37
31. XII. „ „	59.316.952,—	187.221.964	71.025.680,—	261.000.263,37

ZASTAWNYCH I OBLIGACYJ

t y c h)

m u n a l n e		7½% obligacje bankowe I i II emisji w zł. w zł. obecnego parytetu	8% obligacje budowlane I i II emisji w zł. w zł. obecnego parytetu	R a z e m	Emisje b.Pol. Ban- ku Krajowego 4% i 4½% list. zast. 4% i 4½% obl. kom. i 4% obl. kol. w zł. ob. par.	O g ó l n y s t a n e m i s j i
8% w dol. Stanów Zjedn. A.P. Serja I i II	7% w dol. Stanów Zjedn. A.P.					
—	—	—	—	25.000.000,—	42.040.514,17	67.040.514,17
79.340.250	—	—	—	124.633.433,—	40.376.043,33	165.009.476,33
109.449.000	—	—	—	169.877.730,69	36.228.588,84	206.106.319,53
104.961.600	—	2.565.000	—	357.242.488,—	34.056.539,72	391.299.027,72
102.635.796	41.895.800	24.531.900	190.800	551.179.064,—	32.596.323,44	583.775.387,44
99.667.434	45.826.874	23.010.894	3.857.200	631.169.120,—	31.877.242,04	663.046.362,04
96.467.308	45.300.948	25.159.730	11.834.300	704.460.310,77	30.920.077,13	735.380.387,90
95.112.380	45.300.948	25.329.730	12.740.200	705.904.348,77	30.641.475,85	736.545.824,62
95.112.380	45.300.948	26.779.730	13.930.700	717.416.648,77	30.641.475,85	748.058.124,62
95.112.380	45.300.948	26.779.730	15.320.600	729.041.848,77	30.641.475,85	759.683.324,62
94.782.562	45.024.614	25.995.334	15.528.000	725.454.439,81	30.453.556,70	755.907.996,51
94.782.562	43.634.030	25.995.334	16.114.700	729.552.555,81	30.453.556,70	760.006.112,51
94.782.562	43.634.030	25.995.334	16.363.200	732.140.255,81	30.453.556,70	762.593.812,51
93.365.236	43.634.030	25.995.334	16.950.600	734.228.955,81	30.182.346,82	764.411.302,63
93.365.236	43.634.030	25.995.334	18.313.300	740.742.155,81	30.182.346,82	770.924.502,63
93.017.590	43.634.030	25.995.334	19.704.700	748.901.609,81	30.182.346,82	779.083.956,63
93.017.590	43.357.696	25.161.642	21.313.400	753.367.287,37	29.999.407,37	783.366.694,74
93.017.590	43.357.696	25.161.642	22.069.300	759.407.887,37	29.999.407,37	789.407.294,74
93.017.590	43.357.696	25.161.642	22.096.000	762.197.787,37	29.999.407,37	792.197.194,74

POŻYCZKI W LISTACH ZASTA

udzielone przez Bank Gospodarstwa Krajowego do dnia 31

	1 9 2 4 r.		1 9 2 5 r.			1 9 2 6 r.			1 9 2 7 r.		
	ilość	złotych	ilość	złotych	%	ilość	złotych	%	ilość	złotych	%
Skarb Państwa ¹⁾	1	43.000.000	—	—	—	—	—	—	1	103.200.000	53,1
Powiaty	—	—	1	1.186.800	1,3	3	2.597.200	6,7	50	12.573.640	6,4
Miasta	—	—	5	88.310.596	96,5	8	24.909.100	64,7	71	27.041.840	13,9
Gminy wiejskie	—	—	—	—	—	—	—	—	9	407.640	0,2
Inne związki komunalne	—	—	—	—	—	—	—	—	4	1.214.400	0,6
Majątki ziemskie	—	—	1	137.600	0,2	56	5.562.480	14,4	177	25.784.880	13,3
Nieruchomości miejskie	—	—	45	1.827.930	2,0	73	5.468.912	14,2	221	21.691.340	11,2
a) zwykle	—	—	45	1.827.930	2,0	73	5.468.912	14,2	221	21.691.340	11,2
b) konwersja poż.bud.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Przemysł	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2.565.000	1,3
Ogółem	1	43.000.000	52	91.462.926	100,0	140	38.537.692	100,0	534	194.478.740	100,0

¹⁾ Pożyczki na powiększenie kapitału zakładowego Banku Gospodarstwa Krajowego; zaznaczyć należy, że zgodnie z rozporządzeniem Prezydenta R. P. z dnia 3-go grudnia 1930 roku Skarb Państwa obecnie pożyczek emisyjnych w Banku Gospodarstwa Krajowego zaciągać nie może.

WNYCH I OBLIGACJACH²⁾

grudnia 1931 roku z podziałem na kategorie kredytobiorców.

	1 9 2 8 r.			1 9 2 9 r.			1 9 3 0 r.			1 9 3 1 r.			R a z e m		
	ilość	złotych	%	ilość	złotych	%	ilość	złotych	%	ilość	złotych	%	ilość	złotych	%
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	146.200.000	17,5
105	29.597.050	14,7	19	3.442.000	3,7	4	825.000	0,9	5	710.000	0,9	187	50.931.690	6,1	
134	103.194.950	51,1	38	39.836.930	43,1	37	15.857.000	17,0	16	2.608.800	3,2	309	301.759.216	36,1	
13	481.000	0,2	12	425.000	0,5	1	35.000	0,0	—	—	—	35	1.348.640	0,1	
11	12.446.000	6,2	1	2.000.000	2,2	2	3.206.000	3,4	1	125.000	0,1	19	18.991.400	2,3	
114	19.077.440	9,5	23	4.356.800	4,7	8	2.478.800	2,7	13	3.645.000	4,5	392	61.043.000	7,3	
279	14.864.324	7,4	989	42.337.700	45,8	1608	63.540.300	68,2	1530	72.961.900	89,3	4745	222.692.406	26,6	
220	11.976.524	5,9	68	4.226.400	4,6	88	3.503.100	3,8	76	3.791.000	4,6	791	52.485.206	6,3	
59	2.887.800	1,5	921	38.111.300	41,2	1520	60.037.200	64,4	1454	69.170.900	84,7	3954	170.207.200	20,3	
14	22.112.800	10,9	—	—	—	2	7.260.000	7,8	3	1.620.000	2,0	20	33.557.800	4,0	
670	201.773.564	100,0	1082	92.398.430	100,0	1662	93.202.100	100,0	1568	81.670.700	100,0	5709	836.524.152 ³⁾	100,0	

²⁾ Pożyczki w 8% listach zastawnych w zł. w zł. dawnego parytetu oraz w 8% obligacjach komunalnych w zł. w zł. dawnego parytetu, względnie w dolarach Stan. Zjedn. przeliczono według kursów: 1 zł. w zł. dawny = 1,72 zł. w zł. obecnych; 1 dolar Stanów Zjednoczonych = 8,914 zł. w zł. obecnych.

³⁾ Cyfra powyższa obejmuje pożyczki udzielone przez B. G. K. bez amortyzacji (— 74.326.364,63) i bez pożyczek b. Polskiego Banku Krajowego (+ 29.999.407,37).

POŻYCZKI W LISTACH ZASTAWNYCH I OBLIGACJACH

z podziałem na grupy województw.

Przyznano do dnia 31. XII. 1930 roku	6.687 pożyczek na sumę zł.	952.334.740,—
„ w ciągu roku 1931	2.115 „ „ „	111.045.600,—
Przyznano do dnia 31. XII. 1931 roku	8.802 pożyczek na sumę zł.	1.063.380.340,—
z tego:		
Anulowano do dnia 31. XII. 1931 roku	732 pożyczek na sumę zł.	94.345.788,—
z czego w roku 1931	79 „ „ „	zł. 9.513.300,—
Zrealizowano do dnia 31. XII. 1931 roku	5.709 „ „ „	836.524.152,—
z czego w roku 1931	1.568 „ „ „	zł. 81.670.700,—
Pozostaje do zrealizowania w roku 1932	2.361 „ „ „	132.510.400,—
Podział zrealizowanych pożyczek w listach zastawnych i obligacjach.		

Województwa	D o d n i a 3 1 g r u d n i a 1 9 3 1 r o k u								d o d n i a 3 1 . X I I . 1 9 3 0 r .					
	o g ó l e m		komunalne		hipoteczne		skonwertowane budowlane		przemysłowe		ilość złotych	%		
	ilość	złotyeh	ilość	złotyeh	ilość	złotyeh	ilość	złotyeh	ilość	złotyeh				
Centralne	3.199	469.119.436	56,1	293	264.137.336	468	56.043.600	2.422	125.535.700	16	23.402.800	2.340	412.301.936	54,6
Wschodnie	328	34.730.830	4,1	78	19.705.430	109	11.601.900	141	3.423.500	—	—	255	31.856.730	4,2
Zachodnie	752	96.379.944	11,5	74	56.402.460	297	25.853.484	379	13.394.000	2	730.000	527	86.243.544	11,4
Południowe	1.428	90.093.942	10,8	105	32.785.720	309	20.029.222	1.012	27.854.000	2	9.425.000	1.023	78.251.242	10,4
R a z e m	5.707	690.324.152	82,5	550	373.030.946	1.183	113.528.206	3.954	170.207.200	20	33.557.800	4.145	608.653.452	80,6
Skarb Państ.	2	146.200.000	17,5	2	146.200.000	—	—	—	—	—	—	2	146.200.000	19,4
O g ó l e m	5.709	836.524.152	100,0	552	519.230.946	1.183	113.528.206	3.954	170.207.200	20	33.557.800	4.147	754.853.452	100,0

Z ogólnej sumy pożyczek zrealizowanych do dnia 31. XII. 1931 roku zł. 836.524.152,—
 umorzono „ 74.326.364,63
 Stan pożyczek Banku Gospodarstwa Krajowego w dniu 31. XII. 1931 roku „ 762.197.787,37
 „ „ b. Polskiego Banku Krajowego „ 29.999.407,37
 Ogólny stan pożyczek „ 792.197.194,74

POŻYCZKI W LISTACH ZASTAWNYCH I OBLIGACJACH

udzielone przez Bank Gospodarstwa Krajowego do dnia 31 grudnia 1931 r. z podziałem według wysokości kwot
(w tys. zł.)

Wysokość pożyczek	Hipoteczne ziemskie		Hipoteczne miejskie		Skonwertowane budowlane		Komunalne		Przemysłowe		Ogółem						
	ilość	na kwotę	ilość	na kwotę	ilość	na kwotę	ilość	na kwotę	ilość	na kwotę	ilość	na kwotę					
													%	%	%	%	%
do 50 tys.	79	2.529	4,1	558	11.736	22,4	3.411	60.574	35,7	67	2.217	0,4	—	—	4.115	77.056	9,2
od 51 tys. do 100 tys.	106	7.807	12,7	99	7.152	13,6	259	18.354	10,7	88	6.915	1,3	—	—	552	40.228	4,8
„ 101 „ „ 150 „	63	7.912	13,0	43	5.348	10,2	96	12.194	7,2	63	8.198	1,6	—	—	265	33.652	4,0
„ 151 „ „ 200 „	54	9.419	15,4	37	6.369	12,1	44	7.772	4,6	75	13.324	2,6	3	515	213	37.399	4,5
„ 201 „ „ 300 „	44	10.826	17,8	19	4.623	8,8	56	13.527	7,9	75	18.578	3,6	3	815	197	48.369	5,8
„ 301 „ „ 400 „	19	6.395	10,5	15	5.327	10,1	22	7.448	4,4	60	20.972	4,0	2	765	118	40.907	4,9
„ 401 „ „ 500 „	10	4.379	7,2	9	3.982	7,6	13	6.054	3,6	24	11.057	2,1	2	935	58	26.407	3,2
„ 501 „ „ 750 „	13	7.612	12,5	7	4.489	8,6	28	17.265	10,1	25	15.048	2,9	2	1.200	75	45.614	5,5
„ 751 „ „ 1.000 „	1	1.000	1,6	4	3.459	6,6	12	10.602	6,2	27	23.229	4,5	3	2.750	47	41.040	4,9
„ 1.001 „ „ 2.000 „	3	3.164	5,2	—	—	—	13	16.417	9,6	20	30.124	5,8	—	—	36	49.705	5,9
„ 2.001 „ „ 5.000 „	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	37.108	7,1	3	10.118	16	47.226	5,6
powyżej 5.000 tys.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	332.461	64,1	2	16.460	17	348.921	41,7
R a z e m	392	61.043	100,0	791	52.485	100,0	3.954	170.207	100,0	552	519.231	100,0	20	33.558	5.709	836.524	100,0
Przebiegająca	—	156	—	—	66	—	—	43	—	—	941	—	—	1.678	—	147	—

UWAGA: Po wyeliminowaniu dwóch pożyczek w obligacjach komunalnych w wysokości zł. 146.200 tys. udzielonych

Skarbowi Państwa na podwyższenie kapitału zakładowego B. G. K., przeciętna wymiara: ad 1) zł. 678 tys.

„ 2) „ 121 „

wykazem Ministerstwa Spraw Wewnętrznych tak, że łączne zapotrzebowanie kredytowe wynosiłoby zł. 115.616 tys.

Zapotrzebowanie to mógł Bank Gospodarstwa Krajowego zaspokoić tylko w bardzo szczupłej mierze. Wprawdzie wysokość przyznanych pożyczek wyniosła zł. 19,9 milj., a zatem o zł. 2,9 milj. więcej niż w roku poprzednim, jednakże pożyczki zrealizowane są daleko mniejsze niż odpowiednia kwota za r. 1930. Ogółem zrealizował Bank w ciągu roku 1931 pożyczek komunalnych na zł. 3,4 milj. wobec zł. 19,9 milj. w roku poprzednim. Wpłynęła na to głównie ta okoliczność, że zakłady ubezpieczeń i inne instytucje finansowe, lokujące swoje wolne fundusze w emisjach Banku Gospodarstwa Krajowego, przeznaczały je przede wszystkim na zasilenie akcji Państwowego Funduszu Budowlanego tak, że środki pozostałe na inne cele musiały z konieczności być bardzo szczupłe.

a) Pożyczki dla samorządów powiatowych,

Przyznano	do dnia 31. XII. 1930 roku	197	poż.	na sumę zł.	54.351.042,—
„	w ciągu 1931 roku	1	„ „ „ „		180.000,—
Przyznano	do dnia 31. XII. 1931 roku	198	poż.	na sumę zł.	54.531.042,—
Anulowano	„ „ „ „ „ „	11	„ „ „ „		3.599.352,—
Zrealizowano	„ „ „ „ „ „	187	„ „ „ „		50.931.690,—
	z czego w ciągu 1931 roku	5	„ „ „ „		zł. 710.000,—

Podział zrealizowanych pożyczek dla samorządów powiatowych w obligacjach komunalnych.

Woje- wództwa	Do dnia 31 grudnia 1931 roku									Do dnia 31.XII.1930 r		
	Ogółem			w 8% oblig. kom. I em.		w 7% oblig. komunalnych		w 7% oblig. komunaln. dol.		ilość	złotych	%
	ilość	złotych	%	ilość	złotych	ilość	złotych	ilość	złotych			
Centralne	118	35.470.670	69,6	36	13.090.920	56	13.688.600	26	8.691.150	114	34.940.670	69,6
Wschodnie	31	7.643.770	15,0	5	1.032.000	8	1.218.800	18	5.392.970	31	7.643.770	15,2
Zachodnie	11	2.809.560	5,5	1	430.000	9	2.023.000	1	356.560	11	2.809.560	5,6
Południowe	27	5.007.690	9,9	5	526.320	15	2.654.000	7	1.827.370	26	4.827.690	9,6
R a z e m	187	50.931.690	100,0	47	15.079.240	88	19.584.400	52	16.268.050	182	50.221.690	100,0

W roku 1931 przyznał Bank Gospodarstwa Krajowego samorządom powiatowym jedną pożyczkę w wysokości zł. 180.000 na zasilenie funduszy Powiatowej Komunalnej Kasy Oszczędności, zrealizował natomiast 5 pożyczek w sumie zł. 710.000, z których cztery w sumie zł. 530.000 przyznane były jeszcze w roku 1930.

Z końcem roku sprawozdawczego Bank nie posiadał żadnych zobowiązań z tytułu przyznanych a niezrealizowanych jeszcze pożyczek dla samorządów powiatowych.

b) Pożyczki dla samorządów miejskich.

Przyznano	do dnia 31. XII. 1930 roku	350	poż.	na sumę zł.	309.600.966,—
„	w ciągu 1931 roku	4	„ „ „ „		9.510.000,—
Przyznano	do dnia 31. XII. 1931 roku	354	poż.	na sumę zł.	319.110.966,—
Anulowano	„ „ „ „ „ „	39	„ „ „ „		6.466.750,—
	z czego w roku 1931	9	„ „ „ „		zł. 700.800,—
Zrealizowano	do dnia 31. XII. 1931 roku	309	„ „ „ „		301.759.216,—
	z czego w roku 1931	16	„ „ „ „		zł. 2.608.800,—
Pozostaje do zrealizowania	6	„ „ „ „		10.885.000,—

Podział zrealizowanych pożyczek dla samorządów miejskich w obligacjach komunalnych.

Woje- wództwa	Do dnia 31 grudnia 1931 roku									Do dn 31.XII. 1930 r.		
	Ogółem			w 8% oblig. komunalnych		w 7% oblig. komunalnych		w 8% i 7% oblig. kom. dol.		ilość	złoty	%
	ilość	złoty	%	ilość	złoty	ilość	złoty	ilość	złoty			
Centralne	160	226.050.626	74,9	42	14.878.000	100	93.873.300	18	117.299.326	154	225.585.626	75,4
Wschodnie	36	11.598.660	3,8	8	2.528.400	26	6.930.900	2	2.139.360	35	10.973.660	3,7
Zachodnie	51	36.825.700	12,2	9	9.786.800	36	20.799.100	6	5.239.800	49	36.534.400	12,2
Południowe	62	27.284.230	9,1	6	1.035.440	45	19.697.000	11	6.551.790	55	26.056.730	8,7
Razem	309	301.759.216	100,0	65	28.228.640	207	141.300.300	37	132.230.276 ¹⁾	293	299.150.416	100,0

Samorządom miejskim przyznał Bank w ciągu roku 1931 cztery pożyczki w sumie zł. 9.510.000, a mianowicie: miastu Gdyni na konwersję pożyczek gotówkowych, udzielonych przez Bank Gospodarstwa Krajowego na rozbudowę miasta w kwocie zł. 7.180.000, miastu Warszawie na wykończenie budowy gmachu muzeum i kliniki ocznej w kwocie zł. 1.600.000, miastu Zakopane na kupno domu dla pomieszczenia Urzędu Gminnego i Zdrojowego w kwocie zł. 380.000 oraz miastu Dąbrowa Górnicza na konwersję gotówkowych pożyczek, udzielonych przez Bank Gospodarstwa Krajowego na roboty wodociągowo-kanalizacyjne zł. 350.000.

Zrealizowano w okresie sprawozdawczym pożyczek 16 na sumę Zł. 2.608.800, anulowano pożyczek 9 na kwotę zł. 700.800, pozostaje więc do realizacji na rok 1932 pożyczek 6 na zł. 10.885.000.

Wkońcu nadmienić należy, że w r. 1931 Bank udzielił miastu Gdyni ze specjalnych funduszy na dalszą rozbudowę miasta szereg pożyczek gotówkowych na ogólną sumę zł. 3.900.000.

c) Pożyczki dla gmin wiejskich.

Przyznano do dnia 31. XII. 1930 roku	51	poż. na sumę zł.	1.688.140,—
„ w ciągu 1931 roku	1	„ „ „ „	22.500,—
Przyznano do dnia 31.XII. 1931 roku	52	poż. na sumę zł.	1.710.640,—
Anulowano „ „ „ „ „ „	16	„ „ „ „	339.500,—
z czego w 1931 roku	1	„ „ „ „	zł. 25.000,—
Zrealizowano do dnia 31.XII.1931 roku	35	„ „ „ „	1.348.640,—
Pozostaje do zrealizowania	1	„ „ „ „	22.500,—

Podział zrealizowanych pożyczek dla gmin wiejskich w obligacjach komunalnych.

Województwa	Do dnia 31 grudnia 1931 roku							
	O g ó ł e m			w 8% obligacjach komunalnych		w 7% obligacjach komunalnych		
	ilość	złoty	%	ilość	złoty	ilość	złoty	
Centralne	9	435.040	32,3	4	132.440	5	302.600	
Wschodnie	11	463.000	34,3	—	—	11	463.000	
Zachodnie	3	117.200	8,7	1	17.200	2	100.000	
Południowe	12	333.400	24,7	3	120.400	9	213.000	
Razem	35	1.348.640	100,0	8	270.040	27	1.078.600	

¹⁾ w tem w 8% oblig. kom. dol. pożyczek 10 na zł. 111.104.096

W dziale tych kredytów przyznał Bank w roku sprawozdawczym jedną pożyczkę, a mianowicie gminie Krzeszowice w wysokości zł. 22.500 na dokończenie budowy wodociągu gminnego.

d) Pożyczki dla innych samorządów i instytucyj prawno-publicznych.

Przyznano do dnia 31. XII. 1930 roku	21	pożyczek na sumę zł.	21.319.400,—
„ w ciągu 1931 roku	3	„ „ „ „	10.175.000,—
Przyznano do dnia 31. XII. 1931 roku	24	pożyczki na sumę zł.	31.494.400,—
Anulowano „ „ „ „ „ „	3	„ „ „ „	2.453.000,—
z czego w 1931 roku	1	„ „ „	zł. 2.000.000,—
Zrealizowano do dnia 31. XII. 1931 roku	19	„ „ „ „	18.991.400,—
z czego w 1931 roku	1	„ „ „	zł. 125.000,—
Pozostaje do zrealizowania	2	„ „ „ „	10.050.000,—

Podział zrealizowanych pożyczek dla innych samorządów i instytucyj prawno-publicznych w obligacjach komunalnych.

Wojewódz-twa	D o d n i a 3 1 g r u d n i a 1 9 3 1 r o k u									D o d n i a 3 1 . X I I . 1 9 3 0 r .		
	O g ó l e m			w 8% oblig. komunalnych		w 7% oblig. komunalnych		w 7% oblig. komun. dolar.		ilość	złotych	%
	ilość	złotych	%	ilość	złotych	ilość	złotych	ilość	złotych			
Centralne .	6	2.181.000	11,5	—	—	6	2.181.000	—	—	5	2.056.000	10,9
Wschodnie .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Zachodnie .	9	16.650.000	87,7	1	344.000	5	7.392.000	3	8.914.000	9	16.650.000	88,3
Południowe .	4	160.400	0,8	2	120.400	2	40.000	—	—	4	160.400	0,8
R a z e m .	19	18.991.400	100,0	3	464.400	13	9.613.000	3	8.914.000	18	18.866.400	100,0

W ciągu roku sprawozdawczego przyznał Bank Gospodarstwa Krajowego trzy pożyczki w łącznej sumie zł. 10.175.000, a mianowicie: Pomorskiemu Wojewódzkiemu Związкови Komunalnemu zł. 7.962.500 na konwersję gotówkowych pożyczek, udzielonych na budowę zakładu wodno-elektrycznego w Żurze; Izbie Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu zł. 2.087.500 na konwersję krótkoterminowych zobowiązań i dokończenie budowy gmachu szkoły handlowej w Poznaniu, oraz Międzykomunalnemu związkowi budowy i utrzymania szpitala psychiatrycznego w Chełmie Lubelskim zł. 125.000 na budowę szpitala.

B) POŻYCZKI W LISTACH ZASTAWNYCH NA MAJĄTKI ZIEMSKIE I NIERUCHOMOŚCI MIEJSKIE.

W roku 1931 przyznał Bank pożyczek w listach zastawnych na majątki ziemskie i nieruchomości miejskie na sumę zł. 7 milj. wobec zł. 11,5 milj. w roku 1930.

Suma pożyczek zrealizowanych w roku 1931 wyniosła zł. 7.436.000 wobec zł. 5.981.900 w roku 1930.

Z ogólnej sumy pożyczek emisyjnych, zrealizowanych przez Bank Gospodarstwa Krajowego w ciągu roku 1931, przypada na pożyczki ziemskie 4,5% wobec 2,7% w roku 1930, na pożyczki miejskie 4,6% wobec 3,8% w roku 1930.

Podział terytorjalny pożyczek hipotecznych ziemskich i miejskich podają następujące tablice:

a) Pożyczki na majątki ziemskie.

Przyznano do dnia 31. XII. 1930 roku	620	poż. na sumę zł.	100.335.020,—
„ w ciągu 1931 roku	13	„ „ „ „	2.557.000,—
Przyznano do dnia 31. XII. 1931 roku	633	poż. na sumę zł.	102.892.020,—
Anulowano „ „ „ „ „ „	226	„ „ „ „	39.984.220,—
z czego w roku 1931	9	„ „ „	zł. 1.945.000,—
Zrealizowano do dnia 31. XII. 1931 roku	392	„ „ „ „	61.043.000,—
z czego w roku 1931	13	„ „ „	zł. 3.645.000,—
Pozostaje do zrealizowania	15	„ „ „ „	1.864.800,—

Podział zrealizowanych pożyczek na hipoteki ziemskie w listach zastawnych.

Województwa	Do dnia 31 grudnia 1931 roku							Do dnia 31. XII. 1930 r.		
	O g ó ł e m			w 8% listach zastawnych		w 7% listach zastawnych		ilość	złotych	%
	ilość	złotych	%	ilość	złotych	ilość	złotych			
Centralne	214	29.748.440	48,7	139	17.745.240	75	12.003.200	210	29.353.440	52,6
Wschodnie	65	8.336.160	13,7	36	4.752.360	29	3.583.800	63	7.616.160	13,8
Zachodnie	62	15.139.160	24,8	35	7.039.960	27	8.099.200	55	12.609.160	19,4
Południowe	51	7.819.240	12,8	35	4.957.040	16	2.862.200	51	7.819.240	14,2
R a z e m	392	61.043.000	100,0	245	34.494.600	147	26.548.400	379	57.398.000	100,0

b) Pożyczki na nieruchomości miejskie.

Przyznano do dnia 31. XII. 1930 roku	1.187	poż. na sumę zł.	86.919.172,—
„ w ciągu 1931 roku	81	„ „ „ „	4.412.600,—
Przyznano do dnia 31. XII. 1931 roku	1.268	poż. na sumę zł.	91.331.772,—
Anulowano „ „ „ „ „ „	394	„ „ „ „	35.173.666,—
z czego w 1931 roku	22	„ „ „	zł. 1.158.200,—
Zrealizowano do dnia 31. XII. 1931 roku	791	„ „ „ „	52.485.206,—
z czego w 1931 roku	76	„ „ „	zł. 3.791.000,—
Pozostaje do zrealizowania	83	„ „ „ „	3.672.900,—

Podział zrealizowanych pożyczek na hipoteki miejskie w listach zastawnych.

Województwa	D o d n i a 31 g r u d n i a 1931 r o k u							D o d n i a 31. X I I. 1930 r.		
	O g ó ł e m			w 8% list. zastaw.		w 7% list. zastaw.		ilość	złotych	%
	ilość	złotych	%	ilość	złotych	ilość	złotych			
Centralne	254	26.295.160	50,1	129	16.263.460	125	10.031.700	230	24.105.060	49,5
Wschodnie	44	3.265.740	6,2	24	2.553.340	20	712.400	41	3.222.340	6,6
Zachodnie	235	10.714.324	20,4	64	4.982.324	171	5.732.000	200	9.642.624	19,8
Południowe	258	12.209.982	23,3	132	7.639.982	126	4.570.000	244	11.724.182	24,1
R a z e m	791	52.485.206	100,0	349	31.439.106	442	21.046.100	715	48.694.206	100,0

C POŻYCZKI W LISTACH ZASTAWNYCH I OBLIGACJACH BUDOWLANYCH NA KONWERSJĘ
GOTÓWKOWYCH KREDYTÓW BUDOWLANYCH.

Konwersja gotówkowych kredytów budowlanych na pożyczki emisyjne, opierająca się na przepisach rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22. IV. 1927 r. o rozbudowie miast (Dz. U. R. P. Nr. 42. 1927, poz. 372) i rozporządzenia wykonawczego z dnia 3. XI. 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 106. 1927, poz. 913) wykazała w ciągu 1931 r. dalszy wzrost.

Nadesłano do konwersji spraw do dnia 31. XII. 1931 r. na sumę zł.	311.524.514,—		
w tem w roku 1931 „ „ „	85.543.206,—		
Przyznano do dnia 31. XII. 1930 roku 4.232 poz. na sumę zł.	193.393.200,—		
„ w ciągu 1931 roku . . . 2.012 „ „ „ „	84.188.500,—		
Przyznano do dnia 31. XII. 1931 roku 6.244 poz. na sumę zł.	277.581.700,—		
Anulowano „ „ „ „ „ „ 36 „ „ „ „	1.359.300,—		
z czego w ciągu 1931 roku . . 36 „ „ „		zł. 1.359.300,—	
Zrealizowano do dnia 31. XII. 1931 roku 3.954 „ „ „ „	170.207.200,—		
z czego w ciągu 1931 roku . . 1.454 „ „ „		zł. 69.170.900,—	
Pozostaje do zrealizowania 2.254 „ „ „ „	106.015.200,—		

Podział skonwertowanych pożyczek budowlanych w listach zastawnych i obligacjach budowlanych.

Województwa	Do dnia 31 grudnia 1931 roku							Do dnia 31. XII. 1930 r.		
	O g ó ł e m			w 7% listach zast.		w 8% oblig. budowl.		ilość	złotych	%
	ilość	złotych	%	ilość	złotych	ilość	złotych			
Centralne . .	2.422	125.535.700	73,7	1.929	106.778.800	493	18.756.900	1.599	74.043.300	73,3
Wschodnie . .	141	3.423.500	2,0	118	3.227.900	23	195.600	74	1.937.800	1,9
Zachodnie . .	379	13.394.000	7,9	294	11.870.900	85	1.523.100	198	7.150.600	7,1
Południowe . .	1.012	27.854.000	16,4	924	25.192.700	88	2.661.300	629	17.904.600	17,7
R a z e m .	3.954	170.207.200	100,0	3.265	147.070.300	689	23.136.900	2.500	101.036.300	100,0

Przyznane w ciągu 1931 r. pożyczki emisyjne na konwersję gotówkowych kredytów budowlanych utrzymały się na poziomie zbliżonym do 1930 r., wykazując nieznaczny tylko wzrost. I tak przyznano 2.012 pożyczek na sumę zł. 84.188.500 wobec 1.680 pożyczek na sumę zł. 78.045.500 w 1930 r. Zrealizowane pożyczki wykazują natomiast dość duże zwiększenie, a mianowicie: 1.454 pożyczek na sumę zł. 69.170.900 wobec 1.520 pożyczek na sumę zł. 60.037.200 w poprzednim roku. Pożyczki konwersyjne stanowią 84,7% ogółu pożyczek emisyjnych zrealizowanych w ciągu roku 1931. Stosunkowo znaczna ilość pożyczek (2.254 na sumę zł. 106.015.200) pozostałych do zrealizowania na 1932 r., tłumaczy się trudnościami prawnymi i hipotecznymi, których usunięcie wymaga dłuższego czasu.

Wkońcu należy nadmienić, że w związku z obecną sytuacją gospodarczą zarządziło Ministerstwo Skarbu rozporządzeniem z dnia 15 października 1931 r. (Dz. U. R. P. Nr. 96. poz. 735) prolongatę maksymalnych okresów umorzenia pożyczek konwersyjnych, a mianowicie dla pożyczek w listach zastawnych do 36 lat i dla pożyczek w obligacjach budowlanych do 25 lat (dotychczas 25 względnie 15 lat). Zarządzenie to stanowi znaczną ulgę dla dłużników korzystających z pożyczek na budowę domów mieszkalnych.

D) POŻYCZKI PRZEMYSŁOWE W OBLIGACJACH BANKOWYCH.

Przyznano do dnia 31. XII. 1931 roku	27	pożyczek na sumę zł. 38.527.800,—
Anulowano „ „ „ „ „ „ „	7	„ „ „ „ „ 4.970.000,—
z czego w ciągu 1931 roku . . .	1	„ „ „ „ „ zł. 2.325.000,—
Zrealizowano do dnia 31. XII. 1931 roku	20	„ „ „ „ „ 33.557.800,—
z czego w ciągu 1931 roku . . .	3	„ „ „ „ „ zł. 1.620.000,—

Podział zrealizowanych pożyczek przemysłowych w 7½% obligacjach bankowych.

Województwa	Do dnia 31.XII.1931 r.			Do dnia 31.XII.1930 r.		
	ilość	złotych	%	ilość	złotych	%
Centralne . . .	16	23.402.800	69,7	13	21.782.800	68,2
Wschodnie . . .	—	—	—	—	—	—
Zachodnie . . .	2	730.000	2,2	2	730.000	2,3
Południowe . .	2	9.425.000	28,1	2	9.425.000	29,5
Razem .	20	33.557.800	100,0	17	31.937.800	100,0

Bank Gospodarstwa Krajowego zrealizował w ciągu roku sprawozdawczego trzy pożyczki na sumę zł. 1.620.000, przyznane jeszcze w roku poprzednim, anulował jedną pożyczkę na zł. 2.325.000, nie przyznał natomiast żadnej nowej pożyczki i nie posiada żadnych promes do realizacji w roku 1932.

Podział zrealizowanych pożyczek przemysłowych w 7½% obligacjach bankowych na poszczególne gałęzie przemysłu przedstawia się następująco:

Przemysł	Do dnia 31.XII. 1931 roku			Do dnia 31.XII. 1930 roku		
	ilość	złotych	%	ilość	złotych	%
Mineralny i ceramiczny . .	3	1.660.000	4,9	3	1.660.000	5,2
Zakłady ceramiczne . .	1	1.000.000	—	1	1.000.000	—
Betoniarnia i fabryka dachówek	1	400.000	—	1	400.000	—
Inne zakłady	1	260.000	—	1	260.000	—
Metalowy, Maszynowy, Hutniczy	4	14.860.000	44,3	4	14.860.000	46,5
Chemiczny	3	3.120.000	9,3	3	3.120.000	9,7
Chemiczno-przetwórczy .	1	275.000	—	1	275.000	—
„ nieorganiczny .	2	2.845.000	—	2	2.845.000	—
Włókienniczy	1	3.422.800	10,2	1	3.422.800	10,7
Papierniczy	1	550.000	1,6	1	550.000	1,7
Drukarski	1	650.000	1,9	—	—	—
Skórzany	1	455.000	1,4	1	455.000	1,4
Drzewny	5	1.980.000	5,9	3	1.010.000	3,2
Fabryki dykt	2	845.000	—	2	845.000	—
Inne zakłady	3	1.135.000	—	1	165.000	—
Spożywczy (cukrownictwo) .	1	6.860.000	20,5	1	6.860.000	21,6
Razem . .	20	33.557.800	100,0	17	31.937.800	100,0

Z powyższego zestawienia wynika, że największy udział w ogólnej sumie pożyczek przemysłowych posiada przemysł metalowy, maszynowy i hutniczy (44,3%) oraz cukrowniczy (20,5%). Mniejsze odsetki wykazują przemysły: włókienniczy, chemiczny, mineralny i ceramiczny.

Płatność rat pożyczek emisyjnych uległa w roku 1931 pogorszeniu, które jednakże w porównaniu z rozmiarami panującego przesilenia gospodarczego należy uznać za nieznaczne. Wynika to z porównania kwot z roku 1930 i 1931. Wymagalność rat zaległych i bieżących wynosiła w roku 1930 zł. 82.464 tys., zaś w roku 1931 zł. 87.147 tys. Na pokrycie tych należności wpłynęło w r. 1930 zł. 69.833 tys., zaś w roku 1931 zł. 65.243 tys., t. zn. zaledwie o zł. 4.590 tys. mniej. Wobec tego jednak, że wymagalność rat za rok 1931 jest wyższa od wymagalności za r. 1930, procentowe pokrycie spadło z 84,6% na 74,9%, t. j. o 9,7%. Należy tutaj zaznaczyć, że podobnie jak w roku poprzednim udzielił Skarb Państwa oraz Bank Gospodarstwa Krajowego specjalnej pomocy finansowej miastom, które zaciągnęły pożyczki t. zw. ulenowskie. Ministerstwo Skarbu bowiem pokryło zastępczo wielką część należności Banku z tych pożyczek, a Bank ze swej strony obniżył znacznie należne mu odsetki i wysokość dodatku administracyjnego. Celem szczegółowego zbadania stanu finansowego tych samorządów i wynalezienia środków na uzdrowienie gospodarki samorządowej utworzona została w roku sprawozdawczym specjalna komisja międzyministerjalna, w której również Bank ma swoich przedstawicieli.

Podobnie jak i w roku poprzednim stosował Bank w wypadkach, zasługujących na uwzględnienie, szereg ulg w spłacie rat, rozkładając je na dogodnie dla dłużników terminy. Mimo to wzrosła ilość wypadków, w których Bank musiał uciekać się do środków przymusowych. Bardzo jednak oględna polityka Banku w stosowaniu środków ostatecznych sprawiła, że do sprzedaży nieruchomości doszło tylko w 14 wypadkach, z czego dwie nieruchomości musiał Bank dla ratowania swoich pretensyj nabyć, pozostałe zaś zostały sprzedane za cenę, przewyższającą znacznie należności Banku.

2. DZIAŁ OPERACYJ BANKOWYCH.

A) KAPITAŁY OBROTOWE.

Kapitały własne Banku Gospodarstwa Krajowego zwiększyły się w roku sprawozdawczym o zł. 6.227 tys. Wzrost ten powstał w głównej mierze z powodu dopisania do rezerw Banku przewidzianej w statucie części czystego zysku za r. 1930. Kapitał zakładowy Banku pozostał niezmienny.

Wkłady i lokaty Skarbu Państwa. — Ogólna suma wkładów i lokat Skarbu Państwa bez rachunków specjalnych zmniejszyła się w ciągu r. 1931 do wysokości zł. 745,4 milj., t. zn. o zł. 6,9 milj., z czego zł. 4,4 milj. przypada na wkłady, zaś zł. 2,5 milj. na lokaty. Wzrosły natomiast rachunki specjalne, figurujące w dziale operacyj ze Skarbem Państwa o zł. 28,3 milj. do sumy zł. 142,4 milj. Wkłady uległy zmniejszeniu wyłącznie wskutek znacznego spadku pozycji różne salda kredytowe, które zmalały w ciągu roku sprawozdawczego o zł. 16,7 milj. W pozycji tej figurują przejściowo niewypłacone klientom kwoty, pochodzące z kredytów budowlanych i ich spadek stoi w związku z osłabieniem tempa akcji kredytowo-budowlanej Banku.

Jeżeliby natomiast z ogólnej sumy wkładów wyeliminować różne salda kredytowe, to wkłady á vista łącznie z wkładami terminowymi wykazują wzrost o zł. 12,3 milj. Przypada on w całości na wkłady á vista, które zwiększyły się w ciągu roku sprawozdawczego o zł. 18 milj. do wysokości zł. 134,8 milj., wkłady terminowe bowiem spadły o zł. 5,7 milj. do sumy zł. 98 milj. Z pomiędzy wkładów á vista najsilniej wzrosły wkładki oszczędności. Zwiększają się one stale od początku istnienia Banku, dochodząc z końcem roku sprawozdawczego do kwoty zł. 46,4 milj. W ciągu roku 1931 wzrosły wkłady na książeczki oszczędnościowe o zł. 11,4 milj. Równie silny wzrost wykazują rachunki czekowe, które zwiększyły się do zł. 79,9 milj., t. zn. o zł. 9,3 milj. w porównaniu z końcem roku poprzedniego.

Podział wkładów według ich rodzajów (w tys. zł.).

D A T A	Wkład y á v i s t a					Wkłady termino- we	Różne salda kre- dytowe	Wkłady ogółem
	r-ki czekowe	r-ki walutowe	wkładki oszczędn.	K.K.O. r-ki bieżące	Ogółem			
31. XII. 1924 r.	24 517	537	869	—	25.923	41.020	225	67.168
„ „ 1925 „	31.773	17.131	2.750	—	51.654	14.146	6.081	71.881
„ „ 1926 „	78.643	11.423	4 288	—	94.354	53.434	3.203	150.991
„ „ 1927 „	117.047	22.884	11.299	—	151.230	59.106	19.887	230.223
„ „ 1928 „	137.385	17.155	19.206	6.964	180.710	136.253	8.304	325.267
„ „ 1929 „	97.015	8 286	23.800	1.963	131.064	116.099	7.861	255.024
„ „ 1930 „	69.610	10.282	34.991	1.965	116.848	103.681	22.613	243.142
31. I. 1931 „	69.750	10.631	37.091	3.110	120.582	106.523	21.549	248.654
28. II. „ „	72.793	9.042	38.205	4.966	125.006	111.578	20.392	256.976
31. III. „ „	60.218	9.736	39.511	4.052	113.517	118.276	20.088	251.881
30. IV. „ „	66.356	10.539	41.094	5.270	123.259	122.059	20.937	266.255
31. V. „ „	69.024	10.609	43.266	5.378	128.277	114.574	21.100	263.951
30. VI. „ „	67.128	10.373	43.210	4.813	125.524	119.408	17.787	262.719
31. VII. „ „	76.741	9.517	41.889	3.033	131.180	106.134	15.712	253.026
31. VIII. „ „	74.402	9.809	41.614	2.514	128.339	99.604	13.019	240.962
30. IX. „ „	67.273	7.814	41.567	2.632	119.286	104.763	10.802	234.851
31. X. „ „	77.511	6.922	41.521	2.274	128.228	102.638	8.948	239.814
30. XI. „ „	74.622	6.706	42.294	3.877	127.499	102.161	5.543	235.203
31. XII. „ „	78.870	6.170	46.425	3.355	134.820	97.981	5.897	238.698

Zestawienie lokat Skarbu Państwa oraz wkładów z podziałem na kategorie wkładców.

D A T A	Ogółem wkłady i lokaty w milj. zł.	Lokaty Skarbu Państwa		Wkłady w milionach złotych					
		w miljo- nach złotych	w % sumy ogólnej	Razem	instytu- cyj państw.	prawno- publ. za- kładów ubezpj.	instytu- cyj samorzą- dowych	instyt. użyteczn. publiczn.	instyt. i osób prywat.
31. XII. 1924 roku	69,5	—	—	—	—	—	—	—	—
31. XII. 1925 „	251,0	179,1	71,4	71,9	2,7	—	8,3	9,7	51,2
31. XII. 1926 „	468,1	317,1	67,7	151,0	56,5	—	16,3	22,1	56,1
31. XII. 1927 „	603,5	373,3	61,9	230,2	97,5	—	16,5	20,8	95,4
31. XII. 1928 „	713,3	388,0	54,4	325,3	115,4	—	63,2	30,1	116,6
31. XII. 1929 „	672,2	417,2	62,1	255,0	87,4	—	19,4	38,8	109,4
31. XII. 1930 „	752,3	509,2	67,7	243,1	59,9	23,5	14,5	—	145,2
31. I. 1931 „	758,6	509,9	67,2	248,7	63,9	20,8	18,3	—	145,7
28. II. „ „	764,2	507,2	66,4	257,0	66,8	21,7	22,2	—	146,3
31. III. „ „	748,7	496,8	66,4	251,9	71,4	25,4	20,8	—	134,3
30. IV. „ „	762,1	495,8	65,1	266,3	68,9	26,4	22,0	—	149,0
31. V. „ „	744,4	480,5	64,5	263,9	71,2	21,8	25,7	—	145,2
30. VI. „ „	746,3	483,6	64,8	262,7	73,8	19,7	22,6	—	146,6
31. VII. „ „	757,2	504,2	66,6	253,0	72,3	15,8	15,9	—	149,0
31. VIII. „ „	747,5	506,5	67,8	241,0	73,9	16,6	11,2	—	139,3
30. IX. „ „	744,2	509,4	68,4	234,8	73,8	10,6	13,4	—	137,0
31. X. „ „	745,2	505,4	67,8	239,8	77,5	13,5	11,4	—	137,4
30. XI. „ „	740,2	505,0	68,2	235,2	76,6	11,6	11,9	—	135,1
31. XII. „ „	745,4	506,7	68,0	238,7	70,8	13,6	12,2	—	142,1

Podział wkładów według Oddziałów (w tys. zł.).

Oddziały	W k ł a d y á v i s t a					Wkłady terminowe	Różne salda kredytowe	Ogólna suma wkładów
	rachunki czekowe	rachunki walutowe	wkładki oszczędn.	rachunki bieżące K. K. O.	Ogółem			
Zakład Centralny	34.845	1.585	7.655	77	44.162	59.250	1.501	104.913
Departament Kred. Budowl. .	—	—	—	—	—	—	1.961	1.961
Oddział Białą	1.868	407	1.904	491	4.670	3.544	133	8.347
„ Białystok	1.215	48	1.622	23	2.908	1.992	—	4.900
„ Bydgoszcz	4.024	148	1.106	64	5.342	377	7	5.726
„ Drohobycz	1.249	384	826	34	2.493	—	7	2.500
„ Gdynia	2.005	17	718	31	2.771	54	155	2.980
„ Katowice	7.216	1.877	3.846	523	13.462	13.696	108	27.266
„ Kołomyja	60	8	346	77	491	177	50	718
„ Kraków	2.586	85	4.767	564	8.002	1.974	389	10.365
„ Lublin	866	—	2.183	5	3.054	776	101	3.931
„ Lwów	9.790	165	3.412	730	14.097	6.033	650	20.780
„ Łódź	6.355	349	8.922	188	15.814	2.637	277	18.728
„ Łuck	243	39	538	2	822	225	—	1.047
„ Poznań	2.581	185	2.110	139	5.015	546	200	5.761
„ Radom	1.779	—	1.094	71	2.944	4.787	106	7.837
„ Równe	452	103	946	13	1.514	232	127	1.873
„ Stanisławów	203	4	536	40	783	391	55	1.229
„ Tarnów	266	58	665	35	1.024	204	22	1.250
„ Wilno	1.034	708	2.497	176	4.415	1.079	39	5.533
„ Włocławek	233	—	732	72	1.037	7	9	1.053
O g ó ł e m	78.870	6.170	46.425	3.355	134.820	97.981	5.897	238.698
Stan z dnia 31.XII.1930 r.	69.610	10.282	34.991	1.965	116.848	103.681	22.613	243.142
Zmiany	+9.260	— 4.112	+11.434	+1.390	+17.972	—5.700	—16.716	—4.444

Podział wkładów według ich rodzajów oraz zestawienie lokat Skarbu Państwa i wkładów z podziałem na kategorie wkładców za lata 1924 — 1930 i poszczególne miesiące 1931 roku podają tablice na str. 41.

Z pierwszej z tych tablic wynika, że prawie wszystkie rodzaje wkładów wzrastają w ciągu pierwszych sześciu miesięcy 1931 r., a dopiero w drugim półroczu zaznacza się ich spadek. Wyjątek stanowią jednakże rachunki czekowe i wkładki oszczędności, wzrastające w ciągu całego roku.

Z pomiędzy poszczególnych kategorii wkładców zwiększyły się wkłady instytucyj państwowych o zł. 10,9 milj., wszystkie inne natomiast grupy spadły, a mianowicie: wkłady prawno-publicznych zakładów ubezpieczeń o zł. 9,9 milj., wkłady instytucyj samorządowych o zł. 2,3 milj., a wkłady osób i firm prywatnych o zł. 3,1 milj. Jeżeli chodzi o wkłady prywatne, to wykazują one właściwie dość znaczny wzrost. Do grupy tej bowiem są zaliczone różne salda kredytowe, które z przyczyn wyżej omówionych zmniejszyły się o sumę zł. 16,7 milj., a których związek z wkładami jest dość luźny. Gdyby tej pozycji w grupie wkładów prywatnych nie było, to wykazywałaby ona wzrost

o zł. 13,6 milj. Zmniejszenie się zaś wkładów, zdeponowanych w Banku przez prawno-publiczne zakłady ubezpieczeń, stoi w związku głównie z własną akcją budowlaną, prowadzoną przez te zakłady i podejmowaniem depozytów na ten cel.

Lokaty Skarbu Państwa w przeciwieństwie do wkładów zmniejszają się w ciągu pierwszego półrocza 1931 r., w drugim półroczu natomiast ponownie wzrastają, osiągając z końcem roku wysokość zł. 506,7 milj., t. zn. zł. 2,5 milj. mniej niż z końcem roku poprzedniego. W wysokości poszczególnych funduszy administrowanych przez Bank nastąpiły jednakże większe zmiany. Fundusze sanacyjne dla banków spadły bowiem o zł. 20,9 milj. do sumy zł. 32,9 milj., wzrosły zaś fundusze budowlane o zł. 11,3 milj. do kwoty zł. 322,8 milj. oraz różne lokaty o zł. 7 milj.

Stosunek lokat Skarbu Państwa do ogólnej sumy wkładów i lokat nie uległ większej zmianie, wynosząc 68% tej sumy z końcem 1931 r. w porównaniu z 67,7% z końcem roku poprzedniego.

Sumy wkładów, przypadające na Zakład Centralny i poszczególne Oddziały podług stanu netto z dnia 31 grudnia 1931 r. podaje tablica na str. 42.

Z tablicy tej wynika, że 45,1% ogólnej sumy wkładów posiada Zakład Centralny łącznie z Departamentem Kredytów Budowlanych, jeżeli zaś chodzi o oddziały, to większe sumy wkładów przypadają na Oddziały: w Katowicach, Lwowie, Łodzi i Krakowie. Lokaty Skarbu Państwa znajdują się prawie w całości w Zakładzie Centralnym.

Banki i redyskonto. — Jak już wspomniano poprzednio, Bank Gospodarstwa Krajowego spłacił w roku sprawozdawczym cały szereg kredytów, zaciągniętych w latach ubiegłych w bankach zagranicznych. Skutkiem tego spadły salda kredytowe banków loro i nostro łącznie o zł. 33 milj., co w całości prawie przypada na pozycję „banki nostro zagraniczne”. Zobowiązania Banku z tytułu kredytów zagranicznych stanowią w rezultacie z końcem roku sprawozdawczego bardzo mały odsetek kapitałów obrotowych Banku.

Stan redyskonta w Banku Polskim maleje stale w ciągu pierwszych sześciu miesięcy 1931 r., dochodząc z końcem maja do najniższego w ciągu roku poziomu zł. 48 milj. Od końca maja wzrasta, osiągając najwyższy stan zł. 103 milj. w końcu września. Przez ostatni kwartał 1931 r. utrzymuje się na wysokości około zł. 98 milj. Wahania te znajdują swoje dokładne odbicie w stosunku procentowym redyskonta weksli portfelowych do portfelu wekslowego. Stosunek ten wynosi z końcem maja roku sprawozdawczego 28,1%, wzrasta stopniowo do 58,7% z końcem listopada, w dniu zaś 31. XII. 1931 r. stanowi 55,6%. Większe wykorzystanie redyskonta w drugiej połowie 1931 r. było podyktowane potrzebą przejściowego uzupełnienia środków obrotowych Banku, uszczuplonych spłatą kredytów zagranicznych. Z początkiem jednak 1932 r. ulega redyskont ponownej wydatnej redukcji.

W okresie nieprawidłowego funkcjonowania waluty złotej i wprowadzania w coraz większej ilości krajów zagranicznych ograniczeń dewizowych musiał z konieczności w znacznym stopniu zmniejszyć się obrót finansowy Banku z zagranicą. Znalazło to swój wyraz nie tylko w zmniejszonym wykorzystywaniu kredytów zagranicznych, ale również w znacznym spadku sum, posiadanych przez Bank na rachunkach banków zagranicznych. Gdy bowiem w końcu roku 1930 stan sald debetowych na rachunkach nostro zagraniczne wynosił zł. 38 milj., to w końcu roku sprawozdawczego suma ta stanowi tylko zł. 10 milj. Obniżyły się również obroty na rachunkach banków zagranicznych. Stan powyższy spowodowany został z jednej strony celową polityką Banku, wywołaną niepewnością na rynkach zagranicznych, a z drugiej strony zmniejszeniem operacyj kredytowych z korespondentami zagranicznymi, jako konsekwencji powyższej polityki. Prowadzenie przez Bank tego rodzaju polityki zostało w wysokim stopniu ułatwione przez wprowadzenie centralizacji wszelkich obrotów zagranicznych dokonywanych przez Oddziały Banku.

Kredyty gotówkowe Banku Gospodarstwa Krajowego wzrosły w ciągu r. 1931 ogółem o zł. 69 milj. do wysokości zł. 1.084 milj. Przeważna część tego wzrostu przypada na kredyty udzielone z lokat Skarbu Państwa względnie na rachunki specjalne, figurujące w dziale operacyj ze Skarbem Państwa. Kredyty w dziale operacyj ze Skarbem Państwa zwiększyły się łącznie o zł. 53 milj. do sumy zł. 642 milj. Kredyty w dziale handlowym wzrosły o zł. 16 milj. do kwoty zł. 442 milj.

Rozwój kredytów gotówkowych w latach 1924—1930 oraz w poszczególnych miesiącach 1931 r. z podziałem na rodzaje kredytów podaje tablica na str. 45. Tablice na dwóch następnych stronach przedstawiają podział tych samych kredytów na Centralę i Oddziały Banku, oraz podział kredytów według ich stanu z końca roku 1931, na poszczególne kategorie kredytobiorców.

Jeżeli chodzi o kredyty w dziale handlowym, to zarówno kredyty krótko — jak i długoterminowe wzrosły o prawie jednakową kwotę, pierwsze o zł. 8 milj. do wysokości zł. 325 milj., drugie zaś o zł. 7,3 milj. do sumy zł. 116 milj. Z pomiędzy kredytów krótkoterminowych największe zmiany wykazują pożyczki w rachunkach bieżących, które zwiększyły się o zł. 11,8 milj., osiągając stan zł. 125,6 milj. Pożyczki terminowe łącznie z lokatami w komunalnych kasach oszczędności zmalały o zł. 4,7 milj. do kwoty zł. 30,3 milj. Weksle zdyskontowane natomiast łącznie z protestowanymi wynoszą z końcem r. 1931 zł. 169 milj., t. j. o zł. 1 milj. więcej niż 31-go grudnia poprzedniego roku. Jakkolwiek pożyczki wekslowe nie wykazują w końcu 1931 r. w porównaniu z rokiem poprzednim prawie żadnych zmian, to jednak w ciągu roku sprawozdawczego stan ich ulegał znacznym wahaniom. W pierwszym kwartale 1931 r. spadają one o zł. 10,8 milj. Od początku kwietnia wzrastają stopniowo, osiągając z końcem sierpnia najwyższy poziom zł. 187,2 milj. Od września włącznie stan portfelu wekslowego ulegał stałemu zmniejszaniu. Powstało ono wskutek celowej polityki kredytowej Banku Gospodarstwa Krajowego, polegającej na ograniczaniu operacyj kredytowych w związku z malejącymi operacjami biernymi.

Kredyty gotówkowe długoterminowe działu handlowego wzrosły w ciągu r. 1931 o zł. 7,3 milj. do wysokości zł. 116,1 milj. Wzrost powstał prawie wyłącznie z powodu udzielenia szeregu nowych pożyczek gotówkowych samorządom. Zwiększenie się natomiast kredytów budowlanych z funduszy własnych było spowodowane przeniesieniem z działu operacyj ze Skarbem Państwa zaliczek na pożyczki z Państwowego Funduszu Budowlanego, które Bank przejął na własny rachunek.

Główny wzrost kredytów gotówkowych przypada na kredyty w dziale operacyj ze Skarbem Państwa. Mają one przeważnie charakter kredytów średnio-i długoterminowych, a częściowo tylko kredytów krótkoterminowych. Kredyty w dziale operacyj ze Skarbem Państwa zwiększyły się łącznie o zł. 53,2 milj. do kwoty zł. 642,2 milj. O największą sumę zł. 30,2 milj. wzrosły rachunki specjalne głównie z powodu rachunków ewidencyjnych, stojących w związku z akcją Państwowego Funduszu Budowlanego. Różne kredyty wykazują zwiększenie o zł. 24 milj. do wysokości zł. 119,8 milj. Kredyty sanacyjne dla banków, ulegające w poprzednich latach stopniowej likwidacji, wykazują w roku sprawozdawczym wzrost o prawie 6 milj. zł., co stoi w związku z koniecznością udzielenia pomocy sanacyjnej tym instytucjom, które wskutek kryzysu jej potrzebowały. Stan pożyczek budowlanych zmniejszył się o zł. 6,6 milj. do sumy zł. 296 milj., ponieważ tempo konwersji tych pożyczek na emisyjne przewyższyło udzielanie nowych kredytów gotówkowych. Szczegółowe sprawozdanie z akcji kredytowo-budowlanej Banku, która stanowi jedną z najważniejszych rodzajów jego działalności, znajduje się w następnym rozdziale.

W poszczególnych gałęziach życia gospodarczego, korzystających z kredytów w Banku Gospodarstwa Krajowego, nastąpiły dość znaczne przesunięcia. Kredyty dla instytucyj i przedsiębiorstw państwowych, których udział procentowy w ogólnej sumie kredytów wynosił w końcu 1930 roku 21%,

ZESTAWIENIE KREDYTÓW GOTÓWKOWYCH ZA LATA 1924 — 1930

or. z pещzególnie mies.ące 1931 roku

(w tysiącach złotych)

D A T A	Ogólna suma kredytów gotówkowych	Kredyty krótkoterminowe				Kredyty gotówk. długoterm. bez poź. budowlanych			Pożyczki budowlane		
		Ogółem	w dy-skoniecie weksli	w pożyczkach terminowych	w r-kach bieżących	Ogółem	w dziale handlowym	w dziale operacyj ze Skarbem Państwa	Ogółem	z funduszów własnych	z Państwowego Funduszu Budowlanego
31. XII. 1924 r.	96.548	82.311	48.277	25.684	8.350	14.237	11.888	2.349	—	—	—
31. XII. 1925 „	266.742	122.556	52.953	22.285	47.318	113.618	15.908	97.710	30.568	—	30.568
31. XII. 1926 „	439.683	156.728	73.309	24.554	58.865	226.209	14.838	211.871	56.746	—	56.746
31. XII. 1927 „	636.122	220.340	136.907	21.614	61.819	246.912	32.181	214.731	168.870	26.430	142.440
31. XII. 1928 „	747.637	282.274	177.441	40.149	64.684	220.553	56.544	164.009	244.810	22.971	221.839
31. XII. 1929 „	808.711	326.678	185.064	62.071	79.543	214.747	44.768	169.979	267.286	23.912	243.374
31. XII. 1930 „	1.015.018	317.120	168.278	35.082	113.760	377.729	91.206	286.523	320.169	17.600	302.569
31. I. 1931 „	1.027.957	325.535	169.002	34.985	121.548	381.730	92.946	288.784	320.692	17.610	303.082
28. II. „ „	1.017.089	315.565	159.866	34.596	121.103	385.432	92.879	292.553	316.092	16.142	299.950
31. III. „ „	1.004.735	305.589	157.494	31.828	116.267	386.937	93.644	293.293	312.209	15.768	296.441
30. IV. „ „	1.010.192	312.223	161.704	31.033	119.486	386.158	93.571	292.587	311.811	15.461	296.350
31. V. „ „	1.015.059	319.337	168.160	30.188	120.989	382.103	93.167	288.936	313.619	14.998	298.621
30. VI. „ „	1.028.560	322.472	170.740	28.886	122.846	391.188	92.898	298.290	314.900	18.263	296.637
31. VII. „ „	1.065.441	335.243	181.030	28.439	125.774	413.744	93.684	320.060	316.474	19.931	296.543
31. VIII. „ „	1.086.437	350.593	187.235	28.739	134.619	418.193	93.854	324.839	317.651	19.915	297.736
30. IX. „ „	1.089.382	349.183	182.588	32.056	134.539	423.236	93.727	329.509	316.963	19.887	297.076
31. X. „ „	1.086.763	335.660	171.962	32.035	131.663	437.046	93.663	343.383	314.057	19.926	294.131
30. XI. „ „	1.078.553	326.452	160.341	31.061	135.050	439.075	94.971	344.104	313.026	19.792	293.234
31. XII. „ „	1.083.573	325.176	169.264	30.329	125.583	442.687	96.384	346.303	315.710	19.748	295.962

STAN KREDYTÓW GOTÓWKOWYCH Z DNIA 31 GRUDNIA 1931 ROKU
z podziałem na Oddziały Banku Gospodarstwa Krajowego
(w tysiącach złotych)

ODDZIAŁY	Ogólna suma kredytów gotówkowych	Kredyty krótkoterminowe				Kredyty gotówk. długotermin. bez pożyczek budowlanych			Pożyczki budowlane		
		Ogółem	w dy-skoncie weksli	w pożyczkach terminowych	w r-kach bieżących	Ogółem	w dziale handlowym	w dziale operacyjnym ze Skarbem Państwa	Ogółem	z fundusów własnych	z Państwowego Funduszu Budowlanego
Zakład Centralny Departament Kredytów Budowlanych	558.384	167.284	75.217	7.956	84.111	391.100	65.363	325.737	—	—	—
Oddział Biały	185.801	3.080	—	—	3.080	14.106	989	13.117	168.615	9.755	158.860
Białystok	5.613	5.613	3.524	1.192	897	—	—	—	—	—	—
Bydgoszcz	7.076	7.068	4.223	1.743	1.102	8	8	—	—	—	—
Drohobycz	11.738	10.023	2.898	2.559	4.539	193	—	193	1.522	—	1.522
Gdynia	4.220	4.070	2.466	639	965	150	150	—	—	—	—
Katowice	28.194	4.666	1.758	1.504	1.404	8.887	8.887	—	14.641	130	14.511
Kołomyja	28.198	20.960	12.097	1.938	6.925	1.079	—	1.079	6.159	373	5.786
Kraków	3.206	2.129	1.709	289	131	—	—	—	1.077	—	1.077
Lublin	34.350	5.678	3.914	937	827	12.716	9.288	3.428	15.956	1.966	13.990
Lwów	14.961	9.657	6.407	2.336	914	24	24	—	5.280	252	5.028
Łódź	71.118	32.311	21.569	1.060	9.682	11.940	10.506	1.434	26.867	3.392	23.475
Łuck	42.015	9.599	7.331	1.401	867	224	224	—	32.192	3.383	28.809
Poznań	2.675	2.675	1.584	748	343	—	—	—	—	—	—
Radowo	37.928	14.788	7.530	2.131	5.127	866	26	840	22.274	230	22.044
Równe	12.445	5.662	4.316	764	582	419	19	400	6.364	117	6.247
Stanisławów	6.695	3.195	1.866	516	813	—	—	—	3.500	100	3.400
Tarnów	4.934	3.088	1.940	401	747	—	—	—	1.846	—	1.846
Wilno	2.898	2.883	1.898	426	559	15	15	—	—	—	—
Włocławek	14.428	5.527	3.563	579	1.385	880	880	—	8.021	—	8.021
Ogółem	6.696	5.220	3.454	1.183	583	80	5	75	1.396	50	1.346
Stan z dnia 31. XII. 1930 roku	1.083.573	325.176	169.264	30.329	125.583	442.687	96.384	346.303	315.710	19.748	295.962
Zmiana	1.015.018	317.120	168.278	35.082	113.760	377.729	91.206	286.523	320.169	17.600	302.569
	+68.555	+8.056	+986	-4.753	+11.823	+64.958	+5.178	+59.780	-4.459	+2.148	-6.607

OGÓLNE ZESTAWIENIE KREDYTÓW GOTÓWKOWYCH B. G. K.

według poszczególnych kategorii kredytobiorców

z dnia 31 grudnia 1931 r.

(w tysiącach złotych)

KREDYTOBIORCY	Ogólna suma kredytów gotówko- wych	w % sumy ogólnej	Kredyty krótkoterminowe				Kred. got. długoterm. działu handlow.	Kredyty w dziale operacyj- nej Skarb. Państwa
			Ogółem	w dyskon. weksli	w pożycz. terminow.	w r-kach bieżących		
I. Instytucje i przedsiębiorstwa państwowe	293.884	27,12	110.223	45.361	1.461	63.401	31.754	151.907
1. Instytucje państwowe:								
a) pożyczki budowlane	2.432	0,22	—	—	—	—	—	2.432
b) inne kredyty	177.193	16,35	35.822	20.000	—	15.822	320	141.051
2. Przedsiębiorstwa państwowe	68.969	6,37	32.561	22.863	350	9.348	31.040	5.368
„ koncernowe	45.290	4,18	41.840	2.498	1.111	38.231	394	3.056
II. Samorządy	112.936	10,42	9.481	1.158	2.635	5.688	56.833	46.622
1. Urzędy samorządowe:								
a) pożyczki budowlane	45.021	4,15	—	—	—	—	8	45.013
b) inne kredyty	67.461	6,23	9.048	1.020	2.535	5.493	56.804	1.609
2. Przedsiębiorstwa samorządowe	454	0,04	433	138	100	195	21	—
III. Spółdzielnie (bez kredytowych)	201.036	18,55	22.375	14.128	214	8.033	11.252	167.409
1. Rolniczo-handlowe	54.568	5,04	19.084	12.742	—	6.342	472	35.012
2. Budowlane i mieszkaniowe:								
a) na rkach pożyczek budowl.	133.415	12,31	—	—	—	—	10.062	123.353
b) na innych rkach	10.343	0,95	581	56	143	382	718	9.044
3. Inne	2.710	0,25	2.710	1.330	71	1.309	—	—
IV. Instytucje finansowe	85.222	7,86	46.571	25.572	9.774	11.225	480	38.171
1. Banki	47.489	4,38	9.394	2.870	—	6.524	452	37.643
2. Komunalne Kasy Oszczędności	26.241	2,42	26.241	13.237	9.302	3.702	—	—
3. Spółdz. kredyt. i oszczędn.-kredytowe	11.112	1,03	10.583	9.412	172	999	1	528
4. Inne instytucje finansowe	380	0,03	353	53	300	—	27	—
V. Rolnictwo i hodowla	61.467	5,67	57.798	42.607	8.626	6.565	3.594	75
VI. Górnictwo	1.252	0,12	1.227	1.056	32	139	25	—
1. naftowe	1.174	0,11	1.149	986	25	138	25	—
2. inne	78	0,01	78	70	7	1	—	—
VII. Przemysł	148.940	13,75	52.540	29.354	4.351	18.835	563	95.837
1. hutniczy	33.665	3,11	2.809	2.603	206	—	—	30.856
2. metalowy	2.853	0,26	2.842	1.792	526	524	11	—
3. maszynowy i elektrotechniczny	5.709	0,53	5.700	3.867	78	1.755	9	—
4. obróbki metali szlach. i wyrob. precyz.	55	0,01	55	36	—	19	—	—
5. mineralny i ceramiczny:								
a) przemysł zapraw wiążących	2.759	0,25	879	85	132	662	3	1.877
b) przemysł ceglarski	6.548	0,61	6.514	917	1.466	4.131	34	—
c) przemysł inny	1.206	0,11	1.206	664	346	196	—	—
6. chemiczny: a) przemysł nawoz. sztucz.	1.687	0,16	1.687	1.615	13	59	—	—
b) inny	1.975	0,18	1.672	1.150	255	267	303	—
7. włókienniczy	34.982	3,23	5.561	2.813	286	2.462	1	29.420
8. skórzaný	1.445	0,13	1.444	181	48	1.215	1	—
9. papierniczy	3.751	0,35	1.403	363	—	1.040	4	2.344
10. drzewny	7.407	0,68	4.508	2.738	381	1.389	7	2.892
11. spożywczy: a) cukrownictwo	10.439	0,96	2.098	2.023	24	51	—	8.341
b) gorzelnictwo	23.866	2,20	5.872	3.878	37	1.957	17	17.977
c) browarnictwo	737	0,07	688	347	32	309	49	—
d) młynarstwo	3.093	0,29	2.995	1.817	54	1.124	98	—
e) piekarstwo	2.400	0,22	267	30	58	179	3	2.130
f) inny przem. spożywczy	1.039	0,10	1.039	214	177	648	—	—
12. odzieżowy i galanteryjny	739	0,07	739	98	4	637	—	—
13. poligraficzny	545	0,05	545	335	172	38	—	—
14. budowlany	1.423	0,13	1.422	1.297	5	120	1	—
15. gaz, woda i elektryczność	40	—	40	40	—	—	—	—
16. inne przemysły	577	0,05	555	451	51	53	22	—
VIII. Rzemiosła¹⁾	637	0,06	637	72	497	68	—	—
IX. Handel towarowy	14.594	1,35	10.760	6.633	147	3.980	19	3.815
1. rolniczy	7.377	0,68	3.562	2.694	8	860	—	3.815
2. inny	7.217	0,67	7.198	3.939	139	3.120	19	—
X. Komunikacja i transport	2.665	0,25	1.284	52	585	647	11	1.370
XI. Różni	160.940	14,85	12.280	3.271	2.007	7.002	11.601	137.059
1. Instytucje społeczne: a) pożyczki budowlane	58.154	5,36	—	—	—	—	2.308	55.846
b) inne kredyty	6.465	0,60	6.161	1.524	862	3.775	147	157
2. Inni: a) pożyczki budowlane	76.688	7,08	—	—	—	—	7.370	69.318
b) inne kredyty	19.633	1,81	6.119	1.747	1.145	3.227	1.776	11.738
Razem	1.083.573	100,00	325.176	169.264	30.329	125.583	116.132	642.265

¹⁾ Kredyty dla rzemiosła udzielone za pośrednictwem komunalnych kas oszczędności figurujące w poz. IV—2 wynoszą Zł. 8.135 tys.

wzrosły do 27% t. j. o 6%. W rzeczywistości jednak wzrost ten jest daleko mniejszy. Powstał on bowiem w dużej mierze z powodu przeniesienia do grupy „przedsiębiorstwa państwowe” zadłużenia firmy „Polros”, zaliczonego w poprzednim roku niewłaściwie do grupy „handel inny”, w związku z czym kredyty dla „handlu” wykazują znaczny spadek. Drugim powodem było zwiększenie się o zł. 20 milj. rachunków ewidencyjnych, stojących w związku z akcją Państwowego Funduszu Budowlanego. Pozostały wzrost omawianej grupy jest stosunkowo niewielki. Omówiono go w dalszym ciągu niniejszego sprawozdania.

Udział spółdzielni w ogólnej sumie kredytów Banku spadł o 2,4% do wysokości 19,6% i zajmuje w roku sprawozdawczym pod względem wielkości dopiero drugie miejsce, gdy w roku 1930 był na pierwszym miejscu. Wpłynęło na to wspomniane już wyżej zwolnienie tempa akcji kredytowo-budowlanej Banku, prowadzonej w dużym stopniu za pośrednictwem spółdzielni. Udział pozostałych grup gospodarczych nie wykazuje większych zmian.

a) Kredyty budowlane.

Akcja kredytowo-budowlana, prowadzona przez Bank Gospodarstwa Krajowego ze środków Państwowego Funduszu Budowlanego, osiągnęła w roku sprawozdawczym zaledwie 40% rozmiarów akcji poprzedniego roku. Stoi to w związku z sytuacją budżetową Państwa, która nie pozwoliła wyasygnować na powyższy cel poważniejszej kwoty. W przeciwieństwie do roku ubiegłego, w którym podstawę akcji kredytowo-budowlanej stanowiły dotacje Skarbu Państwa, źródłem tej akcji były w roku sprawozdawczym przede wszystkim wpływy, osiągnięte ze sprzedaży zakładom ubezpieczeń społecznych i innym instytucjom o charakterze prawnopublicznym papierów wartościowych Banku, pochodzących z konwersji gotówkowych pożyczek budowlanych. Wpływy z tego tytułu upływały Państwowemu Funduszowi Budowlanemu, z którego Bank w myśl odnośnych przepisów udzielał pożyczek budowlanych.

Wobec szczupłości funduszy i dla ich jaknajbardziej celowego zużycia akcja kredytowo-budowlana zmierzała w roku sprawozdawczym przede wszystkim do wykończenia budowli, uprzednio przez Bank finansowanych, stosunkowo nieliczne zaś fundusze przeznaczone były na budowle nowe, dotychczas z pomocy kredytowej Banku nie korzystające.

Zapotrzebowanie kredytowe na budowle, uprzednio finansowane z kontyngentu r. 1930, wyniosło z początkiem roku sprawozdawczego zgórą zł. 25 milj. Jednak w ciągu r. 1931, kiedy kredyt przewidywany na pewne budowle okazał się za szczupły, budujący zaś nie byli w stanie powiększyć własnych wkładów w budowę, powstała niejednokrotnie konieczność powiększenia dotychczasowej wysokości kredytu, co ostatecznie spowodowało wzrost zapotrzebowania kredytowego do sumy około 29 milj. zł.

Do dalszego upłynnienia Państwowego Funduszu Budowlanego przyczyniły się wpływy, pochodzące ze sprzedaży zakładom ubezpieczeń społecznych i innym instytucjom papierów wartościowych Banku, a przeznaczone na finansowanie budowli wskazanych indywidualnie przez nabywających papiery wartościowe.

Stosownie do postanowień uchwały Rady Ministrów z dnia 4.XII. 1929 r. zakłady ubezpieczeń społecznych kontynuowały nadal w roku sprawozdawczym własną akcję budowlaną, której finansowanie przeprowadza również Bank Gospodarstwa Krajowego z funduszy, uzyskanych ze sprzedaży tym zakładom papierów wartościowych Banku pochodzących z konwersji. Program budowlany tej akcji, przewidziany do wykonania w r. 1931, stanowił dalszą część akcji własnej zakładów ubezpieczeń społecznych obliczonej na okres lat 5-ciu w sumie zł. 125 milj.

W połowie roku sprawozdawczego Rząd zapoczątkował z inicjatywy Ministerstwa Skarbu program wybudowania w ciągu r. 1931 w Warszawie, Łodzi i Zagłębiu Dąbrowskiem przez odnośne gminy domów drewnianych typu znormalizowanego o mieszkaniach jednoizbowych w łącznej ilości 2.000 izb. Program ten, o charakterze poniekąd eksperymentalnym, miał na celu zużytkowanie materiału drzewnego nagromadzonego w lasach państwowych. Materiał ten przygotowany przeważnie na eksport, z powodu trudności zbytu na rynkach zagranicznych mógł być wykorzystany dla budownictwa drewnianego. Dalszym celem tego programu było powstrzymanie wzrostu bezrobocia, wreszcie troska Rządu o dach nad głową dla najuboższej ludności. Z programu tego przypadło na Warszawę 1.440 izb, na Łódź 192 izby i na Zagłębie Dąbrowskie około 300 izb.

Plan sfinansowania powyższej akcji oparty był w pierwszym rzędzie na kredycie towarowym, udzielonym gminom przez Dyрекcję Lasów Państwowych w materiale drzewnym, w dalszym rzędzie na kredycie gotówkowym udzielonym bezpośrednio gminom, a wreszcie na pożyczkach z Państwowego Funduszu Budowlanego. Środki pieniężne potrzebne na ten cel, przewidziane w planie finansowym tej akcji, wynosiły około zł. 4.400 tys. Kolejność wykorzystywania kredytów ustalono w ten sposób, iż w pierwszym rzędzie miał być uruchomiony kredyt towarowy i gotówkowy dla gmin, a dopiero po zaawansowaniu budowy miały być realizowane pożyczki z Państwowego Funduszu Budowlanego z ograniczeniem ich wysokości do 30% kosztów budowy, zgodnie z przepisami ustawy o rozbudowie miast. Z gmin, które oprócz towarowego uzyskały kredyt gotówkowy, należałyby wymienić gminę m. Warszawy oraz Łodzi, z których pierwsza otrzymała zł. 2.020 tys., zaś druga zł. 200 tys. Natomiast na terenie gmin Zagłębia Dąbrowskiego, które z uwagi na ich tymczasowy zarząd nie mogły zaciągać zobowiązań, udzielane były tylko indywidualne pożyczki z Państwowego Funduszu Budowlanego.

W zestawieniach i tablicach, obrazujących akcję kredytowo-budowlaną za r. 1931, nie są uwzględnione wyżej wymienione kredyty gotówkowe dla gmin.

Fundusze własne Banku, uruchomione w r. 1931 na akcję kredytowo-budowlaną, wyniosły zaledwie zł. 2.718 tys.

Stan środków finansowych, przeznaczonych na akcję kredytowo-budowlaną w r. 1931 i stopień ich wykorzystania obrazuje poniższe zestawienie:

Fundusze	Kwoty do dyspozycji	Przyznano pożyczek		Zrealizowano pożyczek		Wypłacono
	złotych	ilość	złotych	ilość	złotych	
Państwowy Fundusz Budowlany:						
1) Ze środków, wyasygnowanych przez Ministerstwo Skarbu						
a) na budowie nowe	4.590.480	206	3.800.450	173	3.086.600	2.763.660
b) na budowie finansowane	23.775.060	393	22.229.450	375	21.763.450	21.447.260
2) Z zakupu pap. wart. przez zakł. ubezpiec. i inne instytucje z przeznaczeniem na budowie indywidualne	7.647.400	138	6.559.470	134	5.378.100	5.211.156
3) Akcja własna Z.U.P.U.	27.487.000	17	19.538.700	14	13.453.000	13.453.000
4) Akcja budownictwa drewnianego	280.000	7	17.525	3	6.680	6.680
5) Z tyt. zwrotu lokat przyjętych za zgodą Ministerstwa Skarbu	995.000	3	995.000	3	995.000	995.000
	64.774.940	764	53.140.595	702	44.682.830	43.876.756
Fundusze własne Banku	2.718.500	31	2.718.500	30	2.465.500	2.241.300
O g ó ł e m	67.493.440	795	55.859.095	732	47.148.330	46.118.056

Tablica powyższa nie obejmuje kredytów zrealizowanych i wypłaconych w r. 1931, przyznanych jednakże w poprzednich latach. Po ich uwzględnieniu wyniosłaby ogólna suma zrealizowanych w ciągu roku sprawozdawczego kredytów budowlanych zł. 67.477.350, wypłaconych zaś zł. 83.885.831.

Stosunek kredytów zrealizowanych z Państwowego Funduszu Budowlanego do przyznanych wynosi 84,1%, natomiast wypłaconych do zrealizowanych 98,2%.

Z pożyczek przyznanych w ciągu r. 1931 przeznaczono:

na nowe budynki	pożyczek	717	na zł.	55.298.525
„ przebudowy i nadbudowy	„	12	„ „	178.000
„ remonty	„	66	„ „	382.570
Ogółem:		pożyczek	795	na zł. 55.859.095

Budowle finansowane w r. 1931 przez Bank Gospodarstwa Krajowego dostarczyły następującej ilości mieszkań i izb:

Wielkość mieszkań	Ilość mieszkań	W procentach
1 - izbowych	757	23,6
2 - izbowych	923	28,7
3 - izbowych	1.040	32,4
4 - izbowych	386	12,0
5 - izbowych	78	2,4
6-cio i więcej izbowych	29	0,9
Ogólna ilość mieszkań .	3.213	100,0
Ogólna ilość izb	7.860	—

Ponadto budowa domów drewnianych dostarczy dalszych 2.000 jednoizbowych mieszkań.

Stosunkowo skromna w porównaniu z r. 1930 (izb 35.176) ilość izb uzyskanych w roku sprawozdawczym tłumaczy się zmniejszonymi rozmiarami akcji kredytowej, a następnie tem, że większość funduszy przeznaczona była w r. 1931 na budowę uprzednio finansowane, z których uzyskać się mającą ilość izb objęło już sprawozdanie za r. 1930. W każdym razie zestawienie powyższe wykazuje, iż zgodnie z intencją Rządu akcja kredytowa r. 1931 szła przedewszystkiem w kierunku popierania budowy małych mieszkań, które stanowią 84,7% ogólnej ilości uzyskanych w roku 1931 izb.

Podział kredytów budowlanych, przyznanych w r. 1931, na kategorie kredytobiorców przedstawia się następująco:

Kredytobiorcy	Fundusze Państw.		Fundusze własne		Razem		w procentach
	ilość pożycz.	złotych	ilość pożycz.	złotych	ilość pożycz.	złotych	
Gminy	18	1.395.000	—	—	18	1.395.000	2,50
Spółdzielnie	256	23.874.300	13	1.781.000	269	25.655.300	45,93
Instytucje społeczne i humanitarne	45	22.142.950	3	307.000	48	22.449.950	40,19
Osoby prywatne	445	5.728.345	15	630.500	460	6.358.845	11,38
O g ó ł e m	764	53.140.595	31	2.718.500	795	55.859.095	100,00

W porównaniu z rokiem poprzednim spadła znacznie wysokość pożyczek przyznanych gminom, co tłumaczy się trudnościami gospodarczymi samorządów, które im nie pozwoliły angażować się

w budownictwie. Wzrost pożyczek przyznanych instytucjom społecznym, pochodzi z zaliczenia do tej grupy zakładów ubezpieczeń prowadzących własną akcję budowlaną.

Przeprowadzone w ubiegłych latach odciążenie Zakładu Centralnego przez uruchomienie w 14-stu Oddziałach samodzielnych referatów budowlanych przyczyniło się w wysokim stopniu do usprawnienia akcji kredytowo-budowlanej Banku. Poszczególne Oddziały Banku przyznały w roku sprawozdawczym następujące sumy kredytów:

Oddziały	Fundusze Państw.		Fundusze własne		R a z e m	
	ilość poż.	złotych	ilość poż.	złotych	ilość poż.	złotych
Bydgoszcz	10	171.900	—	—	10	171.900
Gdynia	16	3.956.000	—	—	16	3.956.000
Katowice	69	1.806.095	1	13.000	70	1.819.095
Kołomyja	8	67.650	—	—	8	67.650
Kraków	26	985.600	5	50.000	31	1.035.600
Lublin	27	279.400	1	1.000	28	280.400
Lwów	29	5.434.400	—	—	29	5.434.400
Łódź	63	3.997.800	1	188.000	64	4.185.800
Poznań	109	3.620.700	1	3.500	110	3.624.200
Radom	26	98.900	1	8.000	27	106.900
Równe	30	266.100	—	—	30	266.100
Stanisławów	4	129.200	—	—	4	129.200
Wilno	33	547.200	—	—	33	547.200
Włocławek	5	69.000	—	—	5	69.000
	455	21.429.945	10	263.500	465	21.693.445
Anulowano w O. Gdynia	—	—	6	79.000	6	79.000
	455	21.429.945	4	184.500	459	21.614.445
Depart. Kredytów Budo- wlnych w Zakł. Centr.	309	31.710.650	27	2.534.000	336	34.244.650
Ogółem	764	53.140.595	31	2.718.500	795	55.859.095

Z kredytów przyznanych z funduszy państwowych przypada na Departament Kredytów Budowlanych 59,7%, na Oddziały zaś 40,3%. Z Oddziałów najwyższą sumę kredytów przyznały Oddziały we Lwowie, Łodzi, Gdyni, Poznaniu, Katowicach i Krakowie.

Całość akcji kredytowo-budowlanej prowadzonej przez Bank za czas od r. 1924 do 31. XII. 1931 r. przedstawia się następująco:

Stan kredytów przyznanych z P.F.B. i fund. własnych
wynosił w dniu 31.XII. 1930 r. pożyczek 12.315 na zł. 450.995.507,14

W roku 1931 przyznano „ 795 „ „ 55.859.095,—

Ogółem stan kredytów przyznanych po dzień 31.XII.

1931 wynosił pożyczek 13.110 na zł. 506.854.602,14

Podział powyższych pożyczek według przeznaczenia przedstawia się następująco:

na nowe budynki pożyczek 12.595 na zł. 497.872.429,—

„ przebudowy i nadbudowy „ 114 „ „ 1.928.100,—

„ remonty „ 401 „ „ 7.054.073,—

Ogółem pożyczek 13.110 na zł. 506.854.602,—

Ilość izb wybudowanych względnie budujących się daje za cały okres akcji budowlanej Banku od r. 1924 do 1931 poważną liczbę 152.546.

Z ogólnej sumy pożyczek budowlanych, przyznanych przez Bank Gospodarstwa Krajowego po koniec roku sprawozdawczego, przypadają na poszczególne kategorie kredytobiorców następujące kwoty:

Kredytobiorcy	Fundusze Państwowe		Fundusze własne		R a z e m		W pro- centach
	ilość poż.	złotych	ilość poż.	złotych	ilość poż.	złotych	
Fundusz Kwaterunku Wojskowego	1	2.500.000,—	—	—	1	2.500.000,—	0,5
Gminy	473	54.941.962,33	9	278.250,—	482	55.220.212,33	10,9
Spółdzielnie	1.476	189.149.590,—	149	20.731.100,—	1.625	209.880.690,—	41,4
Institut. społ. i huma- nitarne	455	75.590.750,—	66	4.364.806,81	521	79.955.556,81	15,8
Osoby prywatne	9.537	139.159.337,64	944	20.138.805,36	10.481	159.298.143,—	31,4
O g ó ł e m	11.942	461.341.639,97	1.168	45.512.962,17	13.110	506.854.602,14	100,0

Stan bilansowy pożyczek budowlanych wynosi w dniu 31. XII. 1931 r.:

1) dla pożyczek z Państwowego Funduszu Budowlanego	zł. 295.962.445,87
2) dla pożyczek z własnych funduszy Banku	„ 19.747.556,78
Razem	zł. 315.710.002,65

Stan pożyczek emisyjnych pochodzących z konwersji gotówkowych pożyczek budowlanych wynosi 31. XII. 1931 zł. 166.515 tys. Szczegółowe omówienie tych pożyczek znajduje się w dziale emisyjnym niniejszego sprawozdania, gdzie wysokość ich jest podana bez uwzględnienia amortyzacji.

Jeżeli się ponadto uwzględni krótkoterminowy kredyt w wysokości Zł. 20 milj. udzielony z własnych środków Banku Funduszowi Kwaterunku Wojskowego na budowę domów oficerskich i podoficerskich, to ogólna suma wszelkiego rodzaju kredytów na cele budowlane zarówno gotówkowych jak już skonwertowanych na emisyjne przekroczyła w końcu roku sprawozdawczego kwotę pół miljarda złotych.

b) Kredyty dla instytucji i przedsiębiorstw państwowych oraz dla przedsiębiorstw, należących do koncernu B. G. K.

Zadłużenie instytucji państwowych w Banku Gospodarstwa Krajowego wynosi w końcu roku sprawozdawczego zł. 179,6 milj., z czego zł. 143,5 milj. przypada na różne operacje ze Skarbem Państwa mające po stronie biernej bilansu odpowiedniki w różnych funduszach państwowych względnie lokatach skarbowych. W dziale handlowym bilansu Banku figuruje zadłużenie instytucji państwowych na sumę zł. 35,8 milj. W sumie tej mieści się kredyt wekslowy Funduszu Kwaterunku Wojskowego w wysokości zł. 20 milj. i przejściowe zadłużenie w rachunku bieżącym Zarządu Głównego Funduszu Bezrobocia w wysokości zł. 13 milj.

Przedsiębiorstwa państwowe korzystają z kredytów Banku na ogólną sumę zł. 68,9 milj. Z tego największe pozycje przypadają na Państwowe Zakłady Inżynierji i na Zakłady Mechaniczne „Ursus”, następnie na firmę „Polros” korzystającą z kredytów eksportowych wreszcie na Państwową Fabrykę Związków Azotowych w Mościcach.

Przedsiębiorstwa należące do koncernu Banku korzystały w końcu roku sprawozdawczego z kredytów na ogólną sumę zł. 45 milj. Stanowi to w porównaniu z rokiem 1930 wzrost o zł. 10 milj.

Z ogólnej sumy zadłużenia przedsiębiorstw koncernowych przypada na przemysł metalurgiczny i mechaniczny prawie 26 milj. zł., a na przemysł chemiczny zł. 17 milj.

W stosunku do przedsiębiorstw koncernowych prowadził Bank w dalszym ciągu akcję rozpoczętą w latach poprzednich, a mającą na celu zmniejszenie swego zaangażowania w przedsiębiorstwach przemysłowych. W wyniku tej akcji sprzedał Bank swe udziały w Fabryce Obrabiarek „Pionier” oraz w firmie Polskie Towarzystwo Akumulatorowe w Białej, ponadto przeprowadził cały szereg pertraktacyj w sprawie zbycia innych udziałów. Nadmienić tutaj należy, że rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 3.XII. 1930 r. znosi artykuł 11 dawnego dekretu o Banku Gospodarstwa Krajowego, który dawał Bankowi możliwość angażowania się w nowe przedsiębiorstwa przemysłowe.

Wskutek przeprowadzenia, podobnie jak w latach poprzednich, dalszych odpisów na wartości książkowej akcji i udziałów w przedsiębiorstwach koncernowych, zmniejszył się portfel udziałów i akcji o zł. 2,4 milj. do sumy zł. 31,3 milj. Na portfel ten — jak to wynika z zestawienia szczegółowego podanego w objaśnieniach do bilansu w części III-iej niniejszego sprawozdania — składają się w głównej mierze Tow. Eksploatacji Soli Potasowych (zł. 18,2 milj.) oraz udziały w przedsiębiorstwach położonych na terenie w. m. Gdańska, w szczególności British and Polish Trade Bank (zł. 7 milj.), Bank von Danzig (zł. 4,4 milj.) i Danziger Tabak Monopol (zł. 1,4 milj.).

Akcja kredytowa Banku w stosunku do przedsiębiorstw koncernowych ograniczyła się do wyjątkowych tylko wypadków, przy czem należy zaznaczyć, że żadnych inwestycyj przedsiębiorstwa w roku sprawozdawczym nie przeprowadzały.

Skutkiem skureczenia się rynku zbytu oraz spadku cen sytuacja finansowa przedsiębiorstw koncernowych nie doznała w 1931 roku poprawy. W związku z tem Zakłady Chemiczne „Grodzisk” podały się pod nadzór sądowy, zaś „Jarot” Tow. Przetworów Drzewnych był zmuszony ogłosić upadłość. Niemniej jednak niektóre przedsiębiorstwa, mimo niekorzystnych warunków gospodarczych, osiągnęły zadawalające wyniki bilansowe. W szczególności przedsiębiorstwa leżące na terytorjum w. m. Gdańska, jakkolwiek obroty ich znacznie się zmniejszyły, były w możności wypłacenia dywidendy w dotychczasowej mniej więcej wysokości. Inne przedsiębiorstwa koncernowe Banku, aczkolwiek niektóre z nich uzyskały dobre wyniki bilansowe, wstrzymują się z wypłatą dywidendy, tworząc w jej miejsce kapitały rezerwowe celem wzmocnienia swej sytuacji finansowej. Ciężkie położenie rolnictwa odbiło się szczególnie niekorzystnie na produkcji Spółki Akcyjnej Eksploatacji Soli Potasowych, która to Spółka zmuszona była nadmiar swej produkcji ulokować na rynkach zagranicznych.

W roku sprawozdawczym Bank nadal dążył do zmniejszania ogólnych kosztów produkcji i ulepszenia administracji przede wszystkim w tych przedsiębiorstwach koncernowych, które, jako posiadające szczególne znaczenie dla Państwa, mają nadal pozostać pod opieką Banku Gospodarstwa Krajowego.

c) Kredyty dla samorządów.

Ogólne zadłużenie samorządów w Banku Gospodarstwa Krajowego z tytułu pożyczek gotówkowych wynosi z końcem r. 1931 zł. 112,9 milj. z czego zł. 9,5 milj. przypada na kredyty krótkoterminowe, zł. 56,8 milj. na gotówkowe długoterminowe, zaś zł. 46,6 milj. na kredyty w dziale operacyj ze Skarbem Państwa. W porównaniu z rokiem poprzednim wzrosło zadłużenie samorządów o zł. 9,2 milj. Znaczna część kredytów samorządowych, a mianowicie zł. 45 milj. pochodzi z kredytów budowlanych udzielonych gminom. Jeżeli chodzi o całość pomocy kredytowej Banku Gospodarstwa

Krajowego dla samorządów, to należałoby tutaj doliczyć jeszcze kredyty dla komunalnych kas oszczędności oraz pożyczki w obligacjach komunalnych. Wobec tego, że stan kredytów udzielonych komunalnym kasom oszczędności wynosi z końcem r. 1931 zł. 26,2 milj., zaś stan pożyczek w obligacjach komunalnych Banku Gospodarstwa Krajowego, po potrąceniu pożyczek dla Skarbu Państwa, zł. 335,4 milj., przeto całkowite zadłużenie samorządów w Banku Gospodarstwa Krajowego przedstawia w końcu r. 1931 poważną sumę zł. 475,5 milj.

W końcu roku sprawozdawczego przeprowadził Bank z szeregiem miast pertraktacje, mające na celu skonsolidowanie ich średnioterminowych zobowiązań wobec Banku. W rezultacie tych pertraktacyj zobowiązania powyższe będą w ciągu r. 1932 skonwertowane na długoterminowe pożyczki gotówkowe amortyzacyjne. Dotyczy to w największych pozycjach miast małopolskich w szczególności Krakowa i Lwowa.

d) Kredyty dla Komunalnych Kas Oszczędności i Spółdzielni.

Bank udzielał w roku 1931 komunalnym kasom oszczędności kredytów, podobnie jak w latach poprzednich, w formie kredytów zawiązkowych, przeznaczonych na zasilenie środków obrotowych nowopowstałych kas, kredytów rzemieślniczych, redyskontowych i różnych.

Stan kredytów przyznanych i wykorzystanych z końcem lat 1930 i 1931 według podziału na wyżej wymienione ich rodzaje podaje poniższa tablica:

Rodzaje kredytów	31. XII. 1930 r.			31. XII. 1931 r.		
	Ilość kas	Kredyty w tys. zł.		Ilość kas	Kredyty w tys. zł.	
		przyznane	wykorzystane		przyznane	wykorzystane
Zawiązkowe	97	1.997	1.997	92	1.167	1.167
Rzemieślnicze	275	14.230	11.212	270	8.135	8.135
Redyskontowe	247	21.449	11.853	258	25.439	13.237
Różne	5	1.494	491	6	3.934	3.702
Ogółem	—	39.170	25.553	—	38.675	26.241

Ogólny stan kredytów udzielonych komunalnym kasom oszczędności uległ nieznacznym tylko zmianom w porównaniu z rokiem poprzednim. Natomiast w poszczególnych rodzajach tychże kredytów nastąpiły przesunięcia. Zmalały mianowicie kredyty zawiązkowe o zł. 830 tys., rzemieślnicze o zł. 3.077 tys., wzrosły zaś kredyty redyskontowe o zł. 1.384 tys. i różne o zł. 3.211 tys.

Wzrost kredytów redyskontowych świadczy o coraz bliższym współdziałaniu Banku z kasami. Umożliwiła je m. i. umowa Oddziału Banku w Katowicach z kasami śląskimi. Na podstawie tej umowy kasy śląskie są zobowiązane do koncentrowania wszystkich swoich transakcyj nie przeprowadzanych przez własne kasy, (jak przekazy, akredytywy, inkasa i t. p.) w Oddziale katowickim B. G. K. oraz do lokowania w nim swoich nadwyżek kasowych. Wzajemnie za to wspomniane kasy będą mogły korzystać w Banku ze specjalnych, dogodnie oprocentowanych kredytów redyskontowych i lombardowych. Podobną umowę zawarł Bank z początkiem roku 1932 z komunalnymi kasami zrzeszonymi w Związku Polskich Kas Oszczędności we Lwowie, który obejmuje kasy na terenie całej Małopolski. Wzrosła również ze 168 na 265 ilość komunalnych kas oszczędności, będących korespondentami inkasowemi Banku, z której to funkcji kasy wywiązują się w sposób dla Banku zupełnie zadowalający. Na podkreślenie zasługuje fakt, że kredyty udzielone komunalnym kasom oszczędności są naogół zupełnie punktualnie spłacane.

W roku sprawozdawczym finansował Bank w dalszym ciągu spółdzielnie kredytowe i spóżywców zrzeszone w następujących związkach rewizyjnych:

- 1) w Związku Spółdzielni Polskich w Warszawie,
- 2) w Związku Spółdzielni Zarobkowych i Gospodarczych w Poznaniu,
- 3) w Związku Stowarzyszeń Zarobkowych i Gospodarczych we Lwowie,
- 4) w Związku Żydowskich Towarzystw Spółdzielczych w Polsce w Warszawie,
- 5) w Powszechnym Związku na własnej pomocy opartych Spółdzielni we Lwowie,
- 6) w Związku Spółdzielni Spóżywców R. P. w Warszawie.

Spółdzielnie należące do dwóch ostatnich związków nie korzystają z kredytów w Banku bezpośrednio lecz przez swoje Centrale.

Zasadniczą formą finansowania spółdzielni przez Bank były kredyty redyskontowe.

Stan przyznanych oraz wykorzystanych kredytów dla spółdzielni, bez uwzględnienia jednakże spółdzielni rolniczo-handlowych oraz budowlano-mieszkaniowych, omówionych oddzielnie, przedstawiał się z końcem lat 1930 i 1931 następująco:

Rodzaje kredytów	31.XII. 1930r.			31.XII. 1931 r.		
	Ilość spółdz.	Kredyty w tys. złotych		Ilość spółdz.	Kredyty w tys. złotych	
		przyznane	wykorzystane		przyznane	wykorzystane
Redyskonto weksli .	310	18.395	11.203	320	16.388	10.690
Pożyczki terminowe .	19	355	239	19	247	227
R-ki bieżące . . .	8	1.570	2.486	14	1.266	1.100
Razem .	—	20.320	13.928	—	17.901	12.017

Z zestawienia powyższego wynika, że kredyty wykorzystane przez spółdzielnie zmniejszyły się w okresie sprawozdawczym o zł. 1.911 tys., przyczem zmniejszenie to dotyczy wszystkich rodzajów pożyczek dla spółdzielni. Należy zaznaczyć, że udział spółdzielni spóżywców w kredytach Banku był stosunkowo nieznaczny, wynosząc zaledwie zł. 2,7 milj. Reszta wykazanych wyżej kredytów odnosi się do spółdzielni kredytowych i oszczędnościowo-kredytowych.

Ogółem suma kredytów udzielonych przez Bank wszelkiego rodzaju organizacjom spółdzielczym (spółdzielniom rolniczo-handlowym, budowlano-mieszkaniowym, kredytowym i innym) wynosi z końcem roku 1931 zł. 212,1 milj.

Podział terytorjalny kredytów dla komunalnych kas oszczędności i spółdzielni według ich stanu wykorzystania z końcem lat 1930 i 1931 obrazuje poniższe zestawienie (w tys. zł.):

Województwa	Komunalne Kasy Oszczędn.		Spółdzielnie	
	31.XII.1930 r.	31.XII.1931 r.	31.XII.1930 r.	31.XII.1931 r.
Centralne . .	6.213	3.948	5.499	4.540
Wschodnie . .	2.032	1.617	435	385
Zachodnie . .	9.215	12.983	3.600	3.189
Południowe .	8.093	7.693	4.394	3.903
Razem .	25.553	26.241	13.928	12.017

Tablica powyższa wskazuje, że kwoty pożyczek przypadające na poszczególne grupy województw uległy zmniejszeniu głównie w województwach centralnych, a częściowo także wschodnich

i południowych. Natomiast w województwach zachodnich wykazują one wzrost, szczególnie jeżeli chodzi o kredyty dla kas oszczędności. Wzrost ten przypada przedewszystkiem na województwo śląskie, a następnie pomorskie.

e) Kredyty dla gospodarstwa prywatnego.

Rolnictwo. — Uwzględniając ciężkie położenie rolników sprolongował Bank wszystkie kredyty rolnicze zbiorowe, z wyjątkiem kredytów pod rejestrowy zastaw zboża, aż do jesieni 1931 r. odkąd zamiast ogólnego sprolongowania kredytów za pewną spłatą, zastosował Bank system sprolongat indywidualnych uwzględniających możliwości płatnicze każdego dłużnika z osobna. Chociaż sprolongaty te musiały z konieczności ograniczyć środki obrotowe, jakie Bank mógł wyznaczyć na cele kredytowe dla rolnictwa, uruchomiono cały szereg nowych kredytów. W marcu 1931 r. rozdzielono na terenie województw centralnych i zachodnich kredyt w wysokości zł. 4.720 tys. na roboty siewne. Był to kredyt dyskontowy sześciomiesięczny z prawem sprolongaty na dalsze 3 miesiące za upłatą 50% początkowej sumy dłużnej. Wykorzystano go prawie w całości. W lipcu 1931 r. przyznał Bank kredyty w wysokości zł. 5 milj. na sfinansowanie zbiorów z terminem definitywnej spłaty do końca października 1931 r. Kredyt ten wykorzystano w wysokości zł. 4.051 tys. i został on naogół spłacony w terminie.

Na terenie województw centralnych oraz województwa wołyńskiego uruchomiono w m. sierpniu 1931 r. kredyt na rejestrowy zastaw zboża w sumie zł. 7,5 milj., z czego wykorzystano zł. 6,5 milj., w porównaniu ze zł. 5 milj. przyznanych względnie zł. 3,3 milj. wykorzystanych kredytów tego samego rodzaju w roku poprzednim. Bank zwiększył kredyty udzielone w tej formie, ponieważ z jednej strony były one w latach ubiegłych zupełnie dobrze spłacane, a następnie zapotrzebowanie na nie w związku z ograniczeniami kredytów ze strony banków prywatnych silnie wzrosło.

Za pośrednictwem Kooperacji Rolnej przyznał Bank w roku sprawozdawczym dwa nowe kredyty na zakup nawozów sztucznych: wiosenny w sumie zł. 5 milj. oraz jesienny w wysokości zł. 3,5 milj. Kredyty te zostały prawie w całości wykorzystane. Kredyty nawozowe z lat ubiegłych sprolongowano na dogodnych warunkach.

Mówiąc o Kooperacji Rolnej należy tutaj zaznaczyć, że instytucja ta wskutek katastrofalnego zmniejszenia się obrotów i wskutek trudności finansowych, którym w okresie tak ciężkiego kryzysu, jaki przeżywa rolnictwo, nie mogła podolać, musiała w końcu roku sprawozdawczego podać się pod nadzór sądowy.

Ogólna suma kredytów gotówkowych udzielona rolnictwu przez Bank Gospodarstwa Krajowego przedstawiała się z końcem r. 1930 i 1931 w sposób następujący:

	31. XII. 1930 r.	31. XII. 1931 r.
Rolnictwo i hodowla	zł. 56.143 tys.	zł. 61.467 tys.
Spółdzielnie rolniczo-handlowe	„ 58.178 „	„ 54.568 „
Handel rolniczy	„ 3.929 „	„ 7.377 „
	<hr/> zł. 118.250 tys.	<hr/> zł. 123.412 tys.

Z sumy zł. 123.412 tys. przypada na kredyty rolnicze zbiorowe zł. 45,2 milj., z czego kredyty wiosenne i żniwne wynoszą zł. 24,5 milj., kredyty nawozowe rozprowadzane za pośrednictwem Kooperacji Rolnej zł. 8,3 milj., kredyty na rejestrowy zastaw zboża zł. 6,7 milj., różne kredyty rolnicze zbiorowe zł. 5,7 milj. Kwoty te obejmują zarówno kredyty bieżące jak i zaległe.

Jeżeli do sumy zadłużenia gotówkowego rolnictwa doda się pożyczki emisyjne na majątki ziemskie wynoszące zł. 58 milj. oraz jeżeli się uwzględni, że zadłużenie przemysłu spożywczego związanego ściśle z rolnictwem wynosi zł. 41,6 milj., to ogólna suma kredytów udzielonych przez Bank rolnictwu osiągnęła z końcem roku zł. 223 milj.

Przemysł. — Kredyty dla przemysłu spadły w roku sprawozdawczym o zł. 2,5 milj. do sumy zł. 148,9 milj. W rzeczywistości jednak zmniejszenie to było dużo większe, ponieważ wzrost kredytów dla cukrownictwa o zł. 8,3 milj. spowodowany był nie udzieleniem przez Bank nowych kredytów, lecz przejściem przez grupę cukrowni pewnej części kredytów sanacyjnych dla banków. Większe zmiany wykazują następujące gałęzie przemysłu:

Zadłużenie przemysłu hutniczego zmalało o zł. 4,5 milj. do kwoty zł. 33,7 milj. na skutek spłaty części kredytów udzielonych przez Bank w roku poprzednim na sfinansowanie zamówień zagranicznych otrzymanych przez huty śląskie. Przemysł włókienniczy, głównie łódzki, uzyskał dalszą pomoc kredytową w związku z czem ogólna suma kredytów dla tej gałęzi zwiększyła się o zł. 2 milj. do kwoty zł. 35 milj. Z pomiędzy poszczególnych rodzajów przemysłu spożywczego wykazują wzrost, oprócz wspomnianych już wyżej kredytów dla cukrownictwa, również i kredyty dla gorzelnictwa o zł. 1,2 milj. Kredyty dla wszystkich innych rodzajów przemysłu zmniejszyły się natomiast, ponieważ nowe kredyty udzielał Bank zasadniczo tylko w wyjątkowych wypadkach, dawne zaś kredyty musiały w związku ze zmniejszonymi obrotami gospodarczymi ulec częściowej redukcji.

Chcąc zorientować się, jaki jest udział przemysłu w ogólnej sumie kredytów Banku Gospodarstwa Krajowego, należałoby do kwoty zł. 148,9 milj. przedstawiającej pożyczki gotówkowe dla prywatnego przemysłu, dodać prawie wszystkie kredyty gotówkowe dla przedsiębiorstw państwowych i koncernowych w łącznej wysokości zł. 114,2 milj., pożyczki w obligacjach bankowych wynoszących zł. 25,2 milj. oraz z pożyczek w obligacjach komunalnych przeważną część kwoty zł. 153,3 milj. przypadającej na pożyczki udzielone różnego rodzaju przedsiębiorstwom samorządowym. W ten sposób obliczona ogólna kwota zadłużenia przemysłu w Banku Gospodarstwa Krajowego wyniosłaby z końcem roku sprawozdawczego około 400 milj. złotych.

Stan kredytów dla handlu towarowego, podany w załączonej na str. 47 tablicy statystycznej, wykazuje w porównaniu z rokiem poprzednim znaczne zmniejszenie. Nastąpiło ono wyłącznie z powodu omówionego już poprzednio przeniesienia do grupy przedsiębiorstw państwowych zadłużenia firmy „Polros”, niesłusznie zaliczonej w poprzednim roku do grupy „handel inny”. Grupa handlu rolniczego wykazuje natomiast wzrost wywołany przejściem przez jedną ze spółek handlowych części kredytów spółdzielni rolniczych.

W roku sprawozdawczym udzielił Bank szereg nowych pożyczek sanacyjnych dla instytucyj finansowych, które tej pomocy potrzebowały. Mimo to ogólna suma kredytów dla tychże instytucyj nie wzrosła lecz przeciwnie spadła o zł. 3,8 milj. Spłata bowiem dawnych kredytów, względnie objęcie pewnej części tych kredytów przez inne grupy gospodarcze przewyższyły kwotę nowoudzielonych pożyczek sanacyjnych.

C) GWARANCJE i AKCEPTACJE.

W porównaniu z rokiem poprzednim gwarancje i akceptacje udzielone przez Bank spadły o zł. 19,3 milj. do sumy zł. 20,7 milj.

Tak znaczne zmniejszenie się gwarancyj wywołane było tem, że nowych gwarancyj Bank zasadniczo nie udzielał, stare natomiast stopniowo wygasały. Również w dziedzinie kredytów akceptacyjnych nastąpiło zmniejszenie, wyrównane tylko częściowo nowym kredytem akceptacyjnym udzielonym na sfinansowanie eksportu lokomotyw do Bułgarji.

Z ogólnej sumy gwarancji przypada z końcem roku 1931 na przedsiębiorstwa państwowe i koncernowe zł. 14,5 milj., na przemysł prywatny zł. 4,9 milj. (w tem przemysł metalowy zł. 1 milj., mineralny i ceramiczny zł. 1,6 milj., włókienniczy zł. 0,9 milj., inne przemysły zł. 1,4 milj.) oraz na pozostałe grupy gospodarcze zł. 1,3 milj.

Zmniejszenie gwarancji przypada głównie na przedsiębiorstwa państwowe i koncernowe, stosunkowo zaś małe kwoty na przemysł metalowy, ceramiczny i inne grupy gospodarcze.

3. SPRAWY ADMINISTRACYJNO-ORGANIZACYJNE.

Zmiany osobowe w Radzie Nadzorczej. W roku sprawozdawczym ustąpił z Rady Nadzorczej p. Dr. Leon Barański, na którego miejsce mianowany został członkiem Rady p. Władysław Zawadzki, podsekretarz stanu w Ministerstwie Skarbu.

Zmiany osobowe w Zarządzie. Z powodu przejścia na emeryturę ustąpili w roku 1931 z zajmowanych stanowisk dyrektorowie Banku p. Władysław Bizański i p. Walenty Miler. Rada Nadzorcza zamianowała dyrektorem Banku p. Włodzimierza Baczyńskiego, który w połowie roku sprawozdawczego otrzymał urlop bezpłatny w związku z objęciem stanowiska dyrektora departamentu obrotu pieniężnego w Ministerstwie Skarbu. W roku 1931 powołany został nadto na stanowisko zastępcy dyrektora p. Dr. Kazimierz Platowski, pełniący funkcję kierownika oddziału we Lwowie.

Ilość personelu, stale zatrudnionego w Banku, zmniejszyła się w roku sprawozdawczym o 27 osób. W końcu roku 1930 wynosiła bowiem 1.276, a w ciągu roku 1931 spadła do 1.249 osób. Zmniejszenie personelu przy zwiększonych operacjach instytucji mogło nastąpić tylko dzięki dalszemu ulepszeniu organizacji pracy i jej mechanizacji w działach manipulacyjnych i techniczno-bankowych. Ilość członków dyrekcji zmniejszyła się z 8 na 7 (przyczem w liczbie tej mieści się wspomniany wyżej dyr. Baczyński, korzystający z bezpłatnego urlopu). Ilość stale zatrudnionych w Banku urzędników zmniejszyła się z 1.006 na 975, czyli o 31 osób. Stan służby powiększył się z 246 do 251, t. j. o 5 osób, co stoi w związku z koniecznością zwiększenia ochrony i obsługi nowego gmachu centrali Banku.

Płace personelu Banku uległy w roku sprawozdawczym dwukrotnej obniżce stojącej w związku z redukcją uposażeń funkcjonariuszów państwowych. Obniżono uposażenia prezydium jakoteż dyrekcji, urzędników i służby i to zarówno w centrali jak i w oddziałach progresywnie o 12 do 50% w stosunku do uposażeń brutto z roku 1930. Awanse personelu zostały w roku 1931 wstrzymane i jedynie ze względów służbowych przesunięto do wyższej rangi płac w całym Banku 11 urzędników. Następnie zniesiono zasadniczo pracę w godzinach nadliczbowych, ograniczając ją do zupełnie wyjątkowych wypadków. Zamiast stosowania, tak jak dawniej, wynagrodzeń za godziny nadliczbowe, zatrudniał Bank w końcu roku sprawozdawczego kilkanaście osób przez okres prac bilansowych z pośród bezrobotnych pracowników umysłowych. Wreszcie zmniejszył Bank w dość znacznym stopniu wydatki na koszty podróży służbowych. Wszystkie te zarządzenia miały na celu jak najbardziej oszczędne prowadzenie instytucji i dostosowanie się do zmienionych wskutek kryzysu warunków na rynku pracy, a głównie do zmniejszonych płac pracowników wszystkich instytucji prawnopublicznych.

Prace organizacyjne Banku zmierzały w dalszym ciągu do wprowadzenia — na podstawie doświadczeń i wyników z lat poprzednich — ulepszeń w technice manipulacyjnej przez stosowanie odpowiednich urządzeń, maszyn, przyborów i celowego układu formularzy. Znacznym ułatwieniem tych prac było przeniesienie biur Zakładu Centralnego, w którym koncentruje się przeważna część operacji B. G. K., a który mieścił się dawniej w trzech w różnych częściach miasta położonych

budynkach, do nowego własnego gmachu. Nowe, dogodne warunki lokalowe przyczynią się w znacznym stopniu do dalszego usprawnienia pracy biurowej, tem bardziej, że szereg poczynań organizacyjnych w tej dziedzinie nie mógł być wprowadzony w życie w dawnych pomieszczeniach centrali Banku.

Działalność Inspektoratu B. G. K. polegała, podobnie jak w latach poprzednich, na przeprowadzeniu stałych lustracyj 19 oddziałów instytucji, których liczba pozostała bez zmiany. Z oddziałów tych 14 posiadało t. zw. referaty budowlane do załatwiania na miejscu spraw, związanych z udzielaniem pożyczek budowlanych. Przy przeprowadzaniu szczegółowych rewizyj zwracał inspektorat specjalną uwagę na sprawność techniczną i organizacyjną poszczególnych oddziałów.

4. KOMISJA REWIZYJNA.

Niezależnie od prac specjalnych, dokonanych w ciągu roku operacyjnego, przeprowadziła Komisja Rewizyjna, przy sposobności badania bilansu i rachunku strat i zysków za rok 1931, szczegółową rewizję poszczególnych działów pracy centrali Banku. Oprócz centrali zbadała Komisja Rewizyjna w ciągu roku działalność szeregu oddziałów prowincjonalnych, m. in. we Włocławku, Bydgoszczy, Tarnowie, Kołomyji i Stanisławowie.

Za rok 1931		Za rok 1930	
Wzrost w %	Suma bilansowa	Wzrost w %	Suma bilansowa
100	288 262 077,75	100	288 262 077,75
273	778 242 218,00	100	288 262 077,75
326	939 168 738,18	100	288 262 077,75
502	1 438 218 418,23	100	288 262 077,75
602	1 738 308 388,42	100	288 262 077,75
646	1 858 308 388,42	100	288 262 077,75
750	2 158 308 388,42	100	288 262 077,75
771	2 238 308 388,42	100	288 262 077,75

III.

OBJAŚNIENIA DO BILANSU ZA ROK 1931.

Ogólny obrót Banku Gospodarstwa Krajowego po jednej stronie księgi głównej bez inkasa i gwarancyj wyniósł w ciągu roku 1931 zł. 16.366.633 tys. łącznie zaś z temi rachunkami zł. 16.863.591 tys., z tego na ważniejsze rachunki przypada:

	W i n i e n	M a
Kasa i sumy do dyspozycji	4.359.955 tys.	4.357.817 tys.
Waluty zagraniczne	160.683 „	157.848 „
Weksle zdyskontowane	757.394 „	759.144 „
Pożyczki terminowe	30.052 „	34.805 „
Dłużnicy w r-kach bieżących	542.459 „	530.636 „
Banki „loro” i „nostro” (kraj. i zagr.) . . .	2.125.009 „	2.119.599 „
Rachunki czekowe	1.975.406 „	1.984.622 „
Rachunki walutowe	82.866 „	78.766 „
Wkładki oszczędnościowe	54.013 „	65.535 „
R-ki bieżące kom. kas oszczędności . . .	169.721 „	171.055 „
Wkłady terminowe	230.037 „	224.337 „
Redyskonto weksli	362.900 „	383.881 „

Bank Gospodarstwa Krajowego zamknął bilans za rok 1931 sumą zł. 2.183.365.642,07 (łącznie z inkasem i gwarancjami). Suma ta rozwijała się w latach 1924 — 1931 w sposób następujący:

R o k	Suma bilansowa	wzrost w % % 1924=100
1924	283.359.067,74	100
1925	773.942.219,60	273
1926	920.159.796,19	325
1927	1.425.215.415,23	503
1928	1.715.360.386,48	605
1929	1.830.839.331,48	646
1930	2.151.261.194,73	759
1931	2.183.365.642,07	771

D Z I A Ł H A N D L O W Y.

S T A N B I E R N Y.

Poz. 1 — 3. Kapitał zakładowy i rezerwy:

	31.XII.1930 r.	31.XII.1931 r.	Zmiany:
a) kapitał zakładowy	zł. 150.000.000,—	zł. 150.000.000,—	—
b) fundusz rezerwowy	„ 12.496.478,84	„ 15.392.103,68	+ 2.896 tys.
c) rezerwa walor. dla poź. hip. b. P. B. O. i b. Z. K. M. M.	„ 2.650.330,46	„ 2.268.347,65	— 382 „
d) rezerwa walor. dla wkładek oszczędności	„ 5.991,83	„ 178.020,97	+ 172 „
e) rezerwa ogólna	„ 28.793.443,05	„ 28.793.443,05	—
Razem	zł. 193.946.244,18	zł. 196.631.915,35	+ 2.686 tys.

Fundusz rezerwowy zwiększył się skutkiem dopisania 40% zysku za rok 1930 zgodnie z § 74 statutu Banku. Rezerwa waloryzacyjna dla pożyczek hipotecznych b. P. B. O. i b. Z. K. M. M. zmniejszyła się z powodu przeniesienia na rezerwę waloryzacyjną dla wkładek oszczędności kwoty zł. 200 tys. oraz z powodu dalszych odpisów pożyczek hipotecznych zwaloryzowanych na zbyt drobne kwoty, żeby ich ściąganie w drodze sądowej, w razie zaległości dłużnika, się opłacało. Rezerwa waloryzacyjna dla wkładek oszczędności wzrosła wskutek wspomnianego wyżej przeniesienia.

Rezerwy powyższe nie obejmują poważnej ze względu na swoją wysokość rezerwy dla papierów wartościowych własnej emisji, która omówiona jest w poz. 17 stanu biernego.

Poz. 4 — 6. Wkłady á vista, terminowe i różne salda kredytowe:

	31.XII.1930 r.		31.XII.1931 r.	%%	Zmiany:
Ogółem	zł. 243.142.584,86	100,0	zł. 238.698.278,07	100,0	— 4.444 tys.
R-ki czekowe	zł. 69.610.066,80	28,6	zł. 78.870.437,59	33,0	+ 9.261 tys.
R-ki walutowe	„ 10.281.832,27	4,2	„ 6.169.478,—	2,6	— 4.112 „
Wkładki oszczędnościowe	„ 34.990.774,97	14,5	„ 46.424.779,15	19,5	+ 11.434 „
R-ki bieżące K. K. O.	„ 1.965.665,20	0,8	„ 3.354.990,18	1,4	+ 1.389 „
Wkłady á vista ogółem	zł. 116.848.339,24	48,1	zł. 134.819.684,92	56,5	+ 17.972 tys.
Lokaty term. w wal. kraj.	zł. 71.131.782,—	29,2	zł. 67.979.897,64	28,5	— 3.152 tys.
Lokaty term. w wal. obcej	„ 32.549.209,29	13,4	„ 30.001.240,43	12,5	— 2.548 „
Wkłady terminowe ogółem	zł. 103.680.991,29	42,6	zł. 97.981.138,07	41,0	— 5.700 tys.
Różne salda kredytowe ogółem:	zł. 22.613.254,33	9,3	zł. 5.897.455,08	2,5	— 16.716 tys.

Zmiany, jakie nastąpiły w stanie wkładów Banku w roku 1931, omówione są szczegółowo w części II-ej niniejszego sprawozdania.

Wymagalność wkładów terminowych według stanu z dnia 31.XII.1931 roku obrazuje następujące zestawienie:

	Sumy w tys. zł.	%
Wkłady płatne w ciągu 1-go miesiąca	22.112	22,6
„ „ „ 2-go „	7.895	8,0
„ „ „ 3-go „	31.317	32,0
„ „ „ 4, 5 i 6-go miesiąca	26.278	26,8
„ „ „ po sześciu miesiącach	10.379	10,6
Wkłady terminowe ogółem:	97.981	100,0

Poz. 7. Redyskonto weksli:

	31.XII.1930 r.	31.XII.1931 r.	Zmiany:
Ogółem	zł. 77.709.994,47	zł. 98.690.661,36	+20.981 tys.
z tego: a) w walucie krajowej	zł. 57.955.342,82	zł. 81.410.057,47	+23.455 tys.
b) w walucie obcej	„ 19.754.651,65	„ 17.280.603,89	— 2.474 „

Płatność weksli zredyskontowanych przedstawiała się w następujący sposób:

Weksle płatne	Sumy w tys. zł.	%
w ciągu 1-go miesiąca	48.080	48,7
„ „ 2-go „	31.926	32,4
„ „ 3-go „	14.980	15,2
„ „ 4, 5 i 6-go miesiąca	3.705	3,7
	98.691	100,0

Stosunek procentowy redyskonta weksli portfelowych do portfela wekslowego przedstawiał się w poszczególnych miesiącach 1931 r. jak następuje:

31.XII. 1930 r.	44,3%
31.I. 1931 „	34,5%
28.II. „ „	37,2%
31.III. „ „	37,6%
30.IV. „ „	34,0%
31.V. „ „	28,1%
30.VI. „ „	34,1%
31.VII. „ „	50,5%
31.VIII. „ „	54,1%
30.IX. „ „	56,3%
31.X. „ „	56,2%
30.XI. „ „	58,7%
31.XII. „ „	55,6%

Poz. 8 i 9. Banki „loro“ i „nostro“:

	31.XII.1930 r.	31.XII.1931 r.	Zmiany:
Ogółem	zł. 90.388.689,96	zł. 57.413.809,09	—32.975 tys.
z tego przypadało: na banki krajowe	zł. 35.986.414,40	zł. 34.117.920,81	— 1.869 tys.
na banki zagraniczne	„ 54.402.275,56	„ 23.295.888,28	— 31.106 „

Z ogólnego stanu rachunków banków wynoszącego w dniu 31.XII.1931 r. zł. 57.414 tys. przy-
padało na:

rachunki á vista	zł. 23.098 tys. t. j. 40,2%
„ terminowe	„ 34.316 tys. „ 59,8%

Wymagalność r-ków terminowych banków przedstawiała się w dniu 31.XII.1931 roku jak na-
stępuje:

płatne w ciągu 1-go miesiąca	zł. 16.897 tys.	49,2%
„ „ „ 2-go „	700 „	2,0%
„ „ „ 3-go „	10.937 „	31,9%
„ „ „ 4, 5 i 6-go mies.	5.283 „	15,4%
„ po sześciu miesiącach	499 „	1,5%
Razem	zł. 34.316 tys.	100,0%

Poz. 10. Przekazy na Bank zł. 492.462,48 w dniu 31.XII.1931 r. stanowią kwoty zlecone
Bankowi do wypłaty i jeszcze niepodjęte przez klientów.

Poz. 11. Wierzyciele hipoteczni zł. 83.820,35 (w dniu 31.XII. 1931 r.) są to długi ciężące
na nieruchomościach, będących własnością Banku. Spadły one w ciągu roku 1931 o zł. 136 tys.

Poz. 12 i 13. Sumy przechodnie wzrosły w porównaniu z końcem 1930 roku o zł. 16.886 tys.
do wysokości zł. 31.377.314,01. W sumie tej mieszczą się zwykle pozycje przejściowe i rozliczenia
międzyokresowe. Oddzielnie wykazano odsetki pobrane w roku sprawozdawczym, ale przypadające
na rok 1932, które wynoszą zł. 4.052.930,51.

Poz. 14 i 15. Saldo działu emisyjnego i saldo działu operacyj ze Skarbem Państwa pokrywają
się z pozycjami 22 i 25 stanu czynnego. Są to pozycje regulujące między sobą poszczególne działy
bilansu Banku.

Poz. 16. Czysty zysk za rok 1931 wynosi zł. 6. 990.898,89 t. j. o zł. 4.942 tys. mniej niż w roku
poprzednim.

Zysk ten został zgodnie z uchwałą Rady Nadzorczej B. G. K. z dnia 22-go marca 1932 r., za-
twierdzoną przez Ministra Skarbu w dniu 23-go marca 1932 r., podzielony w następujący sposób:

1) 35% na specjalną rezerwę dla papierów własnej emisji	zł. 2.446.814,61
2) 20% na fundusz rezerwowy	„ 1.398.179,78
3) 10% na różne cele przewidziane w statucie	„ 699.000,—
4) 35% t. j. reszta czystego zysku do rozporządzenia Rządu, jako udział Skarbu Państwa w zysku Banku:	„ 2.446.904,50
Razem	zł. 6.990.898,89

S T A N C Z Y N N Y.

Poz. 1 i 2. Kasa i sumy do dyspozycji na rachunku żyrowym w Banku Polskim i rachunku
czekowym w P. K. O. oraz waluty zagraniczne wynoszą w dniu 31.XII.1931 r. zł. 53.045.181,10 w po-
równaniu ze zł. 48.074.438,42 z końcem roku poprzedniego. Zasoby gotówkowe wzrosły więc w ciągu
roku 1931 o sumę zł. 4.971 tys.

Poz. 3. Papiery procentowe zmniejszyły się w ciągu roku 1931 o zł. 907 tys. do kwoty zł. 37.864.345,98.

Portfel papierów wartościowych stanowią:

Papiery państwowe:		wart. nominalna	wart. bilansowa
5%	pożyczka konwersyjna	zł. 286.810,—	zł. 111.338,48
5%	„ kolejowa	„ 3.399.628,50	„ 1.206.868,12
10%	„ „	Frs. 7.894.480,—	„ 13.582.452,85
	Różne		„ 38.437,78
Papiery inne:			
7%	list zast. Państw. B-ku Rolnego	zł. 14.744.000,—	zł. 11.795.200,—
7%	„ „ Tow. Kred. Ziems. w W-wie	dol. 66.600,—	„ 319.719,96
8%	„ „ „ „ „ „	dol. 759.300,—	„ 5.062.632,75
8%	„ „ „ „ „ „	zł. 1.292.000,—	„ 801.040,—
8%	„ „ „ „ „ we Lwowie	dol. 280.345,—	„ 2.070.147,01
8%	„ „ Wileńsk. B-ku Ziemskiego	„ 358.900,—	„ 2.552.496,80
	Różne		„ 324.012,23
Razem			zł. 37.864.345,98

Poz. 4. Papiery procentowe własnej emisji znajdujące się w portfelu Banku zmniejszyły się w porównaniu z końcem 1930 r. o zł. 29.542 tys. do kwoty zł. 41.101.392,64. Zmniejszenie to nastąpiło skutkiem możliwości uplasowania na rynku krajowym nie tylko całej nowej emisji papierów wartościowych Banku lecz także części nadwyżki za lata ubiegłe.

Poz. 5. Udziały i akcje znajdujące się w posiadaniu Banku spadły w ciągu roku 1931 o zł. 2.433 tys. do sumy zł. 31.320.089,06. Portfel udziałów i akcyj składa się z następujących pozycji:

T-wo Eksploatacji Soli Potasowych	zł. 18.172.326,24
British and Polish Trade Bank	„ 7.066.865,—
Bank von Danzig (instyt. emisyjna)	„ 4.396.543,84
Gdański Monopol Tytuniowy	„ 1.425.338,98
Bank Polski	„ 258.930,—
Inne papiery	„ 85,—
Razem	zł. 31.320.089,06

Na pozycję „inne papiery” składają się akcje i udziały w kilkunastu przedsiębiorstwach koncernowych oraz pozostałości papierów dywidendowych z lat poprzednich. Każdy rodzaj tych papierów figuruje w bilansie z wartością jednego złotego.

Poz. 7 — 10. Kredyty krótkoterminowe wykazują w ciągu roku 1931 następujące zmiany:

	31.XII.1930 r.	31.XII.1931 r.	Zmiany:
a) weksle zdyskontowane	zł. 165.155.364,55	zł. 163.405.023,25	— 1.750 tys.
b) „ protestowane	„ 3.122.548,32	„ 5.859.439,61	+ 2.737 „
c) pożyczki terminowe	„ 21.908.207,02	„ 21.059.320,94	— 849 „
d) lokaty w K. K. O.	„ 13.173.754,44	„ 9.269.317,50	— 3.905 „
e) dłużnicy w r-kach bieżących	„ 113.760.216,91	„ 125.582.738,70	+ 11.823 „
Razem	zł. 317.120.091,24	zł. 325.175.840,—	+ 8.056 tys.

Zmiany, jakie miały miejsce w ciągu r. 1931 na poszczególnych rachunkach kredytów krótko-terminowych, omówione są szczegółowo w części II-jej niniejszego sprawozdania.

Płynność portfelu wekslowego przedstawia się w dniu 31.XII. 1931 roku następująco:

weksle płatne:	ilość sztuk	%	sumy w tys. zł.	%
w ciągu 1-go miesiąca	59.130	45,8	59.616	36,5
„ 2-go „	42.631	33,0	45.821	28,0
„ 3-go „	23.800	18,4	29.391	18,0
„ 4, 5 i 6-go mies.	3.451	2,7	18.250	11,2
po sześciu miesiącach	60	0,1	10.327	6,3
Ogółem:	129.072	100,0	163,405	100,0

W ciągu roku 1931 zdyskontowano weksli ogółem sztuk 625.300 na sumę zł. 651.875 tys. Podział tych weksli według terminów obiegu od dnia wystawienia do dnia płatności podaje poniższe zestawienie:

Terminy obiegu	ilość sztuk	%	sumy weksli w tys. zł.	%
do 30 dni	18.123	2,9	12.019	1,8
„ 60 „	86.514	13,8	66.967	10,3
„ 90 „	328.703	52,6	338.758	52,0
„ 180 „	172.409	27,6	207.153	31,8
„ 360 „	18.588	3,0	25.765	3,9
powyżej 360 dni	963	0,1	1.213	0,2
Ogółem:	625.300	100,0	651.875	100,0

Weksle o dłuższych terminach obiegu pochodzą głównie z transakcyj rolniczych.

Podział weksli zdyskontowanych w ciągu roku 1931 według wysokości kwot wekslowych przedstawia się następująco:

Wysokość odcinków	ilość sztuk	%
poniżej 100 zł.	88.073	14,1
od 101 do 200 zł.	111.836	17,9
„ 201 „ 500 „	176.331	28,2
„ 501 „ 1.000 „	154.937	24,8
„ 1.001 „ 2.000 „	43.445	6,9
„ 2.001 „ 5.000 „	32.912	5,2
„ 5.001 „ 10.000 „	12.919	2,1
„ powyżej 10.000 zł.	4.847	0,8
Ogółem:	625.300	100,0

Przeciętna wysokość odcinka wynosiła zł. 1.042. Z zestawienia powyższego jednakowoż wynika, że w portfelu Banku znajdują się przeważnie odcinki bardzo niskie, gdyż na weksle powyżej zł. 1.000 przypada zaledwie 15% ogólnej ilości sztuk.

Stosunek weksli zaprotestowanych do weksli płatnych przedstawiał się w ciągu poszczególnych miesięcy 1931 r. następująco:

Miesiące 1931 r.	weksle płatne w milj. zł.	weksle za- protest. w milj. zł.	stos. % weksli zaprot. do płatnych
Styczeń	73,3	4,9	6,76
Luty	63,5	5,0	7,91
Marzec	51,1	5,0	9,88
Kwiecień	60,7	3,6	5,91
Maj	58,0	3,0	5,24
Czerwiec	45,9	2,5	5,54
Lipiec	47,4	2,9	6,24
Sierpień	53,6	3,2	5,94
Wrzesień	51,9	3,7	7,15
Październik	75,9	5,4	7,05
Listopad	67,6	5,8	8,62
Grudzień	48,7	3,8	7,71

Płynność pożyczek terminowych w dniu 31.XII.1931 r. podaje poniższe zestawienie:

Pożyczki płatne:	sumy w tys. zł.	%
w ciągu 1-go miesiąca	13.775	45,5
„ 2-go „	4.830	15,9
„ 3-go „	2.224	7,3
„ 4, 5 i 6-go mies.	2.493	8,2
po sześciu miesiącach	7.007	23,1
Ogółem:	30.329	100,0

Poz. 11 i 12. Banki „loro“ i „nostro“:

	31.XII.1930 r.	31.XII.1931 r.	Zmiany:
a) krajowe zł.	1.376.820,37	zł. 1.946.237,67	+ 569 tys.
b) zagraniczne „	38.079.489,55	„ 9.945.860,53	— 28.133 „
Razem; zł.	39.456.309,92	zł. 11.892.098,20	— 27.564 tys.

Poz. 13. Pożyczki gotówkowe długoterminowe:

	31.XII.1930 r.	31.XII.1931 r.	Zmiany:
a) pożyczki na pokrycie zaległych odset. budowł. zł.	1.325.667,50	zł. 1.052.867,05	— 273 tys.
b) komunalne „	50.627.703,92	„ 56.157.124,15	+ 5.530 „
c) budowlane z funduszy własnych . . „	17.600.289,85	„ 19.747.556,78	+ 2.147 „
d) zwaloryzowane b. instytucyj szufjonow. „	5.579.533,76	„ 4.744.479,69	— 835 „
e) różne „	33.673.289,45	„ 34.430.394,53	+ 757 „
Razem: zł.	108.806.484,48	zł. 116.132.422,20	+ 7.326 tys.

Szczegółowe omówienie zmian, jakie nastąpiły na powyższych rachunkach znajduje się w części II-ej niniejszego sprawozdania.

Poz. 14. Nieruchomości wzrosły o kwotę zł. 7.764 tys. do sumy zł. 34.388.364,84 z powodu dalszych kosztów budowy własnego gmachu w Warszawie. Gmach ten, jak o tem wspomniano w części II-iej niniejszego sprawozdania, został pod koniec roku oddany w całości do użytku.

Poz. 16. Sumy przechodnie wynoszą w dniu 31.XII.1931 roku zł. 11.758.029,59 t. j. wzrosły w porównaniu z końcem 1930 roku o zł. 1.243 tys. Obejmują one zwykle pozycje przejściowe oraz rozliczenia międzyokresowe.

DZIAŁ EMISYJNY.

Stan bierny.

Poz. 17. Specjalna rezerwa dla papierów własnej emisji zwiększyła się w ciągu roku 1931 o zł. 3.541.356,64. Wzrost ten powstał:

a) z rozdziału czystego zysku za rok 1930 (35% zgodnie z § 74 statutu Banku)	zł. 2.533.671,74
b) z wpisowego w myśl § 17 statutu oraz z zysków osiągniętych przez Bank przy skupie listów zast. i obligacyj przeznaczonych do umorzenia według § 17 statutu	„ 1.007.684,90

Podział powyższej rezerwy na poszczególne rodzaje emisji przedstawia się w porównaniu z końcem roku 1930 w sposób następujący:

	31.XII.1930 r.	31.XII.1931 r.	Zmiany:
a) rezerwa dla listów zastawnych	zł. 2.654.872,75	zł. 3.795.252,26	+ 1.140 tys.
b) „ „ obligacyj komunalnych	„ 10.037.107,20	„ 12.153.389,20	+ 2.116 „
c) „ „ „ kolejowych	„ 897.770,45	„ 958.013,92	+ 60 „
d) „ „ „ budowlanych	„ 52.888,08	„ 121.861,35	+ 69 „
e) „ „ „ bankowych	„ 603.352,92	„ 758.831,31	+ 156 „
Razem:	zł. 14.245.991,40	zł. 17.787.348,04	+ 3.541 tys.

Poz. 18. Listy zastawne i obligacje b. Polskiego Banku Krajowego zmniejszyły się w ciągu roku 1931 o zł. 921 tys. do sumy zł. 29.999.407,37. W poszczególnych rodzajach emisji zaszły następujące zmiany:

	31.XII.1930 r.	31.XII.1931 r.	Zmiany:
a) listy zastawne	zł. 9.098.310,28	zł. 8.548.499,12	— 550 tys.
b) obligacje komunalne	„ 10.705.310,85	„ 10.447.032,25	— 258 „
c) „ „ kolejowe	„ 11.116.456,—	„ 11.003.876,—	— 113 „
Razem:	zł. 30.920.077,13	zł. 29.999.407,37	— 921 tys.

Papiery powyższe są to zwaloryzowane i przejęte przez Bank Gospodarstwa Krajowego przedwojenne emisje b. Polskiego Banku Krajowego jednej z instytucyj sfuzjonowanych. Ulegają one obecnie stałej i stopniowej likwidacji.

Poz. 19. Listy zastawne i obligacje emitowane przez Bank Gospodarstwa Krajowego wzrosły w roku sprawozdawczym o zł. 57.737 tys. W poszczególnych rodzajach emisji zaszły następujące zmiany:

	31.XII.1930 r.	31.XII.1931 r.	Zmiany:
a) listy zastawne	zł. 187.009.924,—	zł. 246.538.916,—	+ 59.529 tys.
b) obligacje komunalne	„ 480.456.356,77	„ 468.401.229,37	— 12.055 „
c) „ budowlane	„ 11.834.300,—	„ 22.096.000,—	+ 10.261 „
d) „ bankowe	„ 25.159.730,	„ 25.161.642,—	+ 2 „
Razem:	zł. 704.460.310,77	zł. 762.197.787,37	+ 57.737 tys.

Podział listów zastawnych według rodzajów pożyczek, na podkład których zostały one emitowane, przedstawia się następująco:

Rodzaje pożyczek	31.XII.1930 r.	31.XII.1931 r.
a) na majątki ziemskie	zł. 55.429 tys.	zł. 58.078 tys.
b) na nieruchomości miejskie	„ 44.450 „	„ 44.043 „
c) z konwersji gotówkowych kredytów budowlanych	„ 87.131 „	„ 144.419 „
Razem:	zł. 187.010 tys.	zł. 246.540 tys.

Poz. 20. Rachunek wylosowanych listów zastawnych i obligacyj w obiegu podaje wartość wylosowanych papierów emisyjnych nieprzedłożonych jeszcze Bankowi do zapłaty. Suma ta wynosiła w dniu 31.XII.1931 r. zł. 644.141,95, na co składały się:

a) wylosowane listy zastawne	zł. 388.028,62
b) „ obligacje komunalne . . . „	219.597,33
c) „ „ bankowe „	5.160,—
d) „ „ kolejowe „	31.356,—
Razem:	zł. 644.141,95

Poz. 21. Rachunek kuponów zapadłych w obiegu wykazuje w dniu 31.XII.1931 r. stan zł. 4.430.458,57. Na sumę tę składają się kupony nieprzedłożone jeszcze Bankowi do zapłaty, a przypadające na następujące papiery:

a) kupony od listów zastawnych	zł. 3.755.912,36
b) „ „ obligacyj komunalnych . . . „	201.744,47
c) „ „ „ kolejowych „	180.973,74
d) „ „ „ budowlanych . . . „	291.828,—
Razem:	zł. 4.430.458,57

Poz. 22. Saldo rachunku funduszu umorzenia listów zastawnych i obligacyj wynosi zł. 1.953.184,62. Na rachunek ten wprowadza Bank część kapitałową rat pożyczek emisyjnych. Po losowaniu przenosi się z tego rachunku na rachunek wylosowanych listów zastawnych i obligacyj kwoty odpowiadające wysokości wylosowanych papierów emisyjnych. Papiery wartościowe własnej emisji skupione z wolnej ręki w miejsce losowania oraz papiery przedłożone przez dłużników zamiast gotówki na spłatę części kapitałowej rat przeprowadza się wprost przez rachunek funduszu

umorzenia listów zastawnych i obligacyj. Według poszczególnych rodzajów papierów emisyjnych przedstawia się stan funduszu umorzenia listów zastawnych i obligacyj następująco:

a)	fundusz na umorzenie listów zastawnych	. . zł.	57.276,29
b)	„ „ „ obligacyj komunalnych	„	1.887.580,85
c)	„ „ „ „ kolejowych	„	8.158,02
d)	„ „ „ „ budowlanych	„	46,75
e)	„ „ „ „ bankowych	„	122,71
Razem:			zł. 1.953.184,62

Poz. 23. Fundusz na zapłatę kuponów od listów zastawnych i obligacyj wynosi w dniu 31.XII. 1931 r. zł. 19.092.024,54. Na rachunku powyższym księguje Bank część odsetkową zapadających rat pożyczek emisyjnych. Wobec tego, że część odsetkowa rat przypada do zapłaty przez dłużników zgóry, przeto sumy te pozostają na tym rachunku przez 6 miesięcy, poczem we właściwym terminie płatności kuponów przenosi się je na rachunek zapadłych kuponów w obiegu, z którego następuje efektywna wypłata.

Na stan zł. 19.092.024,54, składają się fundusze na zapłatę kuponów od następujących emisyj:

a)	od listów zastawnych zł.	190.394,04
b)	„ obligacyj komunalnych „	17.667.893,66
c)	„ „ kolejowych „	219.475,22
d)	„ „ budowlanych „	3.868,52
e)	„ „ bankowych „	1.010.393,10
Razem:			zł. 19.092.024,54

Poz. 24. Rachunek rat przedterminowych wykazuje w dniu 31.XII. 1931 r. stan zł. 1.526.061,29. Na sumę tę składają się raty wpłacone przed terminem płatności i spłaty ponad plan umorzenia. Przypadają one na następujące rodzaje emisyj:

a)	listy zastawne zł.	1.487.257,13
b)	obligacje komunalne	—
c)	„ budowlane „	38.804,16
Razem:			zł. 1.526.061,29

Poz. 25. Różne rachunki emisyjne wynosiły w dniu 31.XII. 1931 r. zł. 3.518.664,90 w porównaniu ze zł. 3.496.588,86 z końcem roku poprzedniego. Obejmują one pozycje przejściowe i rozliczenia międzyokresowe działu emisyjnego.

St a n c z y n n y.

Poz. 17 i 18. Pożyczki emisyjne b. Polskiego Banku Krajowego i pożyczki emisyjne Banku Gospodarstwa Krajowego, jak poz. 18 i 19 stanu biernego.

Poz. 19. Raty pożyczek emisyjnych wzrosły w ciągu roku 1931 o zł. 9.252 tys. do sumy zł. 21.904.308,72 z czego raty roku bieżącego wynoszą zł. 17.050.631,96, raty lat ubiegłych zł. 4.853.676,76. Przypadają one na następujące rodzaje emisyj:

		raty lat ubiegłych	raty roku bieżącego
8%	listy zastawne	zł. 2.077 tys.	zł. 3.023 tys.
7%	„ „	„ 681 „	„ 2.347 „
8%	obligacje komunalne	„ 516 „	„ 1.756 „
7%	„ „	„ 332 „	„ 4.461 „
8%	„ „ dol. S. I	„ — „	„ 875 „
8%	„ „ „ S. II	„ — „	„ 784 „
7%	„ „ „ S. III	„ 174 „	„ 1.719 „
7½%	„ bankowe	„ 772 „	„ 1.287 „
8%	„ budowlane	„ 2 „	„ 246 „
Razem raty emisyj B. G. K.		zł. 4.554 tys.	zł. 16.498 tys.
Razem raty emisyj b. Pol. B-ku Kra- jowego		„ 300 „	„ 552 „
Ogólny stan rat pożyczek emisyjnych		zł. 4.854 tys.	zł. 17.050 tys.

Szczegółowe sprawozdanie o płynności rat i działalności egzekucyjnej podano w części II-iej sprawozdania.

Poz. 21. Różne rachunki emisyjne obejmują pozycję przejściowe oraz rozliczenia międzyokresowe działu emisyjnego. Wynoszą one w dniu 31.XII.1931 r. zł. 4.255.778,44 w porównaniu ze zł. 6.988.707,14 w dniu 31.XII. 1930 roku.

Poz. 22. Saldo w dziale handlowym — patrz poz. 14 stanu biernego.

DZIAŁ OPERACYJ ZE SKARBEM PAŃSTWA.

Stan bierny.

Poz. 26. Lokaty Skarbu Państwa zmniejszyły się w roku sprawozdawczym o zł. 2.566 tys. do sumy zł. 506.683.407,94.

Dzielią się one na następujące fundusze:

	31.XII. 1930 r.	31.XII.1931 r.	Zmiany:
a) fundusze budowlane	zł. 311.500.332,68	zł. 322.787.754,80	+11.288 tys.
b) „ sanacyjne dla banków . . „	„ 53.771.579,36	„ 32.899.877,36	—20.872 „
c) „ ex re „Kooprolnej” . . „	„ 36.327.102,33	„ 36.327.102,33	—
d) specj. rez. na operacje gwarantowane „	„ 4.617.091,51	„ 4.654.450,80	+ 37 „
e) różne lokaty	„ 103.033.578,75	„ 110.014.222,65	+ 6.981 „
Razem:	zł. 509.249.684,63	zł. 506.683.407,94	— 2.566 tys.

Wyjaśnienie zmian, jakie nastąpiły na powyższych rachunkach, znajduje się w części II-iej niniejszego sprawozdania.

Poz. 27. Rachunki specjalne. Rachunki te są odpowiednikiem poz. 24 stanu czynnego.

Poz. 23. Kredyty udzielone z lokat Skarbu Państwa uległy w ciągu roku 1931 następującym zmianom:

	31.XII.1930 r.	31.XII.1931 r.	Zmiany:
a) kredyty bud. z P.F.B.	zł. 302.569.117,58	zł. 295.962.445,87	— 6.607 tys.
b) kredyty sanacyjne dla banków .	„ 29.343.685,11	„ 35.289.619,36	+ 5.946 „
c) kred. 1) dla „Kooprolnej” . . .	„ 36.544.134,70	„ 36.212.225,96	— 332 „
2) dla innych	„ 11.393.200,72	„ 11.412.376,68	+ 19 „
d) różne kredyty	„ 95.790.761,74	„ 119.786.336,55	+ 23.996 „
Razem:	zł. 475.640.899,85	zł. 498.663.004,42	+ 23.022 tys.

Zmiany, jakie nastąpiły na powyższych rachunkach, omówiono szczegółowo w części II-ej niniejszego sprawozdania.

Poz. 24. Rachunki specjalne wynosiły w dniu 31.XII.1931 r. zł. 143.601.599,27 t. zn. wzrosły w ciągu roku sprawozdawczego o zł. 30.150 tys. W pozycji tej mieszczą się transakcje stojące w związku z akcją Państw. Fund. Budowlanego, finansowaniem eksportu hut, specjalną pomocą dla przemysłu włókienniczego oraz gwarancje Skarbu Państwa wobec Banku. W stanie biernym odpowiada im pozycja 27.

Poz. 25. Saldo w dziale handlowym — patrz poz. 15 stanu biernego.

P O Z Y C J E P O Z A B I L A N S O W E.

Rachunek „Różni za inkaso” w stanie biernym, względnie „Inkaso” w stanie czynnym, wykazują następujące salda na koniec lat 1930 i 1931:

31.XII.1930 r.	31.XII.1931 r.
zł 8.907.755,22	zł. 8.441.074,03

Rachunek „Udzielonych gwarancyj” w stanie biernym, względnie „Dłużników za gwarancje” w stanie czynnym przedstawia się następująco:

	31.XII.1930 r.	31.XII.1931 r.
	zł. 27.185.548,42	zł. 18.141.840,44
w tem za poręką Skarbu Państwa .	„ 12.237.500,—	„ 10.445.750,—

Rachunek „Wierzycieli za akceptacje”, względnie „Dłużników za akceptacje” przedstawia się następująco:

31.XII.1930 r.	31.XII.1931 r.
zł. 12.816.672,94	zł. 2.606.728,06

D E P O Z Y T Y.

	wartość nominalna w różnych walutach	wartość nominalna w różnych walutach
Depozyty w skarbcu . . .	1.313.932.262,20	Różni za depozyty . . . 1.736.210.389,37
Depozyty u różnych . . .	1.063.043.635,93	Depozyt własny („nostro”) 640.765.508,76
Razem	<u>2.376.975.898,13</u>	<u>Razem 2.376.975.898,13</u>

B I L

Banku Gospodar

z dnia 31.

STAN CZYNNY.

	złotych	gr.
DZIAŁ HANDLOWY.		
1. Kasa, Bank Polski i P. K. O.	46.191.726	65
2. Waluty zagraniczne	6.853.455	45
3. Papiery procentowe	37.864.345	98
4. Papiery procentowe własnej emisji	41.101.392	64
5. Udziały i akcje	31.320.089	06
6. Wylosowane papiery wartościowe i płatne kupony	133.778	96
7. Weksle	163.405.023	25
8. Weksle protestowane	5.859.439	61
9. Pożyczki terminowe:		
a) na zastaw papierów wartościowych	1.081.039,99	
b) „ „ złota i srebra	5.800,—	
c) „ „ weksli	11.506.609,34	
d) „ „ towarów	8.400.106,61	
e) „ „ listów przewozowych	51.870,—	
f) „ „ warrantów	13.895,—	
g) lokaty w Kom. Kasach Oszczędności	9.269.317,50	
	30.328.638	44
10. Dłużnicy w rachunkach bieżących	125.582.738	70
11. Banki „Loro“:		
a) krajowe	1.741.071,56	
b) zagraniczne	2.628,13	
	1.743.699	69
12. Banki „Nostro“:		
a) krajowe	205.166,11	
b) zagraniczne	9.943.232,40	
	10.148.398	51
13. Pożyczki gotówkowe długoterminowe:		
a) różne	34.430.394,53	
b) pożyczki na pokrycie zaległ. odsetek budowl.	1.052.867,05	
c) komunalne	56.157.124,15	
d) budowlane z własnych funduszy	19.747.556,78	
e) zwaloryzowane b. instyt. sfuzjonowanych	4.744.479,69	
	116.132.422	20
14. Nieruchomości	34.388.364	84
15. Ruchomości	1.148.684	86
16. Sumy przechodnie	11.758.029	59
do przeniesienia	663.960.228	43

A N S

stwa Krajowego

XII. 1931 r.

STAN BIERNY.

	złotych	gr.
DZIAŁ HANDLOWY.		
1. Kapitał zakładowy	150.000.000	—
2. Fundusz rezerwowy	15.392.103	68
3. Inne rezerwy:		
a) waloryzacyjne dla pożyczek hipotecznych	2.268.347,65	
b) „ „ wkładek oszczędności	178.020,97	
c) rezerwa ogólna	28.793.443,05	
	31.239.811	67
4. Wkłady à vista:		
a) rachunki czekowe	78.870.437,59	
b) „ „ walutowe	6.169.478,—	
c) wkładki oszczędnościowe	46.424.779,15	
d) rachunki bieżące Kom. Kas Oszczędności	3.354.990,18	
	134.819.684	92
5. Wkłady terminowe	97.981.138	07
6. Różne salda kredytowe	5.897.455	08
7. Redyskonto weksli	98.690.661	36
8. Banki „Loro“:		
a) krajowe	18.550.795,81	
b) zagraniczne	4.179.343,65	
	22.730.139	46
9. Banki „Nostro“:		
a) krajowe	15.567.125,—	
b) zagraniczne	19.116.544,63	
	34.683.669	63
10. Przekazy na Bank	492.462	48
11. Wierzyciele hipoteczni	83.820	35
12. Sumy przechodnie	31.377.314	01
13. Odsetki na rok 1932	4.052.930	51
14. Saldo działu emisyjnego	22.726.049	55
15. Saldo działu operacyj ze Skarbem Państwa	6.802.088	77
16. Czysty zysk	6.990.898	89
do przeniesienia	663.960.228	43

		złotych	gr.
z przeniesienia		663.960.228	43
DZIAŁ EMISYJNY.			
17.	Pożyczki emisyjne b. Polskiego Banku Krajowego:		
a)	w listach zastawnych	8.548.499,12	
b)	w obligacjach komunalnych	10.447.032,25	
c)	w obligacjach kolejowych	11.003.876,—	29.999.407 37
18.	Pożyczki emisyjne własne:		
a)	w listach zastawnych	246.538.916,—	
b)	w obligacjach komunalnych	468.401.229,37	
c)	„ budowlanych	22.096.000,—	
d)	„ bankowych	25.161.642,—	762.197.787 37
19.	Raty pożyczek emisyjnych:		
a)	roku bieżącego	17.050.631,96	
b)	lat ubiegłych	4.853.676,70	21.904.308 72
20.	Kupony od wylosowanych listów zast. i obligacyj		65.747 20
21.	Różne rachunki emisyjne		4.255.778 44
22.	Saldo w dziale handlowym		22.726.049 55
		841.149.078	65
DZIAŁ OPERACYJ ZE SKARBEM PAŃSTWA.			
23.	Kredyty udzielone z lokat Skarbu Państwa:		
a)	kredyty budowlane z Państwowego Funduszu Budowlanego	295.962.445	87
b)	kredyty sanacyjne dla banków	35.289.619	36
c)	kredyty:		
1.	dla „Kooprolnej“	36.212.225,96	
2.	„ innych	11.412.376,68	47.624.602 64
d)	różne kredyty	119.786.336	55
24.	Rachunki specjalne		143.601.599 27
25.	Saldo w dziale handlowym		6.802.088 77
		649.066.692	46
Suma bilansowa		2.154.175.999	54
Inkaso		8.441.074	03
Dłużnicy za gwarancje	18.141.840,44		
Dłużnicy za akceptacje	2.606.728,06	20.748.568	50
Ogółem		2.183.365.642	07

		złotych	gr.
z przeniesienia		663.960.228	43
DZIAŁ EMISYJNY.			
17.	Specjalna rezerwa dla pap. włas. emisji:		
a)	dla listów zastawnych	3.795.252,26	
b)	„ obligacyj komunalnych	12.153.389,20	
c)	„ „ kolejowych	958.013,92	
d)	„ „ budowlanych	121.861,35	
e)	„ „ bankowych	758.831,31	17.787.348 04
18.	Listy zast. i oblig. b. Polsk. B-ku Krajowego w obiegu:		
a)	listy zastawne	8.548.499,12	
b)	obligacje komunalne	10.447.032,25	
c)	„ „ kolejowe	11.003.876,—	29.999.407 37
19.	Listy zastawne i oblig. własne w obiegu:		
a)	listy zastawne	246.538.916,—	
b)	obligacje komunalne	468.401.229,37	
c)	„ „ budowlane	22.096.000,—	
d)	„ „ bankowe	25.161.642,—	762.197.787 37
20.	Wylosowane listy zast. i obligacje w obiegu		644.141 95
21.	Kupony zapadłe w obiegu		4.430.458 57
22.	Fundusz umorzenia listów zast. i obligacyj		1.953.184 62
23.	Fundusz na zapłatę kuponów od list. zast. i oblig.		19.092.024 54
24.	Raty przedterminowe		1.526.061 29
25.	Różne rachunki emisyjne		3.518.664 90
		841.149.078	65
DZIAŁ OPERACYJ ZE SKARBEM PAŃSTWA.			
26.	Lokaty Skarbu Państwa i fundusze administrowane:		
a)	fundusze budowlane	322.787.754	80
b)	„ „ sanacyjne dla banków	32.899.877	36
c)	„ „ ex re „Kooprolnej“	36.327.102	33
d)	specjalna rezerwa na operacje gwarantowane	4.654.450	80
e)	różne lokaty	110.014.222	65
27.	Rachunki specjalne		142.383.284 52
		649.066.692	46
Suma bilansowa		2.154.175.999	54
Różni za inkaso		8.441.074	03
Udzielone gwarancje	18.141.840,44		
Wierzyciele za akceptacje	2.606.728,06	20.748.568	50
Ogółem		2.183.365.642	07

PROTOKUŁ

POSIEDZENIA KOMISJI REWIZYJNEJ BANKU GOSPODARSTWA KRAJOWEGO
Z DNIA 18 MARCA 1932 R.

Komisja Rewizyjna sprawdziła bilans Banku Gospodarstwa Krajowego z dnia 31 grudnia 1931 r. oraz rachunek strat i zysków za 1931 rok i stwierdza :

- 1) że wszystkie pozycje tego bilansu zamkniętego po obu stronach sumą zł. 2,183.365.642,07 (łącznie z inkasem, gwarancjami i akceptacjami), zgodne są z księgami Centralnej Buchalterji oraz księgami Centralnego Zakładu Banku i sprawozdaniami Oddziałów;
- 2) że wszystkie zbadane księgi i dowody w Centralnej Buchalterji i Centralnym Zakładzie Banku znajdują się w porządku.

Wobec powyższego Komisja Rewizyjna stawia wniosek o zatwierdzenie bilansu Banku z 31-go grudnia 1931 r. oraz rachunku strat i zysków za 1931 rok.

Warszawa, dnia 18 marca 1932 r.

Przewodniczący:

Dr. W. Marynowski m. p.

Członkowie Komisji:

L. Zadrowski m. p.

A. Alland m. p.

T. Pieńkowski m. p.

Ant. Repeczko m. p.

Drabarek m. p.

Bilans Funduszu Emerytalnego

urzędników i sług Banku Gospodarstwa Krajowego
z dnia 31 grudnia 1931 roku.

S T A N C Z Y N N Y	Złotych	gr.	S T A N B I E R N Y	Złotych	gr.
Rachunki czekowe w Banku Gospodarstwa Krajowego	1.847.897	34	Kapitał Funduszu Emerytalnego z dn. 31 grudnia 1930 r.	13.333.912	61
Papiery wartościowe	7.179.539	34	Wierzyciele hipoteczni	608.000	—
Nieruchomości	6.596.024	92	Nadwyżka dochodów za r. 1931	1.915.666	07
Rachunek przechodni	234.117	08			
Suma bilansowa	15.857.578	68	Suma bilansowa	15.857.578	68

Rachunek wydatków i dochodów

Funduszu Emerytalnego

za rok 1931.

W Y D A T K I	Złotych	gr.	D O C H O D Y	Złotych	gr.
Emerytury i pensje wdowie	131.304	45	Wpłaty Banku Gosp. Krajow. zwyczajne	452.790	69
Kwartaly pośmiertne	649	40	Wkładki członków	468.652	79
Amortyzacja nieruchomości	76.210	93	Rezerwy premjowe	119.996	21
Podatki i stemple	3.111	26	Administracja nieruchomości — zysk za 1931 rok	365.842	65
Nadwyżka dochodów za rok 1931	1.915.666	07	Zysk na wylosowanych papierach wartościowych	11.357	23
			Kupony od papierów wartość.	647.132	44
			Odsetki z rachunków czeko- wych	61.170	10
Ogółem	2.126.942	11	Ogółem	2.126.942	11

